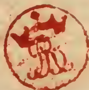
HOMERI

ODYSSEAE LIBRI VIII,

Francifco Florido Sabino interprete,

AD FRANCISCVM VALESIVM,
Galliarum Regem Chriftianiffimum.

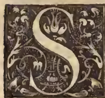

Lutetiæ apud Vafcofanũ 1545 cum priuilegio.

FRANCISCO VALESIO GALLIARVM REGI CHRISTIANISSIMO

Franciſcus Floridus Sabinus S. P. D.

Emper exiſtimaui, Regum Rex præſtantiſſime, eos homines ſumma laude dignos eſſe, qui ut magis re q̃ nomine cæteris ſe animãtibus præſtitiſſe oſtenderent, fluxum atque umbratile mortalis uitæ ſpacium aliquo immortali opere edito fulcientes, aliquando ſe uixiſſe teſtati ſunt. Cũ enim ſolis hominibus ratione uti poſſe conceſſum ſit: illi certè quibuſuis pecudibus ſtupidiores uideri debent, qui mortali tantùm corpori inſeruientes, ſuum nomen miſerè obſcurare, quàm immortalem animum propoſitis etiam gloriæ præmiis exornare malunt: cũ naturam ipſam etiã in pinguioribus rudium animis nõnullas quærẽdæ apud poſteros (quoad eius fieri poſſit) immortalitatis ſcintillas poſuiſſe, plurimis indiciis cognoſcamus. Verùm cum iis qui opus aliquod uiro dignum perficere conãtur, uaria ſint ad id conſequendũ propoſita: qui certè altiore inter homines animo antecellũt, aut ad ſummos honores, imperiáque in capeſſenda Republica, aut ad doctrinæ ſtudia totis ſe uiribus conferunt. Quorum cum maximè laudandi ſint, qui egregiis operibus illuſtres, plurimum ſibi, ſuis ciuibus, orbíque

profuerunt, dum aut Respublicas prudéter administrant; aut imperia bellicis artibus proferũt, prolatáue tutãtur: summam tamen etiam literarũ studiosos laudé promereri par est: tum quòd aliorum res gestas tradunt memoriæ hominũ sempiternæ: tum quòd ipsi plurimũ per se nobis ad omne uitæ genus expurgandum poliendumq; conferunt. Qua in re nõ me latet, uix satis inter doctos constare, quódnam scriptorum genus aliis anteferendũ existiment. Cæterùm si rem ipsam propius spectemus, nemo sanè meo iudicio pudenter eam laudem poëtis præcipuè tribuendam esse negauerit. Nam ut omnia diligentius quæramus: siue ex eruditione, quæ magnam nobis affert utilitatem, siue ex uetustate, scriptorũ excellẽtiã metiri uelimus, utrunq; in poëtis longè clarius quàm in aliis enitescere uidemus. Quid enim, obsecro, humanæ uitæ utilius, magisq; expetendum, quàm poëtarum scripta dicere audebimus? cũ non modò omnium scientiarum uestigia in iis inueniantur, sed ab iis omnium doctrinarũ scaturigines affatim effluxisse nemo sit qui ambigat. nã ea quæ ad instituendos hominũ animos pertinẽt, in poëtis, ut si usquã in aliis, uberrimè inueniũtur: receptumq; est, nõ modò ætate prouectiorum animos, sed etiam puerorum ora, assidua poëtarum lectione esse formãda. Iã quæ ad antiquitaté attinẽt, ita per se sunt conspicua, ut longiorem orationé nõ desiderent. Enimuero supra Orpheum, Musæum, Hesiodum, Homerumq;,

merūq;, nullos in literis, modò paulo excellētiores (Hebræos tātùm excipio) floruisse uidebimus, cū ipsi potius primi uitam hominū nō mediocriter illustrarint, uel hoc ipso quauis admiratione maiores, quòd ab ipsis statim poëticæ initiis in ea eminētissimi fuerint. Itaq; quo tempore Orpheus inter homines excellere cœpit, & sacrificia nobis primus ostēdit, & à cædibus abstinendum esse docuit. Musæus elegātissimis carminibus morborum nobis curationes, oraculaq; dedit. Hesiodus terræ culturā, fructuū tēpora, arationésq; diuinis carminibus cōplexus est. Homerus quoq;, iis longè melior, ex eo immortalē gloriā est consecutus, quòd bona utiliaq; docuit, heroū uirtutes, militarisque disciplinæ peritiam, ac omniū ferè quæ in uita humana accidere possunt, exēpla quodā quasi oraculo nobis ostēdēs: quasi peculiare sit poëtarū, præclara mortalibus documēta cū singulari poëmatū elegātia suppeditare: quod & uerissimè Aristophanes in Ranis testatur. Quocirca cum tantum fructus ex poëtarū lectione percipi uideamus, quis neget eorum scripta assiduè esse manibus terēda? quis autem non ex iis optimū quenque esse deligendum affirmet? His de causis cum & ipse inter bonarum literarum candidatos iandiu nomen dederim, earumq; initia à poëtis pro mei ingenii captu hauserim, tantam me in eis excellentiam inuenisse fateor, ut etiam ad maturiorē ætatem prouectus, ab assidua illorum lectione diduci nullo mo-

do potuerim. Quo in negocio cũ duos mihi præcipuos, Homerum ac Virgilium, quasi duces proposuerim: (hi enim reliquos omnes tam Græcos q̃ Latinos poëtas lõgo post se interuallo reliquerũt) sicut eorũ utrũq; à doctis omnibus miris ad cœlum laudibus extolli summopere gaudeo, ita non parum dolet mihi, longè disparẽ esse nostris temporibus utriusq; fortunã. Cũ enim græcæ latinæq; literæ in uniuersis ferme Europæ partibus quæ Turcarum imperio non accesserunt, mirificè floreãt, Virgiliiq; scripta in omniũ ore sint, omnium manibus terantur: Homerum pauci ferè, neque ut tantum poëtã decet, attingere audẽt, nempe quòd minor sit (ut arbitror) eorum copia, qui Græcis, q̃ eorũ qui Latinis literis sunt imbuti. quo fit ut in tanto bonarũ literarum prouentu, uehemẽter doleam, Homerum, à quo ceu perẽni fonte, ut inquit Ouidius, poëtarũ ora Pieriis aquis irrigantur, frigidius hominũ manibus cõtrectari. Quamobrem licet minimè dubitem, Homeri gloriam non è mediocriter doctorum, sed ex eruditissimorum (qui pauci semper fuerunt) commendatione, ad summum gradum peruenisse: quoniam tamen nihil eius operibus elegantius, nihil doctius, nihil magis uariũ, ipsiq; rerũ naturæ similius existimo (quæ faciũt ut illius lectione supra modũ oblecter) utrũq; eius poema Latinis carminibus reddere constitui, ut etiã mediocri eruditione præditi, aureas diuini poëtæ sententias, ingeniosaq; figmẽta, occultæ tamen

men

mē doctrinæ referta, mirumq; in cōtexendis operibus artificium percipere ualeant. ex quo & illud fieri cuperem, ut pleriq; meorum carminū lectione, siquid modò illis elegās exprimere ualui, tāto Homeri desiderio accēderētur, ut ad ipsum se totos cōferrēt, ipsa poëtæ mysteria longè melius ex proprio fonte, quàm ex nostræ musæ riuulis hausturi. Cum itaq; Odysseæ manū primùm admolirer, octo eius libris absolutis, ubi ad Vlyssis narrationū principium perueni, summā illis manū imponere, eorumq; lectionem omnibus communicare decreui. In quibus si non pœnitendam me operam collocasse, ex doctorū iudiciis intelligam, erit cur sperem nostram operam non omnibus in posterum fore inutilem. Cæterùm hosce Homeri libros in lucem daturus, cuinam potius illos, q̃ tibi, Rex præstantissime, nuncuparem, in mentē mihi uenire nō potuit. Nam Rege dignū opus, quippe regalis tum belli peritiæ, tum summæ in rebus aliis uirtutis & prudentiæ exemplis refertū, cuinā magis q̃ eximio, omnibúsque uirtutibus ornatissimo Regi, erat inscribendū? Huc accedit, quòd bonarū literarum studiis ita es deditus, ut te de iis mirè solicitum, nullis unquam occupationibus ab illis diduci posse animaduerterim. Quamobrem nec mirandum est, si tam singulare in iis iudicium es assecutus, ut nullus sit neque Græcus neque Latinus cuiusuis argumenti scriptor, de quo nō rectissimè sententiam ferre queas: quod uix pauci in bonis li-

teris à pueritia uersati potuere consequi. Nã Græcis præcipuè literis tam impensè iam inde ab adolescentia fauisti, ut maximum earum seminariũ cõtra ineptorum quorundã latratus in Gallia, ob earum studia iam omnibus nationibus suspicienda, tuis auspiciis sit excitatum: atque ut uberiorẽ doctis Græcorum auctorum copiam suggereres, plurima indidẽ exemplaria magno impẽdio in tuam bibliothecam colligẽda curaueris. Qua in re Ptolemæũ Philadelphum Aegypti regem, qui & ipse copiosam bibliothecã instruxit, proculdubio uicisti. Quod enim ille integris adhuc, nullámque ruinam passis auctoribus, facilè præstare potuit: maiore ipse tum sumptu tum etiam industria perfecisti: hoc quoque nomine illi citra cõtrouersiam anteferẽdus, quòd quæ ille in paucorum usum, & eorum tantùm qui Aegyptum inuiserẽt, collegerat: uniuersis ipse & ubicũq; uiuentibus impartiri conaris, dũ Græcis typis (quibus nihil unq̃ in eo genere pulchrius, nihil elegãtius, nihil deniq; absolutius uisum esse censeo) tuo iussu formatis, tot summorũ hominũ labores in lucẽ prodire cœperunt. Quo nomine plurimum tibi debet Eusebius Cæsariensis: qui cũ per multa secula exul ac penè uetustate absumptus delituisset, nunc demum te iubente inuulgatus, per doctorũ ora cũ magna tua laude passim uolitat. Quod ut in reliquis efficias, tot excellentes auctores in tuo Musæo rediuiui, summis à te precibus cõtẽdũt, si modò (quod aiũt)

currenti

currenti calcaria addere par est, ac non potius eam tibi laudem peculiari quodā modo uindicare cōtendis. Quanuis enim reliquos qui ante te uixerūt Galliæ Reges, bellicis laudibus ita excellas, ut plura propè ipse bella gesseris, quàm illi audiuerint: ut tamen illi in aliquam eius gloriæ partem sint referendi, hæc sanè tua in bonas literas, eorumq; professores officia, te unum ornant, tibi uni sempiternum decus pariunt. Quocirca si in tuas laudes diffusius tot nominibus impulsus progredi niterer, uerendum mihi esset, ne in eum campum pedem inferrem, in quo difficilius sit orationis exitum q̃ principium inuenire: cum non tantùm ob ea quæ diximus, te ita conspicuum reddideris, sed omnia quæ uel mediocris fortunæ homines cognosse par sit, exactissimè teneas: & quod in maximo Rege uix per coniecturam quæras, ille mihi πολύτροπος uideare, quem Homerus hoc in opere effingit. Quæ ne quis aurita fide à me dici existimet, nō sine magna animi delectatione frequētissimè mihi coràm uidere contigit, postquā à Paulo III summo Pōtifice (Quo nihil maius meliúsue terris Fata donauere, boníque diui) Horatii Farnesii eius nepotis summæ spei pueri μύθων ῥητῆρ in tuam aulam missus fui. quod cum magnæ mihi felicitati cessisse existimem, nō me omnino operam lusisse arbitrabor, si has laborum meorum in uertendo Homero primitias, hilari uultu acceperis. nam & ad reliqua uertēda me magis ac magis accendes, & onere nō

paruo leuabis, si magnæ difficultatis opus aggressum, tuo (quod plurimi facio) iudicio, tuáque auctoritate probatum, contra malignorum inuidiam calumniásque longè audentiorem magísque confirmatum reddideris. Vale.

ARGVMENTA IN OCTO *sequentes Homeri Odysseæ libros, Francisco Florido Sabino auctore.*

ARG. PRIMI LIBRI.

C oncilium rector Superûm uocat, atque hominum Rex
S idream in sedem, tandem ut Laërtius heros
I n patriam lætus remearet ab æde Calypsûs,
M issus ab Ogygia. post quæ Tritonia Pallas
T elemachum uisura, Ithacam descendit in altam,
O ra ducis referens Taphiorum Cæsia Mentæ.
C um multa inter se uario sermone dedissent,
D iua monet iuuenem, genitoris ut aspera fata
N osse queat, Pylon accedens ad Nestora primùm,
D ein Spartam ad flauo Menelaum crine uehatur.
I psa deam sese ostendens discedit, & inde
L æta proci celebrant altis conuiuia tectis.

SECVNDI.

A urora at currus ubi protulit orta rubentes,
C oncilium indicens generoso cretus Vlysse,
C ollectis Ithacæ populis non pauca profatur.
I mperat inde procis, Laërtæ ut limine pulchro
E gressi, cœnas alias mensasque requirant.
I nde deæ monitis, quæ pectore fixa tenebat,
I n Pylon ire parans Spartámque, uiatica largè
A ccipit: illa dedit nanque Euryclia petenti.

Hîc olli celerémque ratem sociósque parauit
Mentora uoce pium referens & corpore Pallas:
Qua demum iuuenis comitante, ab littore puppim
Soluit, in occiduas cum Sol se immergeret undas.

TERTII.

Ast ubi Sol oriens pelagi stagna alta reliquit,
Telemachum, toruóque timendam Pallada uultu
In Pylon aduectos longæuus Nestor amico
Excipit hospitio. tum narrat atrocia Graiûm
Dissidia, & uarios redeuntum denique casus.
Edoctúsque proci quæ facta iniusta patrarent
Laërtæ in tectis, abeuntem & Pallada noscens,
Sacra deæ peragit: post quæ generatus Vlysse
Conscendit currum, comes & Pisistratus olli
Nestore progenitus, claram ut Lacedæmona uisant.
Cúmque superueniens ijs nox offunderet alas,
Deueniunt Pheras, celebrésque Dioclis ad ædes.

QVARTI.

Hinc Spartam clari iuuenes tenuere beatam:
Quos grato hospitio fouit Menelaus: & olli
Telemachus narrat crudelia facta procorum.
Hîc minor Atrides iuueni sua damna recenset,
Quæ rediens hausit: Protei responsáque uatis
Subdit eis: per quæ fratris cognouit acerbum

Interitum:

I nteritum: auricomæ detentum inque æde Calypsûs
L aërte genitum. prolem patientis Vlyssi
P erdere deinde proci statuunt. at Cæsia mœstam
P enelopen nati discessu, altóque sopore
S olatur domitam, fingens simulacra sororis
I llius, Iphthimæ, Icario genitore creatæ.

QVINTI.

N umina concilio Superûm statuêre secundo
L aërte genitum dimittere ab æde Calypsûs.
P roinde ea iussurus nymphæ Cyllenius altam
I uit in Ogygiam, mandatáque rite peregit:
Q uæ perfecta dedit, quanuis inuita, Calypso.
O ctaua ac decima Neptunus luce, creatum
L aërte aspiciens pelagus sulcare, carinam
I mpetit iratus, medijsque abscindit in undis.
H eroï hîc uittas Cadmo sata præbuit Ino,
H ásque sibi rursus seruatum ex æquore mandat
R eddere proiectas retro: queis fretus Vlysses,
P hæacum celebres euadit tutus in oras.

SEXTI.

Ae rumnis igitur domitus Laërtius heros,
L anguida prædulci recreabat membra sopore:
A tque huic prospiciens glauco dea lumine torua,
N ausicaam Alcinoi sobolem sub nocte profunda,

R emigis eximij natæ aßimilata Dymantis,
I mplicitam somno monuit, uicina fluenta
V t peteret, uestésque lauaret sorde rigentes:
N anque olli instabant hymenæi. Regia uirgo
Q uæ peragit: ludensque pilam clamore secutas
T rans famulas iaciens, generosum exciuit Vlyssem:
Q ui supplex, illa uestes præbente, cibúmque,
A ccipit: inque urbem demum duce pergit eadem.

SEPTIMI.

N ausicaam interea uelox deduxit in urbem
C urrus, & in patrias uirgo se condidit ædes.
A t Laërtiades post illam haud multa moratus,
I nclyta Phæacum peruênit ad atria Regis.
V xorem Alcinoi supplex dein uoce precatur
A retem, ut patrias se puppe remittat in oras.
H eroëmque epulis pòst Rex excepit: eúmque,
C uius dona ferat, quo tectus adesset, amictum,
D um rogat Arete (agnouit nanque ilicet artis
I llud opus propriæ) Reginæ narrat Vlysses
Q uæ passus fuerat dum per mare curreret, ex quo
L iquerat Ogygiam, Phæacum eiectus in agros.

OCTAVI.

P ostera cum cælo se lux ostendit ab alto,
C onueniunt claro super hospite consulturi

Phæaces:

P hæaces: cupido reditúsque paratur Vlyssi.
E xcipit hîc epulis proceres Rex optimus, inde
P hæacas disco superat Laërtius heros:
P ost quæ Demodocus canit ollis carmina uates
P ulchra super Veneris formosæ ac Martis amore.
D uratei subiungit equi dehinc ordine molem,
P allade quem monstrante dolum construxit Epëus.
Q uæ postquam accipiens lachrymis mæsta ora rigabat
L aërte genitus, rogitat Rex inclytus illum
Q uis sit, queis patribus genitus, quibus ortus in oris.

GAVTVM est edicto P. Seguerij Propretoris Parisiensis, ne quis intra biennium hos octo libros Odysseæ Homeri à græco in latinum conuersos per Franciscum Floridum Sabinum, uel imprimere audeat, uel uendere, sub mulcta arbitraria, ac librorum publicatione. Parisiis III Id. Decemb. M. D. X L I I I I.

HOMERI O-
DYSSEAE LIBER PRIMVS,

Franciſco Florido Sabino interprete,

AD FRANCISCVM VALESIVM GALLIARVM REGEM.

EXpertum dic multa uirum mihi Muſa,labores
Qui tulit errando uarios poſt eruta Troiæ
Mœnia: qui mores multorum uidit & urbes,
Horrendosq́ue maris fluctus, animíque procellas
Suſtinuit,ſibi dum reditum ſocijsq́ue pararet,
Quos Stygijs,optans licet,haud ſeruauit ab undis:
Quandoquidem ſtulti ſibi cauſa fuere malorum:
Nam uetitas edêre boues Hyperionis,uno
Qui reditum hoc illis iratus nomine ademit.
Hæc nobis,qua parte lubet,Ioue nata referto.
IAM *reliqui,quoſcunque auidus non hauſerat orcus,*
In ſua poſt longos belliq́ue marisq́ue labores
Condiderant ſe tecta:ſed hunc ueneranda Calypſo
Et ſponſæ & proprij cupidum laris,una tenebat
In ſpecubus uaſtis,cupiens retinere maritum.
Verùm ubi poſt multos Phœbëi ſideris orbes

Tempus erat, reditum quo iam pater optimus olli
In patriam annuerat, neque tum certamina fugit
Inter amicorum cœtus: miserata sed illum
Cuncta cohors superûm est: quanuis maris arbiter, iræ
Immodicus, patria hunc uellet prohibere cupita:
Qui tunc Aethiopum longinquas uiserat oras,
Quos hominum extremos, duplicíque in parte locatos,
Sol partim aduenien s cernit, partimque recedens:
Multo ut gauderet taurorum ouiumque cruore.
Hic igitur lætis celebrans conuiuia tectis
Tunc erat: ast alij Iouis intra tecta frequentes:
Farier in quibus hæc Saturnius incipit illis:
Nanque Thyestei repetens miserabile nati
Funus, ab eximio qui nuper Oreste petitus
Occiderat, tales deprompsit pectore uoces:
Prò scelus, ut damno mortalibus esse uidemur!
Vt falso à nobis mala cuncta uenire loquuntur!
Ipsos cum præter fatum quæsita sequantur
Damna: Agamemnoniam ueluti sine numine sponsam
Dum tenet Aegistus, redeuntem obtruncat iniqua
Fraude uirum durus. sedenim Cyllenius illum
Admonuit, quem nos cælo demisimus alto,
Ne scelus id strueret, sponsámue teneret adulter:
Quòd metuendus ei pòst impendêret Orestes,
Cum foret in patriam redeunti robur ab annis.
Rettulit hæc illi Cyllenius: ille monentis
Omine contempto pœnas dedit usque, supérque.
Reddidit has illi Pallas tum cæsia uoces:
O pater, ô diuûm rector Saturnia proles,

Non

N on illum immeritò quiſquam cecidiſſe putabit:
S icq́ue alius pereat, qui talia cunque patrarit.
M e Laërtiadæ potius ſors dura quietam
C ommouet, à charis quem nunc diſiungit amicis
I nſula quæ medium ſpectat circumflua pontum,
I nſula nec ſyluæ nec nobilis indiga tecti,
Q uo ſe Atlante tenet ſata, magno Atlante, profundos
Q ui maris anfractus nouit, geminasq́ue columnas
S uſtinet, inuictum columen terræq́ue poliq́ue.
H oc generata tenet mæſtum, propriáſque gementem
F ortunas: uerbis quanquam prædulcibus illum
P oſt Ithacæ ut ponat curam, lenire laboret.
I s uerò patriæ fumum modò cernat amatæ,
M ortem orat. cur non igitur tua dura mouentur
C orda? nec afflictum miſeraris? nónne frequenter
A ra tibi illius fumauit munere grato
A d Troiam? quæ cauſa odij pater optime tanti?
S ic dea. ſic nubes inducens Iuppiter olli:
O mea progenies, nam cur tam dura locuta es?
Q uo pacto egregij ſic obliuiſcar Vlyſsis,
H umanum qui mente genus præcellit, & idem
P lurima ſacra dedit ſummo gaudentibus axe?
F rater eum terram complectens durius urget,
F eruidus ob charum Polyphemo lumen ademptum:
Q uem nobis uirtute parem, uirtute minores
P ræſtantem experti Cyclopes, quemq́ue Thooſa
P horcynis ſoboles pelagi rectoris, in antris
M ixta cauis forti natum edidit Ennoſigæo.
T empore iam ex illo frater non perdit Vlyſſem,

Ast illum à patria tantùm diducit amata.
Nunc agite optatum reditum iam numine nostro
Obtineat tandem: neque enim Neptunus *in iras*
Perpetuus fuerit: neque si uolet esse, ualebit
Vnus cuncta deûm confringere numina frater.
His dictis glauco Tritonia *lumine* Pallas
Excipit: O diuûm genitor, rex maxime regum,
Si libeat superis Laërte *posse creatum*
In patrios remeare lares, Cyllenius *alas*
Sumat, Aristorides *cecidit quo uindice, & altam*
Ogygiam nostro iussu petat, ocyus atque
Auricomæ id referat nymphæ, quod certa deorum
De reditu miseri sententia censet Vlyßis.
Ipsa ego nunc Ithacámque *petam, natóque potentes*
Illius adijciam stimulos, animósque uiriles,
Conuocet ut Graios *promisso crine decoros,*
Atque procis interdicat conuiuia promptus
Quæ bobus celebrant, alieno & semper ouili.
Tum duce me Spartam *se conferet usque beatam,*
Littoreámque Pylon, *reditum si fortè paternum*
Nosse queat, celebrísque sibi sit nominis auctor.
Hæc effata, pedum Pallas *sibi uincula nectit*
Aurea: quæ sublimem alis siue æquora supra
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.
Hastam deinde manu ualidam desumit, acuto
Aere grauem, heroum qua disijcit ampla uirorum
Agmina, queis claro succensuit orta parente.
Sic ornata polo descendit Pallas *ab alto.*
Iamque Ithacæ *in populo clari prope limen* Vlyßis

Vestibulo

Vestibulo adstiterat, grauis hastæ robore nixa,
Ora ducis referens Taphiorum Cæsia Mentæ:
Innumerósque procos in limine comperit amplo,
Tessera quorum animos mulcebat fortè sedentes
Pellibus ijsce boum, duri quos antè necarant.
Præcones autem fidos, promptosque ministros
Cernere erat lymphas properare, & munera Bacchi:
Multorúmque manus, inerat queis spongia, mensas
Tergêre, & carnes præbere sedentibus assas.
Primus eam uidit uersuto cretus Vlysse
Telemachus, medio mœstus qui fortè procorum
Agmine, de reditu uoluebat mente parentis,
Si meritas caperet scelerato à sanguine pœnas,
Ipse domusque suæ uindex, dominusque suorum.
Talia corde puer dum uoluit, Pallada cernit,
Vestibulumque, procos linquens, iratus adiuit,
Hospitis ante fores curam quòd multa morati
Susciperet nullus: dextram tum prendit, & hastam:
Prompsit & è grato uelocia pectore uerba:
O, salue: læto huc uultu accipiere profectus:
Cœnatus posthac referes quorum indigus adsis.
Hæc fatus, diuam præcessit: at illa secuta est.
Atque ubi nobilibus iam se penetralibus ambo
Condiderant, hastam longæ applicat ipse columnæ
Telemachus, pulchro nimirum tegmine septam,
Tela ubi diuini pendebant multa parentis.
Ast ipsam iussit residere tapetibus altis,
Depictis, uarijs. pedibus tum fulcra ministrat:
Hinc sellam apponit præclaram, auidoque procorum

A gmine disiunctam, ne quam hospes fortè tumultus
T ristitiam capiens, cœnam execratus abiret,
S citaríque patris reditum ut bene posset Vlyßis.
H inc manibus lymphas ancilla dat. aureus olli
G uttus, eratque lebes argenteus. inde decentem
A pposuit mensam: mox & cerealia dona
P roma ferens, gratæ cumulauit munera mensæ,
A ddens multa hilari lautißima fercula uultu.
T unc alius lances dissectis carnibus auget.
P ocula cumque forent illis simul aurea præstò,
P ræco ea liquenti complebat sæpe Lyæo.
P ost hæc aula procos accepit lata superbos:
O rdine qui cuncti petiere sedilia nota.
H is quoque præcones undam infudere parati,
A tque amplis famulæ panem apposuere canistris:
E t pueri è plenis capientes fercula mensis,
C ratêras magnos statuunt, & uina coronant.
P ostquam exempta fames epulis, mensæque remotæ,
N ulla grauis iuuenes uersabat cura procaces,
S ed choreæ & cantus, cœnæ suprema uoluptas.
P hemius iccirco citharam præcone ministro
P orrectam accipiens, iucundo carmine lusit
A nte procos, illis quamuis inuitus adesset:
C um iuuenis tali est affatus uoce Mineruam,
N éue quis acciperet, caput auribus admouet eius.
Dicam equidem, licet hæcce tibi non grata putarem,
H is citharæ cantusq́; ut cernis, grata uidentur:
N anque impunè uiri domibusque opibusque fruuntur,
A ethereis cuius putruerunt imbribus ossa,

Siue ea terra tenet, seu uersat in æquore fluctus.
Quòd si illum patriæ repetentem littora terræ
Aspicerent, mallent leuitate lacessere uentos,
Quàm innumeras uestes atque auri ferre talenta.
Verùm is iandudum perijt malè, nullaque nobis
Spes superest: non si uenturum quilibet illum
Mortalis referat. nanque atris occubat umbris.
Nunc age uera mihi refer. ecquis, & unde uirorum
Huc ades? & patriæ dic nomen: dicque parentum:
Quaque rate aduectus. post hæc effare, quibus te
Credideris nautis, quibus in regionibus ortis.
Nulla etenim huc pedibus te peruia semita duxit.
Vera mihi, ut rectè norim, tu singula narra.
An'ne recens, an tu potius fortasse paternus
Hospes ades? patuit quoniam uenientibus ædes
Hæc alijs, cum queis uersari norat Vlysses.
Hæc ille: hæc iuueni respondit cæsia uirgo:
Singula, ne dubita, certissima proloquar hospes.
Anchialo Mentes dicor genitore creatus,
Imperitans Taphijs remi gaudentibus usu.
Aduexere rates huc me socijque uolentem,
Dum peto diuersos populos, maria aspera sulcans,
Ad Temesin ferrumque uehens, æra unde reportem.
Puppis agrum iuxta mihi nuper ab urbe relicta est,
Portus ubi spectat nemorosa cacumina Neij
Rhetrus. ob hospitij iunctus tibi iura paterni
Iampridem aduenio. Laërtem testor & ipsum,
Vrbe procul duram memorant quem degere uitam,
Semoto & corpus cruciare laboribus agro,

Præsidio ancillæ, quæ uictum præparet una,
Approperetque seni, tunc quum cœpere laborum
Tædia uineti reptantem ad fertilis antes.
Nunc ueni, quòd abesse diu iam fama parētem
Certa tuum narrat, reditu quem numina fraudant.
Viuus enim æthereа uesci non desiit aura:
Sed multo in populo circumflua detinet illum
Insula, difficilis populi nimis aspera mater,
Qui reditu inuitum prohibet prædurus Vlyssem.
At tibi fata canam, quæ me monuere potentes
Cælicolæ, paucisque reor uentura diebus:
Ipse neque aut uates, aut clari nominis augur.
Iam non dilecta à patria tuus inclytus ille
Multum aberit genitor, cohiberent uincula quem non
Ferrea, quin reditum sibi iam molirier ausit.
Interea mihi uera refer, quæcunque rogabo.
An'ne patrem tantus, dic oro, agnoscis Vlyssem,
Cum capite atque oculis uideare simillimus olli?
Nam fuit is sociæ iunctus mihi munere uitæ,
Ardua cum ad Troiæ *ueheretur mœnia, cuius*
Nauibus excidium petijt quoque Graia *iuuentus.*
Ex illo non est mihi tempore uisus Vlysses.
Hæc effata dea est: iuuenis cui talia reddit:
Cuncta scies, libuit tibi quæ scitarier hospes.
Me mater genitore satum mea narrat Vlysse:
Id tamen haud noui: nec quenquam nosse parentem
Credam posse suum: uellem tamen esse creatus
Hoc patre, qui proprijs tutus senuisset in agris.
Nunc secus euēnit: me nanque miserrimus unus

Cunctorum

Cunctorum genuit: quandò hoc tibi poscere uisum.
Pallas ad hæc tales respondit cæsia uoces:
Non sobolem à diuis ætas uentura pudendam
Hanc capiet, tali genitrix quum prole superbit.
Tu tamen ipse refer, quænam hæc conuiuia? quinam
Conuentus? hæc an facias fortasse coactus?
Symbolum abest. igitur conuiuia? sunt ne hymenæi?
Digni etenim quorum Nemesis succenseat ausis.
Deturpant cœnas. nam quis tam lenis adesset,
Quin ea cordatus uultu insequeretur iniquo?
Tunc hæc Telemachus prompta uice reddidit olli,
Quandoquidem uerbis hospes scrutaris amicis,
Debuerant nostras ædes pia numina diuûm
Immunes seruare, pater dum charus adesset:
Nunc illis pariter nos nostráque perdere uisum.
Nanque alios supra, ignotum fecere uolentes,
Quò minor extincto premeret me causa doloris,.
Si tantùm Troiæ muros cecidisset ad altos,
Seu sociûm in manibus transacto tempore belli.
Sic etenim à claris tumulum sortitus Achiuis,
Me quoque non parua liquisset laude decorum.
Nunc illum Harpyiæ obscurum rapuere, peritque
Ignotus, mihi causa mali non parua: nec ergo
Eius in assiduo tantùm mihi uiuere luctu
Contigit: imò alio cumularunt fata dolore.
Quotquot enim iuuenes primos nemorosa Zacynthos
Dulichiúmque Saméque tulit, quotque ardua nutrit
Insula rectores uasto hæc circundata ponto,
Penelopes poscunt thalamos, mea cuncta uorantes.

Illa autem sua nec cuiquam connubia firmat,
Nec negat: interea penitus mihi résque domúsque
Dispériit: insidiásque mihi molirier audent.
Tunc iuuenis sortem Pallas miserata profatur:
Mœsta suum dudum exoptant hæc atria regem,
Vindice quo pereant digno agmina sæua procorum.
Qui proprio rediens si limine fortis adesset,
Horrendus clypeo, galeáque, hastísque duabus,
Si qualis primæ uersari tempore mecum
Cœpit amicitiæ, conuiuia nostra frequentans,
Tempore quo rediens Ephyra, diuertit ab Ilo
Mermeride in nostras ædes. nam nauibus illuc
Vectus erat quærens lethalia pharmaca, ut illis
Tingeret electo fulgentes ære sagittas.
Cumque deos Ilus ueritus, quæsita negasset,
Iure sodalitij genitor meus illa petenti
Tradidit. is talis si tantus & afferet, omnes
Hos raperet uelox fatum, tristésque hymenæi.
At quia diuino pendent hæc omnia nutu,
An'ne procos rediens obtruncet limine uestro,
Tu cape dicta memor nunc me generose iubente:
Qua ratione procos ualeas his pellere tectis,
Tecum age: iamque meis sermonibus imbue mentem.
Concilium Graijs indic ubi crastina primùm
Se lux extulerit. diuis tum testibus omnes
In sua quenque procos uerbis remeare iubeto.
At matri illorum cuiuis nupsisse paratæ,
Dic repetat patriósque lares, ædésque beatas,
In quibus optatos poterunt celebrare hymenæos,

Munera

M uncra quæ tali ſint nomine digna,parantes.
T e quoque,ſi credes quicquam mihi,recta monebo.
B is denis agilem remis tibi delige puppem,
Q ua cognoſſe aliquid ualeas de patre profectus,
S iue ferant homines,ſiue id tibi fama renarret
A b Ioue,mortales celebri quæ laude coronat.
I pſe Pylon primùm pete.Neſtora conſule primum:
D ein Spartam,& flauo Menelaum crine decorum:
H ic poſtremus enim rediјt de gente Pelaſga.
V iuere ſi patrem,ſi noris poſſe reuerti,
Q uanlibet afflictus uenientem perfer in annum.
S in mortem oppetiјt fato uexatus acerbo:
I n patriam rediens,defuncto redde parenti
I uſta pius,tumulíque ſacrum ne differ honorem,
V t decet:inde uiro matrem coniunge uolentem.
Q uæ perfecta tibi fuerint ubi ſingula,mentem
T unc adhibe,adq́ue procos animum conuerte ſuperbos,
Q ui ualeas propriјs arcere penatibus omnes,
S iue dolo perimis,ui ſiue occidis aperta.
N anque decent primis egreſſum ſeria luſtris.
A n'ne latet clari facinus te nobile Oreſtis?
Q ua fama uiget,ad tumulum quòd ſpontè paternum
A egiſthum occidit,per quem caret ipſe parente.
T u quoque(nanque uigens certè ualidúſque uideris)
E de aliquid cuius uigeat tibi fama perennis.
I pſe ego me ad naues referam,ſocióſque morantes,
S ollicitì abſentem qui me cauſantur & urgent.
T u tua curabis,memoríque hæc pectore condes.
Hæc dea.cui prudens iuuenis dein talia fatur,

Multa quidem nobis ualde opportuna recenſes
Vt nato genitor, quæ condita mente tenebo.
Sed properans quanuis, paulum conſiſte rogatus,
Lotus ut à chari mox oblectamine cordis
Ad nauim referas te, denique munere honeſto
Diuiteque auctus eas, noſtri haud ſine pignore amoris,
Qualia ab hoſpitibus capit hoſpes dona benignis.
Cæſia reſpondens tunc hæc dea reddidit olli:
O ro hoſpes, ne me remoreris abire uolentem:
At mihi quod præſens munus donare laboras,
Ferre domum ut poſſim rediens, ſeruare memento:
Eximiumque leges. referes nam compare dignum.
Sic effata abijt Tritonia lumine glauco,
Vtque Anopæa uolans ſe ſuſtulit, ilicet addens
Telemacho roburque animi, curamque parentis,
Quæ leuis attigerat iuuenem. tunc ille recenſens
Viſa modò, obſtupuit, numenque agnouit amicum.
Extemplo ergo procos iuuenis formoſus adiuit,
Quorum animos grato mulcebat carmine doctus
Phemius, attentis modulans lugubria Graiûm
Fata reuertentum, quæ fecit atrocia Pallas.
Sedibus è ſummis tum fortè his præbuit aures
Penelope, Icario prudens genitore creata:
Perque gradus notæ deſcendit protinus ædis,
Ancillis, ne ſola foret, comitata duabus.
Atque ubi pulchra procos adijt regina ſedentes,
Conſtitit ante fores aulæ mira arte politas,
Molli occulta genas uitta: dominæque propinquæ
Hinc latus atque illinc ſtantes texêre miniſtræ.

Tum lachrymas fundens, citharœdum affata peritum est:
Dulcia multa animi nostri lenimina Phemi,
Gesta uirûm diuûmque canens, quæ uatibus apta.
Aggredere horum aliud quoduis cantare: sed isti
Lene merum taciti potent: tu carmen omitte
Lugubre, tota mihi semper præcordia turbans:
Ad me etenim spectat dolor hic, uix, crede, ferendus:
Charum nanque caput noctésque diésque reposco,
Græcia quod latè celebrat, quod concinit Argos.
Hæc ubi dicta dedit mulier, sic filius olli:
O genitrix, dulcis quænam fastidia cantus?
Quin hæc arbitrio modulantis libera mittis?
Non te auxere malis citharœdi: Iuppiter ut uult
Dat miseris adimitque uiris ea rector Olympi.
Hunc igitur par est Danaûm mala dicere fata:
Cum genus inter nos laudetur carminis illud,
Quod patulas hominum postremum illabitur aures.
Proindè ea ne mœstos tibi dent in corda dolores:
Non solus reditu pater est fraudatus Vlysses:
Præter eum multi periere ad Pergama Graij.
Nunc excelsa igitur referens te ad limina, lanam
Atque colum cura, famulas &, nota iubeto
Munera obire: uiris, ut par est, uerba relinquens,
Et mihi præsertim, cum sit mea summa potestas.
Hæc mirata domum genitrix ascendit in altam,
Verbáque defigens nati prudentis in imo
Pectore, consedit tandem penetralibus amplis,
Ancillásque inter sortem lugebat Vlyssis,
Donec ei Pallas demisit cæsia somnum.

Obstupuere proci, pérque atria tota frequentes
Discubuere toris auidi. tum uersus ad illos
Telemachus fudit prudenti has pectore uoces:
Penelopes matris iam non toleranda procorum
Turba, cibo ac uino gaudentes, mittite quæso
Clamorem: siquidem iuuat hunc audire canentem,
Arbitror eximia quem uoce lacessere diuos.
Nos ad concilium cunctos lux crastina coget,
Alloquar intrepidis uos ut sermonibus omnes.
Exite his domibus: alias exquirite cœnas:
Pérque uices uestris conuiuia porgite mensis.
Quód si ducetis præstantius unius esse
Fortunas impunè uiri consumere cunctas,
Pergite, ego ad superos uertens mea uerba, precabor,
Vt pater omnipotens uestris det præmia factis
Debita, & in nostri pereatis limine tecti.
Sic ait: atque olli preßis exinde labellis
Mordicus, audacter uerbis stupuere locuti.
Antinous contrà Eupithei tunc inclyta proles:
O iuuenis, nimium dij te docuere superbè
Altiloquum uerbis audacibus esse ferocem.
Non te Ithacæ dominum statuat regnator Olympi,
Quod generi uestro iam iura paterna tuentur.
Ad quæ Telemachus proles patientis Vlyßi:
Antinoë, id forsan mirabere, quod tibi fari
Incipiam. uellem Ioue dante hæc sceptra tenere.
An scelus in miseris mortalibus ista uocabis?
Optandum est homines inter regnare: beata
Namque domo subitò & decorabere honoribus amplis.

Plerique

Plerique eximios reges sunt inter Achiuos:
Non desunt Ithacæ multi iuuenésque senésque
Qui sceptrum nostro capiant genitore perempto.
Ipse meûm dominus uiuam, rex ipse penatum,
Ipse regam seruos belli mihi iure relictos.
Hæc ubi dicta dedit, Polybi tum clara propago
Excipit Eurymachus: Diuino hæc omnia nutu
Dependent, quicunque Ithacæ potietur habenis.
Tu retine fundósque tuos, ædésque paternas,
A quibus inuitum te nemo eiecerit unquam.
Humanæ siquidem terra hæc consortia uitæ
Seruat adhuc. sed te super hospite pauca rogabo:
Vnde tuas ædes petijt? quibus ortus in oris?
Quo patre? qua in patria genitus? quo sanguine cretus?
An tibi de charo quicquam genitore locutus?
An'ne sui cupidus lucri affuit? id mihi mirum
Cesserit, ut properans nostrûm non cognitus ulli:
Quippe malo haud similis, nisi lumina nostra fefellit.
Talibus at iuuenis tunc uocibus ora resoluit:
Eurymache, absumpta est reditus mihi cura paterni,
Ne super hoc rogitem uenientem scilicet ullum:
Nec mihi responsum cordi est, quod matre petente
His ualeat laribus consultus reddere uates.
Illum clara Taphos dedit: hospésque ipse paternus
Anchialo Mentes genitus mea limina adiuit,
Imperitans Taphijs remi gaudentibus usu.
Hæc uerbis iuuenis uersans in Pallade mentem:
Ast illi cantus memores, dulcísque choreæ,
Optabant lucem subeunti cedere nocti.

Quæ tandem adueniens, fuscisque inuecta quadrigis,
In sua correptum dimisit quenque sopore.
Telemachus thalamo se condidit inclytus alto,
Structus erat pulchri summa qui in parte palati:
Quo demum accubuit, non pauca in corde uolutans.
Sedula deinde faces tulit Eurydia, pudentem
Quam Pisenorides quondam Ops generauerat, & quam
A teneris famulam Laërtes emerat annis,
Bis denos precium persoluens nempe iuuencos:
Dilectæque loco ueneratus coniugis illam,
Attigerat nunquam, uxoris dum iurgia uitat.
Hæc iuueni tulit ipsa faces: nanque una ministras
Supra alias puerum, quem iam enutrisset, amabat.
Tum thalami reserans ualuas multa arte politas,
Consedit lectus, mollem uestemque libenter
Exuit, ac uetulæ tergendam porrigit: illa
Compositam referens, clauo suspendit adunco,
Affixus lecti fuerat qui parte propinqua.
Exijt inde: fores argenteus annulus altas
Obserat adductas, admotoque obice lorum.
At iuuenis noctem, quàm longa est, tectus ouina
Pelle, iter à diua monitus uoluebat amica.

HOMERI

HOMERI ODYSSEAE LIBER SECVNDVS.

Vrora at roseas ubi protulit aurea bigas,
Mollibus è stratis surgit generosus Vlyssis
Filius: éq; humeris pēdentē sustinet ensem,
Sūpta ueste prius: pedibus deī additur olli
Calceus. è thalamo tum sidere pulchrior exit:
Extemploque iubet præconibus ipse propinquis
Concilium Graijs indicere crine decoris.
Olli conuenere omnes (mora nulla) uocati.
Quos simul aspexit collectos cretus Vlysse,
Aduēnit in medios, dextráque hastile gerebat,
Præsidium geminos ducens sibi fortè molossos.
Cui quoniam eximiam dederat Tritonia formam
Conspicuum supra morem, mirarier omnes.
Vtque senes iuueni solium cessere paternum,
Illorum è numero tum sic Aegyptius heros,
Quem senio curuum, multa experientia rerum
Ornabat, cuius prudentem fortis Vlyssem
Filius ad sacræ comitatus mœnia Troiæ
Antiphus à crudo perijt Cyclope uoratus
In specubus, rediens, supremæ munere cœnæ:
Eque alijs tribus Eurynomus pars una procorum
Fortè fuit, reliquósque paterna negocia habebant.
Hic igitur natum absentem miseratus amico est
Pectore: tum lachrymis suspirans cœpit obortis:
Audite ô ciues quæ sit sententia nobis:

N unquam ad concilium conuenimus ilicet, ex quo
C oncaua diuinum puppis deuexit Vlyssem.
N unc quæ tam grauis huc nos causa uenire subegit?
I unior ánne aliquis, seu longa ætate grauatus?
A n quisquam huc acies redeuntes nouit? eóque
Q uòd prius accepit, nobis aperire laborat?
A n quicquam ad cunctos spectans populariter inquit?
I uuerit hic multum nos, nostráque. Iuppiter ipsum
A uctet ope, atque animi concedat uota benignus.
Telemachus uerbis gaudens senioris amici,
S urgit ab his dictis: ac multa orare paratus,
C onstitit in populi medio: Pisenor at olli
D at sceptrum, domino fidus solersque minister.
I nde senem aspiciens, in uerba hæc ora resoluit:
Non procul ille, senex: cernes quin protinus illum.
C ausa ego concilij. nam me dolor occupat ingens.
N on noui huc acies redeuntes nuncius ullas,
D e queis certa queam uobis narrare peritus.
N on quicquam in cœtu referam populare frequenti,
S ed quod opus mihi sit: laribus nam duplice damno
O brutus in nostris, primùm sine patre relinquor,
Q uem uos experti regem mitemque bonumque:
T um maiore malo, & nostras quod subruet ædes,
O pprimor, ac uitam demum mi extinguet amatam.
N anque proci inuitæ stimulant connubia matris,
H is patribus geniti, quos hæc habet insula primos:
Q ui tamen Icarij nec tecta subire parentis
A udent, nec dignam genitrice exposcere dotem,
V t redeat uoti compos quencunque probarit.

Quin

Quin potius nostro uersantes limine semper,
Læta boum capita atque ouium, pinguésque capellas
Cæduut, appositoque iterant conuiuia Baccho.
Impune ergo domus perit, & mea cuncta supellex:
Nam mala qui hæc abigat, similis non restat Vlyssi:
Nec teneros istuc ualeo præstare per annos,
Iam non firmus adhuc, nec bello assuetus & armis.
Talis si ipse forem, caderent me uindice cuncti.
Intoleranda etenim sceleri scelera addere pergunt,
Dum mea dispereant. proin uos reprehendite duri:
Vos, age, uicinæ moueat reuerentia gentis:
Quam si negligitis, tum numina sancta timete,
Ne uos ira deûm post tot malefacta sequatur.
Vos ego per superûm rectorem sedulus oro,
Perque Themin, quæ hominum conuentus congregat atque
Soluit, me chari finite, atque dolore sepultum
Mittite, si genitor quondam meus acer Achiuos
Iratus nullis uexauit cladibus unquam.
Vos mihi pro meritis non præmia digna refertis,
Hos in me armantes, lucro qui posse uiderer
Ducere, si à uobis nostra hæc absumpta perirent,
Quos mihi facturos olim satis esse putarem.
Nam quia disiuncti non uiuimus, illa frequenter
A uobis repetens, quandoque petita referrem.
At mihi supremo nunc estis, credite, damno.
His dictis iacit iratus quæ sceptra gerebat,
Præsentem & lachrymis turbam commouit obortis.
Conticuere tamen cuncti: nam uera locuto
Non ausi iuueni contraria uerba referre:

Antinous sed enim cœpit sic farier unus:
Altiloque, impatiens iræ, quod peßime nobis
Dedecus infligis? qua nos aspergine tingis?
Non tibi causa proci, non sunt, ut rere, malorum:
Sed dilecta tibi potius uersutáque mater.
Tertius hic quarto propior nunc uoluitur annus,
Sollicitas ex quo mentes suspendit Achiuûm,
Pollicitis quenuis retinens, spemq́ue omnibus addens,
Non sine fraude tamen: nanque his contraria uersat:
Quæ dolus hic cuiuis exactè ostenderit unus:
Construit ingentem tenui subtegmine telam
Ordine texendam: dehinc nobis talia fatur:
Iam quoniam interijt mihi coniux, lecta uirorum
Turba proci, nostros thalamos cessate petentes,
Laërtæ donec (ne mi irrita fila supersint)
Prompta queam exorsam iandudum absoluere telam,
Funeream, uitæ dulcem quum clauserit horam,
Nequa meum obscuret Graiarum ex agmine nomen,
Nudus humo locuples fuerit quòd conditus heros.
Sic ait. ex animo nobis ea dicere uisa:
Callida sed telam texebat luce paratam,
Admotis eadem facibus sub nocte retexens.
Tertius hoc nobis prætextu elabitur annus:
Ast ubi iam aduênit quartus redeuntibus horis,
Consilio ancillæ, quæ nouerat omnia, freti,
Fila retexentem contexta offendimus antè:
Sic cœptum perfecit opus non illa libenter.
Nunc responsa proci dant hæc tibi, noscere quæ tu
Iam ualeas, ualeant alij quoque nosse Pelasgi.

Mitte

Mitte tuis matrem laribus, compelle morantem
Nubere cui genitor uolet, aut uolet ipsa petenti.
Quòd si non adimat nostro hanc è pectore curam,
(Ab Ioue *prognatæ semper studiosa* Mineruæ,
Cui moresque probos, & miras debeat artes,
Consiliumq; sagax, cunctas queis uincit Achiuas,
Nanque nec eximijs spectandæ crinibus olim
Tiroque Alcmenéque, *etiam formosa* Mycene,
Penelopen superant, quanuis certare uolentes)
Hoc illam auspicijs disces tentare sinistris.
Nam tua sufficient opulentas prædia cœnas
Culta procis, donec similis sententia matri
Haud sine mente deûm steterit. non parua parenti
Gloria, sed uehemens damnum rebúsque tibíque,
Nobis hoc certum nullò hinc abijsse prius quàm
Eligat è Graijs sibi Penelopea *maritum.*
Dixer*at: atque illi contrà generosus* Vlyssis
Filius: I*nuitam nam quî dimittere possim,*
Quæ me progenuit? quæ nutrijt? inde peregrè
Dum pater est (dubium an uiuus) persoluere multa
Cogerer Icario *genitricem hoc limine pellens.*
Nam genitor pœnas alias, aliásque reposcet
Chara parens, quum me furijs irata uouebit
His procul à domibus. quin me conuicia terrent
Iusta hominum. ergo illi nunquam tam dura minabor.
Quod nisi sedatus animus tolerare uoletis,
Effugite his tectis, alias exquirite mensas.
Alternas uestro cœnásque ibi porgite sumptu.
Iam si fortè decens magis unius esse putatis

F ortunas impune uiri disperdere cunctas,
P ergite: ego ad superûm uersus pia numina, supplex
O rabo ut uestris factis condigna rependat
I uppiter, bisque omnes tectis pereatis inulti.
Talia dicenti Saturnius omnia cernens
A ërij geminas aquilas è uertice montis
C um rapido primùm demittit flamine uenti.
V icino liquidum sulcantes aëra tractu.
A st ubi consessus medium tenuere propinquæ,
C oncussis circum uolitarunt agmina plumis,
C unctorumque caput spectarunt, omina cædis.
H is super ungue genas incuruo & colla lacessunt,
D extræ perque domos illorum urbémque uolarunt.
Q ueis uisis stupuere animus præsentibus omnes,
P ortenti in dubia mentem formidine fixi:
M aturi inter quos Alitherses incipit æui
M astorides, solus qui præpetis omina pennæ
E numero tanto doctus uentura canebat,
I llius ostenti certus prænuncius heros:
Audite o proceres Ithacæ quæcunque loquemur:
A nte alios audite proci, quos dura manebunt
F ata nimis cunctos. etenim Laërtius heros
A d charos reditum iamiam pertentat amicos.
Q uin uobis rediens cædem molitur, & idem
D amno alijs fuerit multis, quos insula nutrit
H æc placidum spectans Phœbeæ lampadis ignem.
I ras ergo prius regis placemus, & ipsi
H oc agite, ac uestro mea fœnore dicta probate.
N on etenim ignarus moneo, sed certus aruspex.

Sic

Sic etenim efficiet, cupiet quæcunque reuersus,
Vt quum Troianam ueheretur Græcia ad urbem,
Quæ fuerat monitus me uate, subiuit Vlysses:
Quandoquidem amissis socijs mala plurima passum,
Ad sua bis deno rediturum scilicet anno
Ignotum, cecini. quæ iam perfecta dabuntur.
Sic ait. Eurymachus Polybi sic filius olli,
Vaticinare senex proprijs age talia natis:
Inque tuis, ne quid patiantur, consule tectis.
Hæc ego te interpres melior uatésque docebo.
Non paucæ claro uolitant sub sole uolucres,
Nec tamen ab Ioue sunt omnes. Laërtia proles
Attamen interijt: cum quo simul ipse iacere
Debueras, ne tot caneres mala perditus augur:
Telemachus tantas neu te duce percitus iras
Conciperet: licet hoc munus tibi nomine captes.
Nunc cape dicta memor, quæ iam perfecta dabuntur:
Si iuuenem hunc ueterum rerum non inscius auctor
Irritare magis uerbisq; inuoluere perges,
Ipse prius damni non parua mole premetur,
Et tamen haud poterit quicquam ob tua dicta mouere.
Tum tu stulte senex digna mulctabere pœna,
Quorundam arbitrio tibi quæ durissima cedet.
Quin & Telemachum certa ratione monebo,
Icarij matrem genitoris ad atria mittat.
Hi uerò optatis hymenæis rite potiti,
Munera quæ tali sint coniuge digna, parabunt.
Nam neque ab inceptis (ea sint licet ardua) certum est
Sistere: nec quisquam his nos absterrere ualebit.

Non nos Telemachus facundi mouerit oris:
Nec tua curamus responsa leuißima, quæque
Irrita transierint: odio ipse grauabere summo.
Vt cœptum est, labentur opes, grauiúsque peribunt,
Quàm formosa diu genitrix remoretur Achiuos
Pollicitis. nos interea dum optata petuntur,
De uirtute inter nos contendemus: ad illas
Accedent alij, queis cuiuis nubere tutum.
Telemachus tunc his respondit uocibus olli:
Eurymache, atque proci reliqui, lectissima turba,
Illa ego præteriens, non ultrà orare laborem.
Norunt nanque dei, norunt eadémque Pelasgi.
At celerem nauem, uiginti at tradite saltem
Mi socios quocunque uelim me ducere promptos.
Littoream peto nanque Pylon, Spartamque beatam,
De reditu siquid chari fortasse parentis
Audierim à quouis hominum, famáue profecta
Ab Ioue, quæ summum mortalibus addit honorem.
Quòd si uiuat adhuc genitor, possitque reuerti,
Dura premat quanuis fortuna, morabor in annum.
Si perijt gratæ defunctus munere uitæ,
In patriæ dulces oras rate uectus eadem,
Tunc illi tumulum statuam, tum debita reddam
Iusta pius, matremque uiro dein protinus addam.
Hæc fatus sedit: medióque ex agmine surgit
Egregij Mentor quondam comes unus Vlyssi,
Cuique domus curam dederat cum nauibus iret
Ad Troiam, parêre seni cui iusserat omnes.
Hic igitur cœtu in medio sic farier orsus:

Audite hoc Ithacæ qui rura tenetis amœna:
I am probus aut facilis non sit, non corde benigno
R ex ullus posthac, recto iam tramite uiuat
N emo, sed immitis sit quisque, sit impius, asper.
L enis enim inter quos olim regnauit Vlysses,
V t pater, ex animis delerunt cuncta malignis.
N on ego quippe procis ausim maledicere quòd sic
I ndecores sedeant aliena ad pabula fuci.
N am sua ponentes capita hæc in limine nati
L aërte admittunt, quem iam periisse loquuntur.
V os alios damnem, quòd in alta silentia claro
C onsessu immersi, rigidis non uocibus ultro
P aucos usque procos multi absterretis iniquos.
Tunc Euenorides ait hæc Liocritus olli:
M entis inops, quæ in nos iactas conuicia Mentor?
H osque mones cogant ut nos absistere cœptis?
D ifficile est uictus contendere pluribus ergô:
A d sua quandoquidem si tecta rediret Vlysses,
C œnantésque procos in primo limine cernens,
P romptus eos laribus tentaret pellere auitis,
L ætitiæ, uxori, licet expectatus, adesset
C ausa breuis: nostris siquidem succumberet armis,
V nicus à multis domitus. tu stulta recenses.
E rgo opera in populo repetat sua quisque coacto.
H unc ad iter Mentórque accinxerit, atque Alitherses,
Q uosque paterna illi iam gratia fecit amicos.
Q uin & fortè diu regionibus hisce sedenti
N uncius adueniet, neque ab his abscesserit oris.
Consessum his dictis soluit Liocritus. olli

Quisque suos petiere lares. at turba procorum
Ad celsos Laërtiadæ cessere penates.
Telemachus diuersa petens, in littore palmas
Abluit undisono, diuamque ad Pallada fatur,
Hesternus quicunque deus mea tecta subisti,
Et rate me nigrum pelagus sulcare iubebas,
Si patris ad reditum spectantia nosse profectus
Possem, cuncta proci quæ nunc inuertere tentant,
Nos audi, nostrumque leua quicunque laborem.
Vix prece finita, dea proxima constitit olli,
Mentora uoce pium referens & corpore Pallas:
Atque hæc præsenti uelocia uerba locuta est:
Strenuus his iuuenis cum queis uersabere posthac
Cognoscêre, ut qui patrij iam roboris hæres
Cuncta queas uerbis & rebus in ardua niti.
Proinde iter hoc nunquam sine numine uanus obibis.
Quòd nisi Penelope Laërtiadeque creatus
Agnoscare, equidem nunquam potiere cupitis:
Nam paucos patribus similes est cernere natos:
Quos multi uincunt scelere, haud uirtute frequentes.
Atque ideo promptus quoniam cautúsque futurus,
Adque patris notas artes properare uideris,
Spes superest perfecta dari hæc te posse uolente.
Conatus mitte ergo leues & stulta procorum
Consilia, iniusti cum sint, nugísque tumentes,
Nec lethi fuscas uideant ceruicibus alas
Impendêre suis, quos omnes una feret lux.
Tu quod iter statuis, celer aggrediere: paternæ
Nanque ego amicitiæ nauim tibi iure parabo

Remigio

R emigio celerem.ſed nec comes ire grauabor.
N unc medio,tua tecta petens,uerſare procorum
A gmine,delectis atque adde uiatica uaſis,
V ina urnis,uictúmque uirûm cerealia dona
P ellibus inſtructis.comites tunc ipſe parabo
E populo promptos:Ithacæ nec littore naues
O bductæ pelago deſunt ueteréſque nouæque:
E quibus electam ſimul inſtruxiſſe licebit,
C redere tum pelago dabitur,tum ſoluere uela.
Hæc ubi dicta dedit Pallas,non multa moratus
T elemachus celeri redit ad ſua limina greſſu,
V t qui iam tumidas animo conceperat iras.
O ffenditque procos,cæſis cum tergora capris
D iriperent,mediáque ſues coquerentur in aula.
Hîc illi Antinous ridens ſeſe inclytus offert:
H íſque manu prendens affatur uocibus ultro:
Irarum impatiens,effrenatóque timende
O re,malas animo curas & uerba remitte,
N obiſcum uino indulgens epulíſque quietus:
N anque parata tibi dederint hæc omnia Graij,
D electos cum naue uiros,ut dira parentis
F ata,Pylon ualeas rectè internoſſe profectus.
Sic ait Antinous,ſic olli cretus Vlyſſe:
A ntinoë,inuitus quis enim conuiuia poſſit
I nter uos lætus tam concelebrare ſuperbos?
N ónne ſatis,mea uos bona conſumpſiſſe malignè
P lurima,quum puer ut ſaperem puerilibus annis?
N unc quia conſilijs melioribus utor adultus,
E t ſapio,& mi animos augeri in pectore noſco.

Proin uobis afferre manus (mihi credite) nitar,
Seu Pylon accedam, populo siue hocce morabor.
Iamque abeo haud sine mente deûm: neque puppe recedam
Nostra uectus inops: alieno credere sed me
Remigio impellor. sic uos uoluistis iniqui.
Hæc ait, & facilè à dextra dextram ipse retraxit
Antinoi. tum grata proci conuiuia tectis
Curantes, iuuenem multis risere cauillis:
Iunior è quorum numero sic dicere quisquam:
Telemachus cædem nobis molitur apertam,
E Sparta auxilium seu nunc petit ille beata,
Littorea siue ille Pylo properare laborans.
Quin Ephyræ præpingue solum fortaßis adibit,
Pharmaca ut inde ferat lethi præsentia dona:
Nos necet ut cunctos, ubi pocula tinxerit illis.
E tumido iuuenumque alius sic agmine fari:
Quis scit an ipse caua nunc primùm puppe profectus,
Vt pater, à charis pereat disiunctus amicis:
Sic quoque difficili nos augeat usque labore?
Prædia enim inter nos partiti, tecta sinemus
Penelope, ac iuueni quem legerit illa maritum.
Hæc illi. at iuuenis thalamum petit inde paternum,
AEris ubi excellens aurique iacebat aceruus:
Splendida uestis ubi, & bene olentis copia oliui:
Doliaque in cuius penetrali sede Lyæi
Munera diuinum potum cohibentia dulcis
Applicita ad murum fuerant ex ordine, clari
In reditum domini, si plurima passus, adesset.
At multæ bifores ualuas compingere claues

Illius

I llius:atque intus proma omnia sedula curans
N octe diéque inerat domino Euryclia fidelis,
Q uam Pisenorides quondan Ops generauerat.ergo
I n thalamum accitæ sic inquit Vlysse creatus:
Dulce age prome cadis uinum,charissima nutrix,
P ost id lene magis,quod cautè sedula curas
D um miseri expectas reditum genitoris Vlyssi,
S i fato redeat quandoque ac morte solutus.
B is senos imple hocce cados,atque oblîne clausos
V tribus electis:modios inde adde farinæ,
V t mensura cibum uigesima præbeat eius.
T u mihi cuncta parans,non ipsa effabere cuiquam.
V espertinus enim desumam hæc omnia,lecto
C um genitrix referens sese ad penetralia condet.
N anque Pylon Spartámque petens,si fortè paterno
D e reditu ualeam quicquam cognosse,laboro.
Hæc ait.in lachrymas sed enim pia lumina nutrix
S oluit:deinde gemens uelocia uerba locuta est:
Quænam nate tuæ sedit sententia menti?
C úr ue ita longinquas statuis discedere in oras,
V nicus,& nobis uita quoque charior ipsa?
N am procul à patria perijt generosus Vlysses.
Q uin struet insidias abeunti turba procorum,
V t te fraude necent:tua prædia diuidat hæres.
P roinde morare tuis domibus.nam nil opus alto
T e pelago errantem multos tolerare labores.
Hæc illa:at prudens uetulæ sic ortus Vlysse:
F ide:iter hoc non aggredior sine numine diuûm.
A t prius id matri nutrix haud dicere iures,

Quàm lux undena aut etiam duodena nitebit,
Ne desiderio, quum nouerit ipsa profectum,
Plorando lachrymis corpus deformet honestum.
Sic ait, estque deos anus attestata supremos.
Omnia sollicito quæ postquam rite peregit,
Vina cadis onerat confestim, amplósque farinæ
Depromens modios, instructis pellibus aptat.
Ille procis miscet sese ad sua tecta reuersus:
Officio inde alio Pallas quem cæsia iuuit.
Telemacho faciem nanque assimilata, per urbem
Quenque uirum assistens, uerbis demulcet amicis:
Velocémque iubet sub uespere scandere nauim.
Egregio hinc puppem Phronio genitore creatum
Velocem exposcit, cui tradidit ille petitam.
Sole cadente uias postquam texere tenebræ,
In pelagus nauim trahit, ac simul instruit armis,
Queis pelago celeres insultauere carinæ:
Postremò hinc statuit portu: quam lecta iuuentus
Prompta petit, ueluti monuit Tritonia Pallas.
Necnon illa eadem glauco dea lumine torua
Ad Laërtiadæ contendit tecta tyranni:
Infudítque procis dulcem per membra soporem,
Splendida ut abijcerent errantes pocula Baccho:
Dormitúmque irent quisque ad sua tecta per urbem.
His actis (neque enim sederunt multa morati)
Telemachum è domibus præclaris diua uocatum
Prudentem alloquitur uerbis, atque incipit ultro,
Mentora uoce pium referens & corpore Pallas:
O iuuenis, delecta uides socia agmina præstò

Promptáque remigio: te solum (crede) morantur.
Pergamus: res nulla uiam iam differat ultrá.
Extemplo his iuuenem præcessit Cæsia dictis,
Postque deæ iuuenis uestigia promptus abiuit.
Ad mare sed postquam uenere, ratémque paratam,
Offendunt socios in littore crine decoros:
Ad quos Telemachus sic farier incipit heros,
Nunc agite ô socij cumulata uiatica tectis
Auferte è nostris: nanq; hæc ignota parenti,
Ancillísque alijs: tantúmque anus unica nouit.
Sic iter aggreditur dicens, alijque secuti,
Et celeri studio lecta posuere carina,
Telemachus gratis quæ iusserat omnia uerbis.
Tunc nauem ingreditur iuuenis: dea cæsia cuius
Consedit prora moderatrix, Pallada iuxta
Telemachus. posthac resoluta è littore puppis
Per mare collectos uexit, transtrísque sedentes.
Cui dea submisit facilem Tritonia uentum,
Scilicet ut Zephyro resonarent æquora puro.
At iuuenis socios iubet arma capessere, blandis
Hortatus uerbis. tunc hi recto ordine cuncta
Expediunt, mediáque abiegnum attollere puppe
Festinant malum, religantque rudentibus aptis,
Distenduntque boum dissectis lintea uelis.
Quæ postquam inflauit Zephyrus, resonare carina
Purpureo cœpit fluctu pulsata, uolante
Naue per immensum, fluctúsque secante marinos.
Arma olli celeri tunc omnia puppe ligantes,
Cratêras magnos statuunt, & uina coronant.

P ocula dein libant dijs immortalibus altis,
C œruleæ ante alios omnes non pauca Mineruæ.
I lla uiam uelox & nocte & luce secabat.

HOMERI ODYSSEAE LIBER TERTIVS.

T Sol exoriens, pelagi stagna alta reliquit,
Ad conuexa poli properans, fulgeret olympo
Vt superis, terráque simul mortalibus alma.
Atque olli ad Pyliûm, Neleïa Nestoris arua,
P eruenere urbem, nigros quum littore tauros
R ectori pelagi mactarent sacra ferentes,
S edibus idque nouem. quingentûm quælibet harum
P lena uirûm, tauróque nouem cohibebat. at ipsi
V isceribus saturi, tunc ordine crura cremabant
N eptuno: at lectis iuuenum manus inclyta uelis
S uccedens portu, nauem admouet. exilit inde
T elemachus, celeremque ratem duce Pallade linquit:
C ui dea cœruleis oculis metuenda profatur:
Nunc nimium o iuuenis te dedecet esse pudentem.
N anque ades ut ualeas cognoscere fata parentis,
S it quibus occultus terris, quo funere raptus.
P roinde age pugnacem rectà te ad Nestora confer,
D e fato ut referat quæ norit cunque paterno.

Illum,

Illum, certa tibi narret tantùm, ipse rogato:
Quandoquidem prudens nunquam tibi uana loquetur.
Hæc dea. Telemachus contra cui talia reddit:
Quinam adeam sic Mentor eum? quî nempe salutem,
Ornatis minimè assuetus sermonibus? adde
Quòd raro affari seniorem iunior audet.
Sic ait. ast iuueni respondit Cæsia claro:
Plurima succurrent per se tibi, multáque diuûm
Consilia attulerint meditanti: nec sine mente
Te superûm credam genitum, neque uiuere adultum.
His dictis, iuuenem cœpit præcedere diua,
Confestim iuuenisque sequi uestigia diuæ.
Consessum ad Pyliûm sic deuenere profecti,
Nestor ubi & nati conuiuia læta parabant.
Tum socij assare ac uerubus transfigere carnes:
Qui simul hospitibus cuncti occurrêre duobus,
Coniungunt dextras læti, sellásque ministrant.
Nestorides autem Pisistratus aduenit ollis,
Proximus atque epulis adhibet, dextráque prehendit.
Tum molles substernit eis in littore pelles,
Fratrem illas propter Thrasymedem, ac Nestora diuum,
Visceribus quadras cumulans, auróque propinans
Vina graui, multóque augens dein promptus honore,
Ad Ioue progenitam sic Pallada farier infit:
Tu quoque funde preces Neptuno scilicet hospes,
Cui modò sacra damus conuiuia lauta parantes.
Ast ubi libaris iusta prece rite peracta,
Huic dulcis cratêra meri tum porrige, libet
Vt pariter, diuísque preces effundat amicas,

Quorum ope semper egent prudentum uota uirorum.
Nunc quoniam æquæuus nobis, te iunior hic est,
Aurea tu capies à nobis pocula primus.
Hæc fatus, manibus dulcis cratêra Lyæi
Obtulit. at gauisa uiro prudente Minerua est,
Aurea quòd primæ sibi pocula iure dedisset.
Hinc tali supplex Neptunum uoce precatur:
Terram complectens audi maris arbiter, atque
Hæc perfecta dari nobis concede benignus:
Nestora cum natis amplissima gloria primùm
Te præbente ornet: Pylijs dehinc omnibus amplè
Gratus redde uices hecatombes munere dignas.
Tum me ac Telemachum his actis da posse reuerti,
Quorum nos studio uastum sulcauimus æquor.
Hæcce precata dea est: perfecítque omnia Pallas:
Telemachóque dedit pariter cratêra rotundum:
Qui prece Neptunum confestim orauit eadem.
Hîc Pylij carnes traxerunt protinus assas:
Partitíque epulas celebrarunt ordine lautas.
Postquam exempta fames, & amor compressus edendi,
Cœpit eques Nestor fari hæcce Gerenius heros:
Nunc ex hospitibus libeat scitarier ipsis,
Quinam huc aduenia nt: epulis sunt nanque refecti.
Dicite qui adsitis, qua parte per humida uecti
Ac quora: sunt uobis an fortè negocia? casu
An magis erratis prædonum more, salutis
Immemores propriæ, atque alijs mala multa ferentes?
Hæc Nestor: cui sic respondit Vlysse creatus,

Haud timidè:ingentes animos nam cæsia Pallas
Subdidit,ut de absente diu genitore rogaret:
Neleide ô Nestor,decus immortale Pelasgûm,
Quæ senior cognosse cupis,dicam ipse libenter.
Nos Ithacam Neio positam sub monte colentes
Venimus:haud propria officia aut popularia dicam:
Sed Laërtiadæ si gloria magna parentis
Fortè meas aures tangat,quem fama gerentem
Tecum bella canit Troiam euertisse superbam.
Quotquot enim Troiæ muros adiere,tenemus
Quo letho absumpti,quáue in regione sepulti.
Iuppiter ignotum hunc unum dedit,ac neque clarè
Dicere mi ualuit quisquam,quibus occubet oris:
Anne manu hostili domitum terra occupet,ánne
In pelagi gremio sibi uendicet Amphitrite.
Proin supplex ueni genua ad tua,dura referre
Si mihi fata patris libeat tibi,sicubi fortè
Videris,errantíue alij mihi credita narres:
Nam miserum hunc genuit supra omnes inclyta mater.
Tu nec me ueritus,néue assentare misertus,
Sed comperta refer,quóque ordine uisa tenebis.
Per siquid genitor meus unquam clarus Vlysses
Troiano in populo promissum aut rebus obiuit,
Aut uerbis,tunc cum mala mula tulistis Achiui:
Hæc animo repetens heros mihi uera referto.
Sic iuuenis.Nestor tunc ista Gerenius olli:
Quandoquidem duros memoras mihi chare labores
In populo nuper Graij quos hausimus illo,
Quæque alto errantes pelago,prædámque petentes,

Quandocunque ducem lecti sequeremur Achillem,
Quæque etiam tulimus Troiæ sub mœnibus altis,
Sub quibus eximij bello cecidere Pelasgi,
Martius ad quæ Aiax, Pelidésque occidit, ad quæ
Patroclus uirtute deis æquandus, & ille
Me genitus prudens iuuenis bellator & audax
Antilochus, cursu uelox, armísque timendus:
Præter quæ & tulimus mala plurima: cuncta referre
Quisnam oro posset mortali sanguine cretus?
Quin si quinque aut sex Phœbëi sideris orbes,
Quot nos ærumnæ uexarint, quæ'ue, rogares,
Tu patriam peteres nimirum hæc tædia uitans:
Nanque dolis Troiam aggreßi certamine duro
Aßiduè, decimo uix tandem euertimus anno.
Iam tum consilijs magnus superabat Vlysses,
Atque dolis alios Graiorum ex ordine quosuis,
Ille tuus genitor, si te pater ille reliquit
Non dubiam sobolem. quin & stupeo, optime, cernens
Te sermone illi similem: uix nanque putaris
Effari iuuenem tam commoda & apta ualere.
Ilion & sanè dum circunsedimus altam,
Non Laërtiades mecum dissenserat unquam
Consilio, ast animis eadem sententia nostris
Sedit, ut exacto gauderet Græcia bello.
Verùm ubi direptam Priami succendimus urbem,
Nauibus impositos dij disiecere Pelasgos:
Nam reditu Graios afflixit Iuppiter atro,
Quos neque prudentes cunctos neque nouerat æquos:
Atque ideo illorum multos mors dura necauit,

Queis

Q ueis claro Pallas succensuit orta parente,
D issidio Atridas inuoluere feruida fratres.
O lli ad concilium frustra acciuere Pelasgos
R ite parùm, occiduas cum sol ferretur ad oras.
A t Graij multo Baccho uenêre grauati
C onsultura super communi sorte iuuentus.
C onsessu Menelaus eo censebat Achiuos
Q uærere iam reditum pelago debere profectos.
F rater eos natu maior diuersa monebat,
Q ui populum cohibens, hecatombes munere sacræ
L enire accensas cupiebat Pallados iras,
D emens, & uoti compos non usque futurus.
N am facilè haud mutant, quæ dij statuêre supremi.
D um grauibus uerbis sic altercantur Atridæ
D iscordes, clari consurrexere Pelasgi
C um clamore: atque his duplex sententia sedit.
A rdua uoluentes sic nocte quieuimus illa
V exati, nobis nam dij mala multa parabant.
T raximus in pelagus curuatas mane carinas
I mpositis opibus, cultis itidémque puellis.
D imidium interea populi sibi maior Atrides
D iuisi tenuit, rector princepsque benignus.
A ltera pars naues conscendimus: ocyus æquor
Q uas tulit instrato (sic dij uoluêre) profundo.
S acra deis Tenedum uecti, patriámque petentes,
S oluimus: at reditum nobis deus abstulit atrox:
A ltera quo inter nos contentio nata mouente.
D iuersi puppes nanque ascendêre paratas,
Q uos habuit secum comites Laërtius heros

M aiori Atridæ sic rursus grata ferentes,
C onfestim hic densis me credere nauibus ausus,
E ffugi,cernens dira impendêre Pelasgis.
C um socijs fugit Tydides:serior ad nos
D euênit flauo Menelaus crine decorus:
A ffuit in Lesbo tunc expendentibus illud
N anque iter,án me Chion supra ueheremur iniquam
I n Psyriam,læua nobis quæ parte iacebat,
A rdua súbne Chion uentosi ad saxa Mimantis.
S ic dum signa deos peteremus,certa dederunt
S igna,ut in Eubœam pelago dare uela iuberent,
V t citò damna simul fugeremus proxima nobis.
I ncipit at stridens uentus spirare:carinæ
P iscoso arreptæ pelago petiere Geræstum
N octe illa.ex undis seruati plurima taurûm
N eptuno sacris hic crura reponimus aris.
I am lux quarta aderat,quum puppes applicat Argis
A pta manus bello,Diomedis clara iuuentus:
I pse Pylon rectà tenui:nec uentus euntem
D estituit,primum quem dij mihi flare dederunt.
S ic ego iamdudum nostra hæc ad tecta reuersus,
Q ui fato absumpti Graiorum,quí ue relicti,
H aud noui:at licuit quæcunque audire sedenti
H is laribus(quæ fas)disces:nec te ulla latebunt.
M yrmidonum incolumes aiunt rediјsse cateruas,
Q uos hasta egregios ductabat Achille creatus.
F ama Philocteten fortunæ adscribit eidem.
I domeneus socios Cretæ quoque reddidit omnes,
Q uos bello eripuit,pelagus nullum abstulit olli.

Scilicet Atridæ casum ipsi audistis acerbum,
Vt rediјt,ceciditque Aegisthi fraude peremptus:
Qui pòst occubuit fato confossus eodem.
Tanti Agamemnoniam prolem fuit esse relictam,
Quæ patris ulta necem,tristi demiserit orco
Aegisthum,insidijs cuius cecidisset Atrides.
Sic tu nate,bonus quoniam grandísque uidere,
Vt te posteritas celebret,iam strenuus esto.
Hæc Nestor:cui sic generoso cretus Vlysse:
Neleide o Nestor Graiûm decus,ilicet ultus
Ille patris cædem,uiuet celebrandus Achiuos
Inter,& æternis ideo cantabitur hymnis.
Auxissentque utinam simili me robore diui,
Quo mulctare procos petulantes omine possem,
Iurgia queis patior iamdudum & damna magistris.
At me non tali superi dignantur honore,
Nec Laërtiaden: proin cogimur illa subire.
Sic ait:at iuueni contrà hæcce Gerenius infit:
Hæc quia chare mihi memorasti nate,procósque
Non paucos causa genitricis in ædibus aiunt
Multa patrare tuis,dum tu meliora precaris,
Dic age,sic'ne uolens absumeris?ánne tui te
Oderunt populi,diuûm responsa sequentes?
Quis scit an hisce uices reddat quandoque reuersus
Siue unus genitor,siue omnes fortè Pelasgi?
Cæsia quandoquidem si te sic Pallas amaret,
Vt patris illa tui curam ad Troiana gerebat
Mœnia,quæ propter Graij mala multa tulere:
(Nanque deos nulli tam uidimus usque fauentes,

C onſpicuè ut Pallas genitorem diua iuuabat)
S i te ſic animo curans tua Pallas amaret,
O mnibus exciderent animo connubia læta.
Dixerat hæc Neſtor:tum contrà ingreſſus Vlyßis
F ilius:Iſta ſenex nunquam perfecta dabuntur:
S unt etenim(ut ſtupeam)nimis ardua:uixq́ue ualeret
O ptanti illa mihi ſuperûm effeciſſe poteſtas.
Hæc tacuit fatus:cum ſic Tritonia Pallas,
Q uænam uerba tibi dentum extra ſepta uolarunt?
Q uem uult ipſe deus ſeruat facilè,& procul abſens.
M allem multa animo paſſus mala poſſe penates
I n patrios remeare,diem reditúſque uidere,
Q uàm,uelut Atrides,domibus cecidiſſe reuerſus,
Q uem dolus Aegiſthi Ledæaq́ue nata necarunt.
P arcere ſed nulli ſolito non magna deorum
V is letho eriperet uel charum quanlibet,illum
I mproba quem ſtygio Lacheſis dannauerit Orco.
Hæc Pallas:cui ſic prudenti cretus Vlyſſe,
H actenus hæc Mentor mœſti licet. ipſe redire
S ed genitor prohibetur:& (ut reor)aſpera dudum
F ata dei miſero,ac triplices neuere ſorores.
N unc libet aſt aliud ſcitari è Neſtore, cuius
I uſtitiæ inſidunt maturo pectore dotes:
N am tribus hunc perhibent æuis regnaſſe uirorum,
Q uem ſimilem ſuperis uideo immortalibus ore.
Neleide o Neſtor,tu ediſſere uera petenti:
Q uî perijt Graiûm latè regnator Atrides?
Q ueís ue locis Menelaus erat?qua fraude doloſo
C oncidit Aegiſtho,bonus à peiore peremptus?

Non

Non erat hic Argis, alias fortasse peragrans
Viserat ast oras, proinde illa est ausus adulter?
Tunc ita respondens eques haecce Gerenius infit,
Quae petis, ista scies per me certissima nate.
Conijcis haec rectè: nec te scopus usque fefellit.
Si patris in laribus uiuum offendisset Atrides
Aegisthum à Troia rediens Menelaus, inanis
Nullus eum terrae texisset munere caesum,
Sed uis dira canum atque auium lacerasset ab Argis
In medijs prostratum aruis procul: ulla neque illum
Flesset Achiuarum, tantum scelus ilicet ausum.
Nos siquidem ad Troiam dum fortia facta morantes
Aggredimur, uacuus celebres Aegisthus ad Argos,
Vxorem eximij uerbis mollibat Atridae.
Hic facinus tetrum prius auersata, benignis
Mentibus absenti fauit Ledaea marito,
Cum uatem uxori clarus liquisset Atrides,
Qui thalami intactum custos seruaret honorem.
Verùm ubi fata uiro lucem statuêre supremam,
Deserta abductum miserè capit insula uatem,
Pasceret ut rabidas (ludibria dira) uolucres.
His actis non inuitam ad sua limina adulter
Ducit eam: permulta deis mox sacra propinans,
Suspendit peplósque illis, atque aurea dona,
Postquam insperatum facinus perfecerat audax.
Iam uerò Atriden mecum (nam uixit amicus
Ille mihi) è Troia uentus deduxerat idem.
Sunion at postquam attigimus, quod propter Athenae
Rectorem nauis Menelao Phoebus Apollo

Ipse suis ueniens occidit nempe sagittis,
Currentis clauo hærentem (prout sæpe) carinæ
Phrontin Onetoriden, quo non præstantior alter
Nauem agere, ingruerent ualidæ quum fortè procellæ.
Sic properans quanuis minor hic subsedit Atrides,
Vt socio daret exequias, strueretque sepulcrum.
Ast idem pelago naues ubi credidit alto,
Saxáque iam Maleæ *peruênit ad ardua currens,*
Funestum huic reditum, cernit qui cuncta, parauit
Iuppiter, immittens stridentia flamina uentos,
Horriferasque ciens iamque æquas montibus undas.
Hic classis partem Cretæis *applicat oris,*
Iardanique undas circum, iuxtáque Cydonas.
Est autem saxi leuis quædam altáque moles
In mare procurrens, Gortynos *ad intima uersa.*
Hic Notus *in* Scæum *montem impulit acrior undas*
Ad Phæstum, *ingentes ubi frangit petra procellas*
Exigua: huc puppes iactæ: studióque ruinam
Effugêre uiri: naues periere propinquis
Illisæ scopulis: è queis & quinque tulerunt
Littus ad Aegypti *uentus pelagíque fragores.*
Sic & opes illic multas aurumque coegit
Nauibus Atrides *aliena per oppida uectus.*
Interea Aegisthus *facinus crudele patrauit,*
Illius interimens fratrem, sceptróque potitus
Inde Mycenæis *septem moderatur in annos.*
Octauo at demum linquens generosus Athenas
Aegisthum obtruncat præclaro nomine Orestes,
Quòd patris ille caput stygijs immerserat undis.

Hoc opere exacto, quum donat honore sepulcri
Imbellem Aegisthum, atque odiosa cadauera matris,
Ecce die in patriam rediens Menelaus eadem,
Diuitijs classem innumeris adduxit onustam.
Tu quoque ne domibus longè, mihi credis, aberra,
Dimittens & opes, & in ædibus impia linquens
Corda uirûm: tua cuncta uorent ne fortè malignè
Partiti inter se, atque iter hoc tibi cedat inane.
Te nunc ipse tamen Menelaon adire iubebo,
Ut qui fortè recens aliunde reuerterit, hísque
A populis, quorum ex oris remeare uolentes
Non illi sperare queant, quoscunque procellæ
Per mare tam uastum sparsissent, unde uolucres,
(Quòd graue, quòd magnum) haud unus deduceret annus.
Proin tu naue tua socijsque iter istud obito:
Siue pedes mauis, præstò est tibi currus, equique:
Quin gnatísque meis ducibus Lacedæmona uises,
Qua Flauus sceptro Menelaus in urbe potitur.
Illum, uera tibi ut narret, quum nate rogaris,
Prudens uera tibi tantùm narrauerit heros.
Sic ait: at densas sol est demersus in umbras,
Cæsiaque hæc illis sic est effata Minerua.
Ordine cuncta senex, atque ut decet, ista recenses.
Cædere sed linguas, uinumque infundere tempus,
Neptuno atque deis alijs ut sacra feramus
Libantes, somníque oculos in tempore soluant.
Sol tenet occiduas oras, ac multa sedere
Dedecet, à superûm cœnis nec uelle reuerti.
Sic Ioue nata: olliq́ue auscultauere locutæ.

Atque hic præcones manibus dant ordine lymphas:
Crateras statuunt iuuenes, & uina coronant,
Atque ea solliciti cunctis ex ordine porgunt.
Inijciunt igni linguas, ad libáque surgunt.
His ubi perfectis potus satiata libido est,
Telemachus forma insignis, Pallasque reuerti
Ad curuam cupiere ratem: sed lenibus illos
Increpuit uerbis Nestor remoratus euntes:
Nec pater omnipotens nec cætera numina faxint
Vt mea linquatis sic atria puppe petita,
Quo pacto à nudo & discedere paupere mos est,
Cui neque sint chlamydes, neque tinctæ copia uestis,
Quáque ipse instratus, qua leniter ipsius hospes
Accubet: at nobis illorum est diues aceruus.
Non igitur Laërtiadæ clarissima proles
Me uiuo accumbens tabulis in naue quiescet:
Quanquam & turba meis natorum est plurima tectis,
Hospitio excipient qui limina nostra petentes.
Sic Nestor, cum sic affata est Nestora Pallas:
Hæc tu chare senex rectè: monitísque decebit
Telemachum parêre tuis, quandò æquius illud.
Proinde tuis somnum capturus in ædibus unus
Aggredietur iter tecum. nigram ipse carinam
At repetam, ut socios horter, tum singula narrem:
Glorior inter quos æuo præcellere solus.
Nam quot amicitiæ iuuenes huc iure profecti,
Telemacho æquæuos cernas in naue licebit.
Qua simul, ut tempus nunc admonet, ipse quiero,
Mane ibo egregios confestim ad Cauconas orto,

Quos inter dudum debentur plurima nobis.
Tu iuuenem huncce(tuos petijt modò nanque penates)
Cum nato curru mitte:& quæ gloria equorum
Prima tibi cursu est ac robore,trade duobus.
Hæc ubi dicta dedit glauco dea lumine,abiuit
Ossifragæ similis:cuncti obstupuere uidentes:
Obstupuit simul ipse senex ubi talia uidit:
Telemachiq́ue manum capiens,ita farier insit:
Non ego degenerem aut timidum te nate putarim,
Quem iuuenem diuíque duces comitésque sequuntur.
Non fuit ille alius superorum ex ordine quisquam,
Disijcit hostiles sed quæ Tritonia turbas,
Quæque tuum ante alios genitorem ornauit Achiuos.
Alma igitur regina faue,ac me laudibus auctum
Cum natis simul ac ueneranda coniuge linque.
Nanque bouem iuuenem tibi lata fronte uidendam
Indomitam cædam,nondum ceruice subactam.
Imbuet illa aras insperso cornibus auro.
Hæc precibus dederat:diua audijt ista precantem.
Strenuus hic natos generósque ex ordine Nestor
Præcedens,ornata dehinc ad tecta reducit.
At postquam ad clari deuentum est atria regis,
Ordine quisque suo petiere sedilia nota.
Miscuit inde senex dulcis cratêra Lyæi,
Hauserat undecimo quod solers scilicet anno
Proma cadum relinens.huius tunc miscuit ergo
Cratêrem præstans heros:libánsque Mineruæ,
Multa satam orauit summo Ioue Pallada supplex.
His actis,ubi deinde sitim extinxere bibentes,

A d ſua diſcedens tum limina quiſque reuerſus.
H îc iuuenem Neſtor prolem patientis Vlyſſi
I pſe toris ſomno iubet indulgere paratis,
H îc ubi uentoſa reſonabat porticus aura:
M oribus hunc iuxta & celebrem Piſiſtraton armis,
Q ui fuerat natos herois iunior inter.
P ôſt ipſe extremus dormitum abſceſſit in ædes:
C ui regina ſimul lectos inſtrauerat uxor.
Aurora at roſeis ubi fulſit lutea bigis,
E xit eques thalamo, ſurgitque Gerenius heros.
A rte laboratis conſedit denique ſaxis
A nte fores altas poſitus, candentibus, albo
V nguine conſpicuus, Neleus queis ſederat olim,
C onſilio ſimilis dijs immortalibus: illum
S ed fera Parca domans, ſtygijs demiſerat umbris.
C onſidet his Neſtor cuſtos præclarus Achiuûm
S ceptra tenens. poſt hunc nati uenere frequentes
E greſſi thalamis, Stratiusque, & pulcher Echephron,
P erſeus, Aretúſque, ac diuinus Thraſymedes.
A duênit ſextus poſt hos Piſiſtratus heros.
T elemachum hi ſecum adductum ſtatuêre ſedili.
Q uos ſimul aſpiciens eques hæcce Gerenius inquit:
Quæ cupimus, celeri nati properate labore,
V t diuam ante alios liceat placare Mineruam,
Q uæ noſtras nimirum epulas inuiſit apertè.
P roinde bouem noſtris adduci curet ab agris
V nus: eam extemplo nam ſe egerit ante bubulcus:
T elemachi nauem eximij petat alter, & omnes
I llius omiſſis ſocios uocet ipſe duobus:

Tertius

Tertius aurificem moneat Laërcea ut ad nos
Nunc eat, atque bouis diffundat cornibus aurum.
Hîc remanete alij, atque ancillis scilicet intus
Dicite lauta parent pulchris conuiuia tectis,
Apportent sellas, & aquas ac ligna ministrent.
Munera quisque sua his dictis obit. aduenit hîc bos
Ex agris: socij è nigra uenere carina
Telemachi: aurificísque fuit manus inclyta præstò:
Cui propriæ fuerant artis simul arma parata,
Malleus, atque incus, cum forcipe. nanque metalla
Exercebat eis auri. uenitque Minerua
Occursura sacris. tum Nestor præbuit aurum:
Cornibus ille bouis quod circunfundit, & aptè
Applicat, ut cernens gauderet munera Pallas.
Cornibus ergo bouem ducunt Stratiusque & Echephron,
Quin Aretus aquas manibúsque lebete lauandis
E thalamo fert, atque molam tenet ipse canistro.
Bellicus ancipiti Thrasymedes quippe securi
Adstitit, atque bouem iam percussurus adiuit.
Quò cruor immanet cæsæ, fert Persëus utrem.
Incipit hinc Nestor lymphísque moláque, Mineruam
Multa orans: capitísque pilos cremat igne iuuencæ.
His actis, sparsáque mola, fortissima proles
Nestoris extemplo Thrasymedes impulit adstans,
Inciditque bouis neruos ceruice petitos.
Illa cadit: natæ atque nurus, uenerandáque coniux
Nestoris, & Clymeni natarum maxima quondam
Eurydice, implerunt ululatu tecta frequentes.
Olli prostratam à terra tenuere leuantes.

T um iugulum elatæ Pisistratus abscidit heros.
V erùm ubi diffuso perijt bos sacra cruore,
E xtemplo secuere ac truncarunt rite iacentis
O mnia crura:dehinc omento obducta dedere
I n partes dissecta duas, & cruda reponunt:
V rere tum lignis Nestor, uinóque Lyæo
L ibare:at iuuenes uerua hunc prope quina tenebant.
C ruribus ast assis ubi uiscera tosta uorarunt,
S ecta minutatim uerubus dein cætera figunt,
A dque mouent igni uerubus transfixa tenentes.
T elemachum interea lauit Polycasta decenter
F ormosa, atque inter prognatas Nestore, natu
M axima: tum pingui lotum ungere pergit oliuo,
P alliolóque tegit molli, tunicáque parata.
I s uerò loto similis iam corpore diuis,
B alnea dimittens, Pylium prope Nestora sedit.
O lli ubi iam carnes assas traxere, sedentes
I ndulsere cibo: queis aurea pocula lauti
A pportant iuuenes, & uino plena ministrant.
P ostquam exempta fames, compressus amórque bibendi,
I ncipit inter eos hæc uerba Gerenius heros:
Ducite equos, iuba quos densa ornat, ducite nati:
A dque iter accinctos ueloci adiungite curru.
Sic ait. at iuuenes uerbis audire locuti.
A diunguntur equi celeres ita curribus aptis.
T um Bacchum & Cererem proma atque obsonia ponit,
A b Ioue queis reges uescuntur rege creati.
T elemachus currum bis actis conscendit, & illi
S e fidum adiunxit comitem Pisistratus heros,

Frena

F rena manu capiens: simul insonuitque flagello
I mpellens, & equi uoci audiuere uolantes
P er campos, Pyliûmque urbem post terga dederunt.
A t iuuenes tota circum iuga luce rotarunt.
O ccidit hic, magnísque uias sol contegit umbris.
D eueniunt Pheras, celebrésque Dioclis ad ædes
O rtilocho genitore sati, quem Alphæe tulisti.
H ic noctem, oblatis quæ sunt digna hospite, sistunt.
A urora at roseas ubi protulit aurea bigas,
S ub iuga quadrupedes adigunt, currúque leuantur.
A dmouet is scuticam, nec equos piget ire uolantes,
F rugiferum donec campum tenuere furentes.
H ic iter exactum est. tanto ruit impete equûm uis.
O ccidit hic sol, atque uias texêre tenebræ.

HOMERI ODYSSEAE LIBER QVARTVS.

T Spartā tenuere cauā latamq́ue profecti,
Adq́ue domos iuuenes uenere minoris Atridæ,
Ciuibus exhibuit qui tum conuiuia tectis
In proprijs, nati celebrans nataq́ue hymenæos.
H anc Pyrrho siquidem mittebat Achille creato
D esponsam ad sacræ sublimia mœnia Troiæ,
Q uæ perfecta dei dederant uenientibus annis.
H anc & equos igitur mittens currúsque parabat

Myrmidonum in patriam Pyrrhi inclyta regna tyranni.
Spartanam & sponsam, genuit quã clarus Alector,
Sublato è famula Megapenthæ adiunxerat heros.
Vnicus hic: Helenæ sobolem nam Iuppiter ullam
Non dederat, postquam dilectam in luminis auras
Edidit Hermionen decoratam à Cypride forma.
Ergo epulas læti lautas celebrare per alta
Atria, uicini comitésque minoris Atridæ
Oblectati animos, cithara quos optimus inter
Personuit uates, iuuenésque ex agmine bini
In gyrum saliunt, corpusq; ad carmina iactant.
Telemachus sedenim, cumq; hoc Pisistratus heros
Vestibulo steterunt, & equos habuere propinquos:
Quos simul accurrens Eteoneus uidit in ipso
Limine, dilectus regi, solersq; minister,
Pastori ut referat populi, festinat in ædes,
Atque ait hæc olli coràm uelocia uerba:
Hic nunc occurri hospitibus Menelaë duobus
Ante fores: certam sobolem Iouis esse putaris.
Effare, an soluamus equos uenientibus? ánne hos
Hospitium ut quærant aliud, mittemus in urbem?
Sic ait: atque olli succensens infit Atrides:
Nempe Boëthœde insipiens non antè fuisti,
Nunc tamen ut puer hæc ignarus inania fundis.
Nósque diu errantes, & nostra ad tecta regressos
Nutrijt externum hospitium: modò Iuppiter omnes
Aerumnas posthac adimat mihi: proinde age equorum
Solue iuga: ast iuuenes epulis prius excipe gratis.
Hæc ait: ille gradum celerat, reliquósque ministros

Se iubet inde ſequi, promptóſque ad cuncta manere.
Hic & equûm ſoluêre iugo fumantia colla,
Diſiunctósq; ligant alta ad præſepia, & illis
Obijciunt zeas atque hordea candida: currus
Parietibus nitidis mox applicuere: ſed ipſos
Aurea duxerunt ad nobilis atria regis
Heroas: quæ dum aſpicerent, ſtupuere uidentes.
Nam lunæ ſimilis, Phœbeæ aut lampados igni
Eximius fulgor tecta alta tenebat Atridæ.
Perlegêre oculis auidi quæ gaudia poſtquam,
Balnea pulchra petunt loturi ex ordine corpus.
Quos oleo lotos ubi fidi unxere miniſtri,
Pallia digreſsis circum tunicáſque dedêre:
Propter & appoſitis regem ſtatuêre cathedris.
Hinc manibus lymphas ancilla dat: aureus olli
Guttus, eratq; lebes argenteus. inde politam
Appoſuit iuxta menſam, uenerandáque lectis
Muneribus cereris grata auxit proma libenter,
Fercula multa addens placitura ſedentibus illa.
Hîc ſtructor quadras diſſectis carnibus implet
Omnigenis, ſolido craterasque adijcit auro.
Hos itaque aſpiciens flauus ſic inquit Atrides:
Indulgete epulis læti: pôſt nanque rogabo
Cœnatos, quánam huc ſitis de gente profecti,
Cum rear haud ueſtrûm genus interijſſe parentum:
Quin ego regali uos credam ſtirpe creatos:
Non etenim tales humilis pater edidit ullus.
Accipit hæc fatus manibus præpinguia terga
Aſſa bouis, proprijque his doni apponit honorem.

Qui palmas epulis prompti admouere paratis.
Postquam exempta fames, compressus amorque bibendi,
Telemachus nato hæc effatur Nestore: néue
Audirent alij, capiti caput admouet ultro:
Chare, istæc expende, animo Pisistrate nostro,
Aere renidentes ædes, auro, atque elephanto,
Argento, electróque mero resonantia tecta.
Interior Iouis est huic aula simillima summi:
Nam numero tam multa carent. stupeo omnia cernens.
Audijt hæc flauo Menelaus crine loquentem,
Atque ait hospitibus uelocia uerba propinquis:
Mortalis certare Ioui non ausit, amici,
Cui domus & nigra sunt cuncta carentia morte.
Diuitijs uir mecum alius certare ualebit,
Aut secus. hæc etenim, errando mala plurima passus,
Nauibus octauo huc aduexi redditus anno.
Aegyptum, Phœnicem, etenim Cyprumque peragrans
Aethiopas adijque, & Sidonios, & Erembos,
Corniferos Libyamque ferentem protinus agnos:
Nam ter oues anno fœtum illic edere suerunt.
Pastores igitur dominosque haud caseus illic
Deficit, aut carnes, aut dulcis copia lactis,
Quo cunctis pollent soliti mulsisse diebus.
Huc multas cum eiectus opes ego fortè parando
Errarem, clàm fratrem alius mi aggressus inermem,
Incautum uxoris sceleratæ fraude peremit.
Tot licet ergo bonis diues, mœroribus angor.
A uestris autem patribus uos nosse putarim,
Qui sunt cunque illi, me damna ingentia passum,

Amisisse

A misisse domos cultas,amplasque,refertas
D iuitijs,quarum mi utinam nunc tertia tantùm
P ars integra foret,modò tectis uiueret illa
Q uæ manus ad Troiam claris procul occidit Argis.
V erùm illos deflens omnes,tamen atria mœstus
N ostra tenens,charis penetralibus ipse frequenter
D elector luctu interdum,luctúmque remitto
I nterdum.miseri est luctus non longa uoluptas.
A t mihi non tam illos omnes perijsse molestum,
Q uàm somnum unius dempsit fortuna cibúmque
D um memini.nam plura olim generosus Vlysses
G raiorum quàm quisquam alius tulit.ergo dolores
S icut eum,sic me curæ mansere perennes
S ollicitum illius causa,cum serius absit,
O mnibus incertum an uiuus.tamen,arbitror,illum
L aërtésque senex flet,Penelopeáque coniux,
T elemachúsque,recèns quem liquit in ædibus ortum.
Sic ait.at iuueni lachrymas genitoris amati
P alpebris renouatus amor discußit,ab imo
P urpuream ut reuocans uestem,sua lumina palmis
A mbabus tegeret.quæ postquam aspexit Atrides,
A mbiguus secúmque animi bene constitit anceps,
A n iuuenem meminisse patris permitteret,ánne
O rdine narraret prius olli cuncta rogatus.
H æc dum mente agitat,dum pectore uoluit in imo,
E xit odoratus thalamis hîc Tyndaris altis,
D ianæ aßimilis,colus aurea cui latus ornat.
A ttulit huic sellam mira arte Adrasta politam,
C ontextum Alcippéque tapetem uellere molli:

Phylo ex argento cistellam, Alcandra dedisset
Quam Polybi huic coniux, Aegyptia mœnia Thebas
Qui coluit, multus opibus per tecta refertas:
Bina dedit nanque is Menelao argentea labra,
Et tripodas geminos, atque auri dena talenta.
Illius ast Helene pulcherrima munera coniux
Ex auróque colum, cistellámque ipsa rotundam,
Argento solidam, constructam auróque labellis.
Hancce ferens igitur Phylo olli ancilla ministrat,
Fila parata intus cohibentem multa, columque
Extensam, & uiolas imitantia uellera habentem.
Fulta pedes scamno exiguo tum sede locata est.
Singula deinde uirum rogitans, ita farier infit:
Nouimus Atride quinam diuine uirorum
Hi nostros adijsse lares & limina gaudent.
Mentiar, ánme ego uera loquar? mens me intima cogit.
Tam similem memini siquidem me cernere nullum,
Seu uir seu mulier fuerit, (stupeo omnia cernens)
Hic nato similis mihi ut esse uidetur Vlyssis
Telemacho, infantem genitor quem liquit in æde,
Ille mei ad Troiam causa ipse pudore carentis,
Qui unanimes Graios bellum impulit acre ferentes.
Tunc Helenæ flauo respondit crine maritus:
Cui iuuenem assimilas (uideo) iste simillimus, uxor:
Sic nanque ille pedes, sic ille manúsque ferebat,
Sic oculos itidem, capite huic similísque capillis.
Nunc etiam in mentem mihi cum redijsset, Vlysses
Quas tulit ærumnas, me circum sponte laborans,
Mœrebam. at lachrymas iuuenis hic fundere largas,

Purpuream

P urpuream attollens oculorum tegmina uestem.
N estorides autem contra hæc Pisistratus olli:
Optime Graiugenûm, generoséque rector Atride,
I llius hic certa est soboles: rectè inclyte narras.
S ed quoniam prudens animi est, puerile putauit
H uc primùm adueniens te uerba effundere coram,
C uius nempe dei ueluti pendemus ab ore.
Q uin & misit eques me huc ante Gerenius heros
H uic comitem adiungens: nam te cupiebat adire:
S iue monens ipsum uerbis, re siue iuuares.
N anque patre innumeros opus est absente dolores
F ilius in domibus ferat, haud ope fultus amicûm.
T elemacho ut genitor peregre est, alióque, propulsent
H oc sibi qui in populo mala, damna, haud repperit usquã.
Tunc hæc flauus ei Menelaus reddidit orsus,
O superi, mea tecta uiro petit ortus ab illo,
Q ui mihi grata ferens, certamina multa subiuit:
A nte alios rediens nobis qui charus amicos
V sque futurus erat, pelago si fortè carinas
S eruasset celeres qui respicit omnia, nobis.
Q uin Argis struxissem urbem, noua tectáque, eum si
C um nato ex Ithaca atque bonis adducere possem,
V nius è populo collectis ciuibus urbis,
I llarum è numero regimus quascunque propinquas.
H icque frequens intermixti uixemus, ut haud nos
Q uisquam in amicitia assiduos abiungeret, antè
Q uàm lethi implicitos nebulis crudelibus atri.
H æc tamen inuidit nobis uis magna deorum,
V num quæ miserum reditu deiecit Vlyssem.

Omnibus, hæc fatus, lachrymandi induxit amorem.
N anque Argiua Helene fleuit Ioue nata supremo,
T elemachúsque simul, necnon generosus Atrides:
N ec tenuit siccos hic Nestore cretus ocellos,
A ntilochi repetens præclari funera fratris,
I nclytus Auroræ dederat quem filius orco.
I lla igitur repetens, uelocia uerba profatur,
Supra alios prudentem homines Menelaë ferebat
T e genitor nobis Nestor, cum mentio de te
I ncideret propria hæc alterna rogantibus æde.
M i quoque nunc audi rex inclyte: non ego luctu
P ost cœnam oblector: quin nos aurora reuiset
P roxima: nec damnem lachrymis præsentibus illos
D eflere extinctos quos sors inimica peremit.
Q uippe honor in miseris mortalibus iste remansit
L uminibus lachrymas effundere, cædere crines.
N anque meus Graiûm (credam) non pessimus olim
F rater obit: quod tu melius me noueris æquum est:
A udiui hoc absens siquidem: uicisse sed aiunt
A ntilochum reliquos, cursúque hastáque timendum.
Hæc ait: atque olli flauus sic infit Atrides:
T ot mihi nate refers prudens, quot rebus obire
V ir queat aut uerbis, quanuis te grandior æuo.
O ptima sic loqueris, tali genitore creatus.
N am noris sobolem facilè eius, Iuppiter auxit
Q uem nascentem opibus, celebrantem quémque hymenæos,
P erpetuis ueluti nunc auxit Nestora donis,
C ui proprijs cessit potuisse senescere tectis:
P rudentésque dedit natos, bellóque potentes.

Nos

N os cœptum interea fletum ſoluamus, & ijdem
C œna oblectemur. manibus dent ordine lymphas
P roin famuli: ſiquidem quum ſe lux craſtina tollet,
P lurima Telemachum *méque inter uerba ſerentur.*
Sic ait. A*ſphalio manibus tum fundere lymphas*
S edulus officijs famulus ſublimis Atridæ.
A tque epulis palmas olli appoſuere paratis.
T unc aliud uoluens mixto Ioue *nata* Lyæo
E xtemplo infudit pellentia pharmaca luctum,
Q uæque iram ſedent, obliuia cuncta malorum
P ota ferant: quæ etiam quiſquis cratêre refuſa
H auſerit, integra lachrymam non luce profundat,
I mmiti non ſi cecidiſſent morte parentes,
N on ſi illi ferro frater natúſque petiti
O cciderint corâm ſpectacula dira uidenti.
T am bona ſeruabat medicamina nata Tonante,
Q uæ Polydamna *olli coniux generoſa* Thoonis
Ae gypto in patria dederat: ſata plurima terra
P harmaca qua creſcunt, bona plurima, plurima tetra:
S upra alios homines artes ubi quiſque medendi
(Q uòd genus à claro ducant Pæone*) nouit.*
H æc poſtquam infudit dulci Ioue *nata* Lyæo,
V ocibus affata eſt præſentes Tyndaris *iſtis:*
Atride, *atque bonis iuuenes heroibus orti,*
O*rdine poſt aliud ſubiungit* Iuppiter, *ut uult,*
S iue bonum, ſiue ille (poteſt nanque omnia) damnum.
N unc epulas hilares domibus celebrate ſedentes,
E t uerbis recreate animos: nam congrua fabor:
O mnia nec ſanè referam patientis Vlyſſi

Quæcunque ad Troiam certamina dura subiuit,
Strenuus ast olim quod uir tolerauerit ille
Troiano in populo, quum multa tulistis Achiui.
Verberibus siquidem deformans inclytus atris,
Sequę etiam laceris circundans uestibus heros,
Troianam ingressus latam se condit in urbem,
Atque inopem se mentitus simulauit, eúmque
Cui similis Graiûm non esset in agmine quisquam.
Hostilem, hunc referens, urbem petit, omnibus ipse
Dardanidis ignotus: eum nanque unica noui:
Dúmque rogo, effugit cauto sermone loquentem.
Quem postquam laui, atque oleo miserata perunxi,
Veste tegens molli, ac iurando iure recepi
Non me ostensuram prius hostibus ilicet illum,
Quàm Graiûm ad naues tentoriáque alta redisset,
Integrum mihi consilium patefecit Achiuûm:
Adque suos rediit, multis ex ordine Troum
Ense trucidatis, prudenti pectore præstans.
Troades hic misero fletu resonare: sed ipsa
Gaudebam, ad patrios ut quæ mutata penates
Iam cuperem remeare, altè suspiria ducens:
Cypride nanque illuc ieram prædura monente,
Cum patria natam, thalamúmque uirúmque relinquens
Consiliis formáque bonum, ac nullius egentem.
Hæc Helena: atque olli flauus respondit Atrides,
Rectè istæc mulier narras, & cuncta decenter:
At mihi multorum mens strenua cognita dudum,
Consiliúmque sagax terrarum in plurima uecto,
Nec Laërtiadæ similis mihi cognitus unquam

Virtute

V irtute est, animóque ita dura per omnia prompto:
Q uod facilè ostendunt, quæ martius edidit heros
D urateo conclusus equo, fortißimus in quo
Q uisque sedebamus Danaûm, mala fata ferentes
H ostibus. atque illuc isti. nam duxerat auctor
T e deus, ut magno Troas cumularet honore,
Q uum te Deiphobus sequeretur pulcher euntem.
I nsidias illo ter circum tempore obisti,
T angens ipsa cauas, procerum dehinc nomine Graiûm
Q uenque uocans similis uoce horum uxoribus ipsa.
T unc ego Tydidésque simul, tunc clarus Vlysses
C lamantem media positi percepimus aluo.
P roinde ego Tydidésque uocantis uerba secuti,
S iue exire foras, seu respondere paramus:
L aërte sed nos genitus compescuit omnes.
V erùm ubi conticuit post id manus inclyta Graiûm,
R espondere tibi uoluit mox Anticlus audax:
S ed manibus fauces arctè compreßit Vlysses
F ortibus, atque opera Graios seruauit eadem,
A nobis donec te cæsia Pallas abegit.
Sic ait: atque olli respondit cretus Vlysse:
O ptime Graiugenûm rector, magis illud acerbum,
T ot decora hæc fato non eripuisse parentem,
N ec potuisse, forent licet illi ferrea corda.
N unc age dormitum nos mittite: nanque quietos
L umina prædulci iam tempus soluere somno.
Hæc ait: ancillísque Helene pulcherrima iußit
P orticibus lectos insternere, murice pulchro
S tragula quos tegerent, pòst insuper hisce tapetes

Addere, dein molles uestitu imponere amictus.
Egressæ ergo faces famulæ extra tecta tulerunt.
Dein strauere toros. iuuenes tum educere præco.
Olli in uestibulo tecti cubuere nitentis,
Telemachúsque heros, & Nestoris inclyta proles.
Dormijt Atrides penetrali in sede palati,
Atque Helene propter cubuit formosa maritum.
At miseris aurora uiris ubi lucida fulsit,
Bellicus exurgens lecto Menelaus, amictum
Induit, atque humeris pendentem sustinet ensem.
Tum pedibus pulchris circundata uincula, & heros
Progrediens thalamo similis dijs exijt alto,
Telemachúmque sedens iuxta, sic farier infit:
Nam quæ te iuuenis Lacedæmona causa subegit
Visere sulcantem uasti lata æquora ponti?
An propria, an potius te publica? uera referto.
Hæc minor Atrides: cui sic satus inquit Vlysse:
Inclyte Graiorum princeps Menelaë, profectus
Huc adsum si quid mihi de patre sabere charo.
Mi domus absumpta est, perijtque opulentia: tectis
Considunt plenis hostes, iugulantque frequentes
Semper oues, nigrásque boues in limine nostro
Penelopes matris dijs turba inuisa procorum.
Iccirco ueni genua ad tua, lugubre nobis
Si lethum illius referas, seu uideris olim
Fortè tuis oculis, alij seu credita narres
Erranti. genitrix miserum nanque edidit illum.
Tu mihi nec ueritus, néue assentare misertus,
Cernere quæ licuit tibi, quin mi sedulus oro

Dic

Dic age,siquando genitor meus,optime,uerbis
Seu mage pollicitus quicquam tibi rebus obiuit,
Troiano in populo quum multa tulistis Achiui:
Illa animo repetens age nunc mihi uera referto.
Queis ita respondens suspiria duxit Atrides,
Prò superi,fortis thalamo uolucre mariti
Imbelles recubare proci,nugísque tumentes.
Ac ueluti in syluis generosi cerua leonis
Lactentes locat hinnuleos,ut in hisce quiescant,
Ipsa autem herbiferas ualles collésque pererrans
Pascitur:ille suum repetens de more cubile,
Ingruit,& timidæ fœtus crudeliter haurit:
Sic tuus usque procos genitor lacerauerit ardens.
Iuppiter atque utinam & uellet cum Pallade Phœbus
Is pater ut redeat,Lesbo qui nuper in ampla
Cum Philomelide contenderat antè palæstra:
Quem prostrauit humi Danais gaudentibus heros.
Talis si ille procis si tantúsque afforet,omnes
Hos raperet uelox fatum,tristésque hymenæi.
Iam quæ nate rogas multa prece,singula nosces
Certa,neque à uero quicquam tibi mentiar errans:
Sed quæcunque senex uerax mihi dicere Proteus
Sustinuit,disces per me,puer optime,cuncta.
Aegypto reditus cupidum me nuper in alma
Vis superûm retinebat adhuc,queis sacra negaram,
Cum dij iussa uelint homines sua firma tenere.
Aegyptum at contra piscoso est insula ponto
Nomine dicta Pharos,terra quæ distat ab illa,
Quod spatio unius ualeat sulcare diei

Quæ caua stridenti rapiatur flamine puppis.
Commodus est illic portus satis:inde carinas
In mare deducunt,undas haurire periti.
Hîc me bis denis superi tenuere diebus,
Queis nulli flarunt spirantes æquore uenti,
Per mare ueliuolum soliti iactare carinas.
Ergo absumpta forent mihi cuncta uiatica,robur
Omne uirûm,nostri nisi diua miserta fuisset
Aequorei uatis Protei generosa propago
Idothea.eius enim pectus mea damna mouebant.
Hæc igitur mœsto à socijs mi occurrit eunti.
Insula piscanteis hamis quo tempore curuis
Illa fame exhaustos socios inuisa tenebat.
Ergo mihi his adstans fatur dea uocibus ultro:
Desipis ánne hospes,quæso,hactenus?an mage stultus?
An'ne uolens cessas?gaudésque doloribus asper,
Quòd tenet ista diu iam te insula?nec tibi quæquam
Spes reditus superest?sociûmque absumitur ardor?
Hæc ait:at uerbis respondi his protinus audax:
Eloquar.O quam te memorem dea?nam dea certè es.
Inuitus teneor regionibus hisce,deûmque
Cælicolûm offendi nuper pia numina demens.
At tu(nanque dei cognorunt omnia)fare
An'ne meum remoratur iter deus?impedit ecquis
Mi reditum,lato quæsitum ante omnia ponto?
Vix prece finita dea sic mihi pulchra profatur:
Quæ petis,hæc hospes referam tibi uera libenter.
Sueuit in his Proteus uersari Aegyptius oris,
Verax nempe senex,maris inter numina notus,

Neptuni

Neptuni egregius noſcénſque profunda miniſter
Quo me commemorant cuncti genitore creatam.
Hunc capere inſidijs ualeas ſi forte petitum,
Ipſe iter expediet uates,ſpatiúmque uiarum,
Quóque modo reditum uentoſa per æquora captes.
Quin atque illa tibi referet,ſi noſſe labores,
Quæ domibus bona cunque tuis,mala quæque patrata
Contigerint dum te uia dura ac longa fatigat.
Sic dea.tunc olli reſpondens talia fabar:
Inſidias quibus aggrediar,mi oſtende,marinum
Diua ſenem:noſcens fugiat neu uincula doctus:
Nanque deum haud capiat facilè è mortalibus ullus.
Hæc ego uix dederam,dea quum mihi talia reddit:
Cuncta tibi quæcunque petis,certiſsima dicam:
Sæpe ſenex,medios quum ſol accenderit æſtus,
Egreditur pelago Proteus,non fallere doctus,
Sub zephyri flatus ſpuma circundatus atra:
Egreſſuſque cauis hinc ſomno indulget in antris.
Hunc turpes circum phocas dormire frequentes
Aſpicias,imo egreſſas(ut ſæpe)profundo,
Spirantes triſtem pelagi uenientis odorem.
Huc ego te inductum,quum cras aurora nitebit,
Ordine in inſidijs ſtatuam.tu delige ternos
Qui tibi præcipui comites è nauibus adſint.
Quin occulta ſenis teneas ut cuncta marini,
Informes primùm phocas numerabit,& illas
In numerum cogens,ad quamque,ut cernat,adibit.
Dormiet hinc medijs porrectus,ut in grege paſtor.
Hunc ſomno implicitum poſtquam aſpicietis ab alto,

Sit uobis robúrque animi, uis promptáque cordi:
Atque illic cohibete senem uel abire uolentem.
Omnia enim uertet sese in miracula rerum
Quæ terram irrepunt, ignem, fluuiúmque liquentem.
Comprimite at uinctum uos tempore firmius illo.
Verùm ubi uerba senex hominis tandem ore loquetur,
Qualis erat dulci quum soluit membra sopore,
Tunc heros tunc solue deum, uis tum omnis & absit,
Et uatem rogita quo numine læsus aberres,
Vndisono reditum non tutus quærere ponto.
Hæc fata, æquoreas subijt dea protinus undas.
Ast ego me ad naues referens in littore stantes
Cessi, multa animo uoluens mecum ardua prompto.
At postquam ad puppes adij, pelagúsque profundum,
Nóxque superuēnit gratæ post tempora cœnæ,
Aequoris accipimus proiecti in littore somnum.
Sed roseas aurora comas ubi protulit orta,
Multa precans superos propter mare sedulus atrum
Feci iter, ex omni socijs tribus agmine lectis,
Viribus inniti quorum mi ad cuncta liceret.
Hic egressa sinu pelagi mihi diua recentes
Quattuor apportat phocarum ex æquore pelles,
Direptásque recēns: fraudem innectítque parenti.
Cúmque prius foueas in littore diua cauasset,
Nos, residens donec peruenimus, illa morata est:
Ordine nósque locans contexit pellibus omnes.
Sic diras positi insidias sentimus, odorem
Lethiferum experti phocarum. nanque marinum
Quísnam hominum iuxta cetum iacuisse ualeret?

Sed

Sed me ea seruauit, magnóque iuuamine fouit.
Ambrosiæ siquidem bene olentis munere nares
Subleuit cunctis, cetíque extinxit odorem.
Hoc pacto integra tolerantes luce manemus.
At densæ è pelago digressæ in littore phocæ
Ordine distendunt uenienti membra sopore.
Aduenit inde senex ardenti sole reuisens
Præpingues phocas cautè, cunctásque recenset:
In quarum numerum cum nos comprenderet, omnes
Credit abesse dolos: porrectúsque ipse quiescit.
Irruimus clamore: manus simul inde iacenti
Inijcimus. tunc ille suæ non immemor artis,
Horrendi primùm se uertit in ora leonis:
Pòst pardi & faciem suis induitúrque draconis:
Deinde liquens fluuius, procera hinc extitit arbos.
Tendimus ergo magis tum uincla tenacia cuncti.
Ast ubi uicta senis tandem est patientia magni,
Me rogitat, uerbísque affatur talibus orsus:
  Consilio cuius mihi, dic age, fretus Atride,
Vincla dei inuito nectas: quorum indigus adsis.
  Sic ait: atque seni respondi hæc uerba marino:
Scis Proteu, scis ipse (neque est te fallere cuiquam)
Vt me hæc dura diu tenet insula: nulla malorum
Vt mihi finis adest, robúrque in corde labascit.
Nunc tu proinde refer (superi nanque omnia norunt)
Quísne deûm iratus reditu me excludit acerbè,
Piscoso ualeam ne credere uela profundo?
  Hæc ubi dicta dedi, respondit talia uates:
Sacra Ioui diuísque alijs ubi rite dedisses,

D ebueras nauim conscendere,ut ocyus altam
I n patriam ueherere tuam,maria aspera sulcans.
N am proprios nec adire lares,neque cernere amicos
N ec patrios fines dederint tibi fata,priusquam
Ae gyptum à superûm fluitantem rege reuisas,
S acra deísque illic hecatombas munera reddas,
Q ui cæli regnant in uertice,morte carentes.
S ic iter optatum dederint tibi numina diuûm.
Hæc ait.ast animi fractum mi in pectore robur.
N am per iter longum plenúmque labore iubebat
Ae gyptum repetentem,alto me credere ponto.
H æcce tamen uati respondi uerba marino:
Rite senex quæcunque mones,perfecta dabuntur.
N unc age fare precor(nec te mentirier æquum est)
N auibus incolumésne omnes rediere Pelasgi,
Q uos abiens Troia Nestor,quósque ipse reliqui?
A n'ne graui quisquam propria est in naue peremptus
F unere?an in sociûm manibus post tempora belli?
Vix prece finita Proteus mihi talia reddit:
N e pete:non istæc te noscere oportet Atride.
N on animum explorasse meum.nanque omnia postquam
A udieris,lachrymis subitò pia lumina solues.
M ulti horum cecidere etenim,multíque relicti:
A t duo ductores tantùm periere Pelasgûm
I n reditu.pugnæ quippe inter & ipse fuisti.
V nus adhuc uasto retinetur denique ponto,
I nclytus instructis perijt cum nauibus Aiax,
Q uem prius ad Gyras pelagi regnator adegit,
I ngentem pelago petram,eripuitque procellis:

Ereptus

E reptúsque foret letho, licet ille Mineruæ
I nuisus, mala ni, post impia uerba, tulisset.
D ijs se etenim inuitis maris effugisse ruinam,
A udijt excelsa iactantem uoce, profundi
A rbiter, & ualidis manibus capit inde tridentem:
H oc quatiens Gyræa in partes saxa reuulsit.
C onstitit hîc moles, cecidit pars altera ponto:
Q ua primùm residens mala plurima pertulit Aiax.
N anque illum arripiens, undosa per æquora uexit.
S ic heros perijt, salsas postquam ebibit undas.
F ugit fata tuus frater: nam puppibus illum
M agna Iouis coniux seruauit ab æquore tutum.
C umque esset Maleæ iamiam uenturus ad altæ
S axa, superueniens Regem arripit ecce procella,
L atáque per ponti fert æquora, multa gementem,
E xtremam in campi partem, quo tecta Thyestes,
I ncoluit quondam, quæ tunc Aegisthus habebat.
I nteger at postquam reditus mox cognitus, illinc
F lamina dij rursus uertunt. hi ad nota reuersi
L imina. sic patriam in terram descendit Atrides:
O scula cui non pauca dedit, lachrymásque calentes
L uminibus fudit uisa tellure libenter.
P rotinus hunc specula uidit, quem Aegisthus in alta,
D um struit insidias Regi impius, antè locarat,
B ina talenta auri spondens. speculator in annum
P ollicitus curam, cauit, clàm ne ille rediret.
E rgo Thyestidæ hæc speculator in atria currens
N unciat: isque malas extemplo uersus ad artes,
C ollocat è populo bis denûm lecta uirorum

Corpora in insidijs, epulas alibíque parari
Mandat, dira mouens animo. tum curribus ipse
Fertur equisque pium ducturus in atria Regem:
Quem pôst incautum cœna exceptúmque peremit,
Rusticus ut mactare bouem ad præsepia sueuit.
Hîc neque de socijs ullus superauit Atridæ,
Nullus & Aegisthi: domibus cecidere sed omnes.
Sic ait: at mi animi uis concidit omnis. arena
Proinde sedens flebam: nec, fracta mente, lubebat
Viuere præterea, radios neque cernere Solis.
Ast ubi mi extincta est lachrymarum immensa libido,
Alloquitur uates me uocibus hisce marinus:
Sit modus assiduis lachrymis iam, rector Atride:
Nullus enim illarum est usus: quin optime tenta
Ocyus ut patriam repetas, terrámque reuisas:
Nanque illum aut uiuum offendes, aut clarus Orestes
Præueniens letho dederit: tu funera cernes.
Hæc ubi dicta senex uates dedit, inclyta sensi
Quanquam afflicta prius, lætari in pectore corda.
Sic igitur Proteo uelocia uerba profabar:
Horum ego fortunas noui. nunc illius ede
Nomina, qui pelago retinetur tertius alto.
An perijt? nanque ista dolens quoque nosse laboro.
Sic ego: sed uates mihi reddidit hæcce marinus:
Nempe Ithacam coluit Laërtæ clara propago:
Quem flentem aspexi iamdudum ubi tecta Calypsûs
Insula habet clarum ui dura heroa tenentis:
Non patriam interea repetit generosus Vlysses:
Nanque illum instructæ naues socijque parati

Deficiunt,

D eficiunt, opera quorum lata æquora sulcet.
A t tibi non Argis, ubi gloria floret equorum,
C oncessum est fatis mortem Menelaë subire.
E lysium in campum, latæ ad confinia terræ,
Q uæ Rhadamanthus habet loca, te pia numina mitteut,
H umano generi queis uita facillima in oris,
S ed neque nix, neque hyems ibi multa, nec humidus imber:
L enia quin illuc Zephyri spiramina semper
O ceanus recreaus mortalia corpora mittit:
Q uandoquidem diuûm es gener, idem Helenæque maritus.
His dictis pelago Proteus se condidit alto.
T unc ego me refero socijs comitantibus inde,
M ulta mouens animo, ad stautes in littore puppes.
E rgo ad eas ubi deuentum est, & ad æquora ponti,
I nstruimus cœnam, cum iam nox humida cælo
I rrueret, gratum capimúsque in littore somnum.
A st ubi detexit roseos aurora capillos,
T um primùm in uastum naues protraximus æquor:
V eláque pòst illis malósque adiunximus. inde
C uncta cohors sociûm transtris consedit, & albam
E ruit ex undis spumam, maria aspera uerrens.
Ae gypti repetens igitur monstrata fluenta,
E t statuens puppes, Hecatombes dona peregi.
S ic ira diuûm placata, & numine sancto,
C onstruxi tumulum monumenta perennia fratri.
M ox abij: uentum superíque dedere secundum,
Q uo citus in charam patriam spirante reuerti.
N unc domibus residens nostris age nate quiesce,
N os undena dies seu dum duodena reuisat:

Tunc etenim eximijs donis discesseris auctus,
Curru, & equis tribus, accipies crateráque lectum,
Quo libare queas dijs immortalibus, imo
Pectore conseruans semper nostrum inclyte factum.
Hæc ait: atque olli respondit Vlysse creatus:
Ne me, oro, hic multis Menelaë morare diebus:
Ad tua uanque annum integrum si tecta sederem,
Nulla domus caperet, me nulla cupido parentum:
Nanque tuis uerbis, dulci & sermone quietus
Hic fruor: interea Pyliûm tristantur in urbe
Mi socij. tu me hic nimium retinere laboras.
At quæ dona offers, pulcherrima delige porro.
In patriam non ducere equos ego scilicet ausim,
Sed pergrata tibi linquam oblectamina, latis
Regnanti in campis, Lotos queis multa, Cyperus,
Zeaque, frumentúmque, atque hordea candida crescunt.
Apta Ithacæ cursu desunt loca, pratáque: capris
Apta magis, pascente & equos ea gratior extat,
Insula queis nulla est agitandis commoda, latum
In pelagus deflexa: Ithaca & minus omnibus una.
Hæc ait: atque olli fortis subrisit Atrides:
Accipiensque manu iuuenem sic fatur amicum,
Talia quum loqueris, præclaro es sanguine cretus.
At mutata tibi (nam id possum) dona dabuntur.
Munus enim pulchrum eximiè precióque relinquens
Post se cuncta, dabo, quæ nobis cunque supersunt:
Perfectum ut solido argento cratêra reportes,
Cui labra ex auro circùm perfecta feruntur.
Vulcani illud opus, dederat mihi Phædimus olim

Sidoniûm

Sidonium rector, quum me eius tecta reuersum
Contexere illuc: tu me præbente fruêris.
Hæc illi inter se uario sermone serebant:
Atria conuiuæ sedenim petiere tyranni.
Hi duxere & oues, generosáque uina tulerunt:
Et panem uxores mensis posuere propinquis.
Sic igitur laribus quum cœna paratur Atridæ,
Ante domos Laërtiadæ *collecta procorum*
Turba pauimento, quo multa iniusta patrarant,
Discorum & iaculi certamina dura subibant,
E quibus Antinous *simul* Eurymachúsque *sedebant*
Præstanti illorum cœtus uirtute regentes:
Quum Phronij *hos adiens soboles præclara* Noëmon
Antinoum *dictis affatur talibus ultro:*
Nouimus Antinoë, *an potius non certa tenemus,*
Quum Pylon *huc linquet rediturus* Vlysse *creatus?*
Nostra uectus abit iuuenis rate, qua mihi porrò
Est opus, in latam ut uehar Elida. *scilicet illic*
Bis denas mihi equas pascunt, mulósque sub illis
Indomitos, aliquem ducens quorum ipse domarim.
His dictis stupuere proci: neque enim antè putarant
Ad Pylon *aductum iuuenem, sed margine campi*
Auatúmue gregem, aut fidum petijsse subulcum.
Antinous Phronij *tum nato hæc reddidit audax:*
Dic age, quando abijt iuuenis? dic & quibus ille
Ex Ithaca *lectis comitantibus? an mage seruis,*
Conductísque hæc acta dabit mercede profectus?
Quin age uera mihi (ualeam quæ nosse) referto:
Inuitóne tibi nauim abstulit, ánne libenter

Congreſſo dulci tecum ſermone dediſti?
 Sic ait Antinous:ſic olli deinde Noëmon:
Conceßi nauem ipſe lubens,quam nemo petenti,
Præſertim eximia decorato mente,negaſſet.
Difficile hæc eadem fuerat renuiſſe uolenti.
Séque dedêre illi comites delecta iuuentus
E populo:aſpexíque ducem conſcendere nauim,
Mentora ſiue deum.per cuncta ſimillimus olli
Nam fuit.at ſtupeo.diuinum here Mentora uidi
Nanque ſub auroram.tunc in Pylon ire parabat.
 Hæc fatus,notas rediit genitoris ad ædes.
Obſtupuere animis ergo indignantibus ambo:
Atque alij ſedere proci certamine miſſo:
Quos inter mœſtus uerba hæc eſt farier orſus
Antinous,mentem uehementi percitus ira,
Terribilémque oculis contorquens feruidus ignem:
 Prò ſuperi,extructum quantum eſt opus,idq́ue ſuperbè
Hæc iuueni tranſacta uia eſt,quam poſſe negantes
Conficeri,à puero multi deludimur.ille
Præcipuis populi lectis,rate uectus abiuit,
Afferat ut nobis primùm mala.Iuppiter atqui
Perdat eum potius,nobis quàm callidus obſit.
Nunc mihi uiginti ſocios,celerémque carinam
Tradite,ut inſidias redeunti moliar arcto
Obſeruans Ithacámque inter Samon atque profundo:
De patre ſollicitus ne puppe impune uehatur.
 Hæc ait:hæc omnes eadem laudare iubentes:
Confeſtímque domos adeunt patientis Vlyßi.
Penelopen latuere diu neque dura procorum

Verba

V erba: Medon olli nam præco rettulit, extra
L imina qui residens aulæ, percepit eorum
C onsilia, intra aulam iuuenes quæcunque dedissent.
P enelope hæc igitur dicturus currere præco:
I cario ad quem sic uenientem creta profatur:
Fare, proci mihi te quur præmisere ministrum?
D iuini ancillis iniungas ánne mariti
V t cessent opera, atque procis conuiuia curent?
P ostremam hanc utinã cœnam experiantur in hisce
V ersantes semper tectis, unámque procantes,
Q uandò hic lecta manus uictum consumitis omnem
T elemachi prudentis opes, ueque credita uestris
A udistis patribus quondam puerilibus annis,
O mnibus his mitem quàm sese ostendit Vlysses,
N on quenquam rebus solitus, non lædere uerbis,
E populo, summis qui mos in regibus extat,
H os ut ament, & in hos odio uehemente ferantur:
C um meus iniustis dederit mala nulla maritus.
N unc mens uestra tamen, nunc facta indigna uidẽtur:
G ratia nam meriti est elapsis nulla diebus.
Hæc ait: at prudens olli inquit talia præco:
I mmensum hoc regina malum (neque falleris) esset:
G randius at longè multóque molestius audent
C onsultare proci: quod Iuppiter arceat auctor:
N anque parant duro redeuntem occidere ferro
T elemachum, clari qui casum ut fortè parentis
A udiat, in Pylon & claram Lacedæmona abiuit.
His dictis uires reginam ac pectoris ardor
V erbáque defecere diu: lachrymísque repleuit

Lumina: nec potuit lenes emittere uoces:
Reddidit haecce tamen praeconi serius orsa:
Fare Medon, cur natus abest? quid oportuit, oro,
Conscendisse rates, pelagi quae semper equorum
Usum ferre uiris solitae, uasta aequora sulcant?
Extinguíne homines inter sibi nomina poscit?
Sic fata est regina. Medon sic ilicet olli,
Haud scio nécne deus quisquam excijt: an mage fretus
Consilio ille suo petijt Pylon, audiat illic
Ut patris aut reditum, aut qua uitam morte resoluit.
Haec effatus abit diuini ad limen Ulyssis.
Reginam hic ingens dolor arripit: ac neque sella
Sustinuit residere, licet plerisque paratis.
Nanque pauimento thalami se moesta reclinans,
Edidit ingentes luctus: fleuere ministrae
Quotquot erant domibus, iuuenes, senioque grauatae:
Ad quas effuse lachrymans regina profata est:
Audite haec charae: me nanque doloribus unam
Ante alias nobis aeuóque & moribus aequas
Auxerunt superi. generosum quippe maritum
Amisi dudum, ornatum uirtute, bonumque,
In Danais cuius uiget Hellade nomen & Argis:
Nunc natum obtruncare parant, inglorius hocce
Limine digressus qui me clam nuper abiuit.
Heu durae: neque me lectis excire iacentem
Debuerat uestrûm quaeuis, cum nosset apertè
Quum caua Telemachum puppis suscepit euntem?
Nanque iter admonita id iuuenem tentare, negassem
Discessum cupidè properanti quanlibet audax:

Extinctam aut dirus liquisset in æde parentem.
Ergo senem Dolium quisquam properantius, eia,
Aduocet huc, (seruum genitor quem celsa petenti
Hæc mihi tecta dedit. mea nunc pomaria custos
Seruat) ut hæcce ferat Laërtæ protinus adstans:
Consilij siquod contexens cautus acumen,
Ad populos lugens adeat, qui perdere claram
Eius & egregij prolem aggrediuntur Vlyssis.
Sic ait: at nutrix olli Euryclia profatur,
Me si nympha lubet charissima transfode ferro,
Seu missam facito domibus: tibi uera fatebor:
Non me iter hoc latuit: iuueni, quæque omnia iussit,
Dulce merum cereremque dedi: ac iurata recepi
Bis senos non ante dies id pandere factum,
Ni cuperes, natum nouissés ue ipsa profectum:
Ne flendo corpus uiolares mœsta decorum.
Tu puras potius uestes nunc indue lota:
Et famulas ducens penetralia ad intima, supplex
Pallada prognatam summo Ioue nata precare:
Quæ tibi seruabit dilectum à funere natum.
Afflictóque seni ne curam hanc adde: putarim
Nanque Arcesiadæ genus immortalibus esse
Non odio prorsus: sed erit, reor, inde superstes
Qui lætus potiatur agris, atque ædibus altis.
Hæc anus: atque olli lachrymandi extinxit amorem.
Induitur uestes regina hîc lota nitentes,
Et secum ancillas ascendit ad intima ducens.
Obtulit inde molam qualo, orauitque Mineruam:
Clara Iouis soboles, bello metuenda uirago,

Hæc audi: quandoque meus uir in ædibus olim
Si tibi crura boum aut ouium delecta cremauit,
Nunc memor illorum, natum mihi protege diua,
Hísque procos laribus Tritonia pelle superbos.
Audijt alma preces ululatu diua ferentem.
Ast umbrosa proci strepitum per tecta dederunt:
E tumido quorum sic farier agmine quisquam:
Præparat eximios hymenæos pulchra petenti
Penelope, neque Telemacho scit funera texi.
Farier hæc aliquis, fuerant nec ut acta tenebant:
In quibus Antinous uerba hæcce frequentibus infit:
Mittite felices temeraria uerba sodales
Cuncta simul, ne quis genitrici hæc nunciet intus.
Quin age seruantes occulta silentia, cœptum
Perficiamus opus, nostris quod mentibus hæret.
Viginti hæc fatus socios ex agmine legit
Egregios: celeremque petunt in littore nauem.
Altum ergo in pelagus primùm traxere carinam:
Hinc malum statuunt, aptántque patentia uela:
Pelliceis remos innectuntque ordine loris,
Singula prout decuit: simul albáque lintea tendunt:
Armáque suscipiunt, præbentibus omnia seruis.
Tum firmata mari puppis: quam scandere cuncti:
Cœnatíque manent donec uenit hesperus ollis.
Regina at prudens penetrali in sede iacebat,
Non sanè illa cibo aut soluens ieiunia potu:
Quin animo uoluens, an mortem filius atram
Effugeret, domitús ne procorum occumberet armis.
Sic inuasit eam meditantem singula somnus,

Quæ

Quæ leo densa hominum conclusus cunque corona
Hoc metuens, cogi quòd se intra retia cernat.
Dormijt ergo artus dulci resoluta sopore.
Hic olli immittens simulacrum bellica finxit
Vndique corpus eo referens muliebre Minerua
Iphthimæ Icario genitæ, quam duxerat heros
Vxorem, qui tecta Pheris Eumelus habebat.
Idolum hoc igitur dea mittit in atria Regis,
Si mœstæ ac lachrymas fundentis diua peremnes
Reginæ assiduum sedaret Cæsia luctum.
Ingrediens igitur quà claustrum lora serabant,
Constitit illius supra caput, atque ita fatur:
Dormis Penelopea animum mœroribus angens?
Non te (crede) sinent, queis uita facillima, diui,
Mœrentem lugere diu. tibi nanque redibit
Filius, haud superis inuisus ob impia facta.
Penelope huic prudens respondit talia contra,
Prædulci in somni foribus detenta sopore:
Nam quæ te causa huc duxit germana, profare,
Visere nos nunquam solitam? cum longius absis:
Méque iubes multis cessare doloribus, ut qui
Sollicitis animum curis mentémque fatigent?
Nanque bonum amisi generosúmque antè maritum,
Cunctis conspicuum uirtutibus, inque Pelasgis
Egregium: cuius uiget Hellade nomen, & Argis.
Nunc puer hinc abijt rate filius, isque labori
Non assuetus adhuc, non idem mercibus aptus.
Durior est huius proin quàm mihi causa mariti,
Atque uni timeo, ne quid patiatur in illo

Quem petijt populo:pelago neu fortè pererrans.
Insidias hostes etenim plerique pararunt,
Vt prius hunc perimant,quàm littora nostra reuisat.
Hæc ait: atque obscura olli respondit imago:
Fide age dispellens animo turbata dolorem.
Talem nanque ducem est nactus,quem semper adesse
Quisque sibi optaret.pollet Tritonia porrò,
Quæ miserata tuos animi generosa dolores,
Me tibi præmisit dicturam hæc omnia dudum.
Penelope hîc olli respondit talia contra:
Siue dea es,seu uoce deæ monita hæcce recenses,
Coniugis ærumnas refer infelicis Vlyßi:
An superest,neque adhuc crudelibus occubat umbris?
An Stygij potius descendit in atria Regis?
Sic mulier:cui mox obscura ita reddit imago:
Id Regina quidem per me non noris apertè,
Viuat,an occiderit:stultúmque est uana referre.
His dictis ualuæ per claustra receßit imago,
In uentósque abijt.dulci Regina sopore
Inde soluta,hilari percepit gaudia corde,
Irruerant in eam quòd somnia nocte profunda.
Interea pelagi sulcabant æquora uasti
Telemacho mortem properans manus apta procorum.
Saxosa at medio quædam iacet insula ponto
Asteris.hæc Ithacámque inter iacet,& Samon inter,
Parua,sed insidijs portus naualibus illic
Semper utrinque patent.hic insedere Pelasgi.

HOMERI ODYSSEAE LIBER QVINTVS.

T iam prima noua lustrabat lampade terras
Tithoni croceum linquens aurora cubile:
Ast immortales consessum iuere frequentes:
Cũ quibus altitonãs, cui summa potẽtia cælo.
Ergo illis repetens casum infelicis Vlyssi
D etenti nymphæ domibus, sic Cæsia fatur:
O pater, ô superûm genus immortale deorum,
N ec bonus aut prudens posthac neque sceptrifer ullus
R ex mitis, neque iustitiæ sit cultor, & æqui,
S ed potius durus sit quisque, sed impius olim.
N ulla etenim populis clarus quos rexit Vlysses,
V tque pater fouit, benefacti mentio restat.
I nsula nunc miserum magnisque doloribus auctum
D etinet, atque sua remoratur in æde Calypso,
Q ua nequit in patrios prohibente redire penates,
Q uandoquidem naues illum sociique uolentes
D eficiunt, opera quorum maria aspera sulcet:
Q uin olli in patriam redeuntem occidere natum
N ituntur, chari sortem qui nosse parentis
V t queat, in Pylon & Lacedæmona nuper abiuit.
Hæc dea: cui nubes cogens ita Iuppiter infit:
O mea progenies, nam cur tam dura locuta es?
N ónne animos illuc adhibes, quòd scilicet omnes
H osce superueniens ferro obtruncabit Vlysses?
A t tu (nanque potes) iuuenem nunc sedula mitte
V t patrias redeat duce te non læsus ad oras,

Atque proci infectis repetant sua limina rebus.
Sic ait: & Maia genito dehinc talia mandat:
Vade age nate uoca Zephyros, & labere pennis,
Auricomæque refer nymphæ quæcunque deorum
De reditu miseri sententia censet Vlyssis,
Vt redeat, non ille hominum ductu ue deorum,
Compacta at multis uinclis rate, plurima passus:
Bis dena in Scheriam præpinguem luce feratur
Phæacum in patriam, qui dijs oriuntur amici:
Vtque deum heroëm uenerati, ad tecta remittent
Exoptata diu, patriæque ad littus amatæ,
Aere auróque graui locupletem, & uestibus amplis,
Quot sorte ad Troiæ capturus mœnia sacræ
Præda haud fuerit, non si integer inde redisset:
Nanque olli fatis & amicos cernere uisum,
Adque altas remeare domos, patriamque cupitam.
Hæc pater omnipotens: ad quæ Cyllenius ales
Se parat: & primùm pedibus talaria nectit
Aurea, quæ sublimem alis siue æquora supra
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.
Tum uirgam capit. hac diuûm internuncius ales
Dat somnos miserisque adimit mortalibus ut uult.
Hanc igitur manibus gestans secat æthera uelox,
Pieriamque petens, primùm descendit ad æquor,
Radit auique laro similis dehinc ocyus undas,
Quæ pelagi sinubus pisces uenatur oberrans,
Et multa humentes reddit salsugine pennas.
Huic diuûm interpres similis uolat æquora supra.
Insula quem postquam longè posita accipit, alto

Egressus

Egressus pelago terram petit, adque Calypsus
Speluncam ingentem properans concedit, & intus
Comperit eximio præstantem corpore nympham,
Accensúmque ignem Thyo Cedróque reposta,
Insula diuinum quarum spirabat odorem.
Ipsa intus dulci sedenim dea uoce canebat,
Percurrens radio telam, quam cœperat, aureo.
Speluncam nymphæ circum sylua alta uirebat
Clethra, Alnúsque, & olens Cyparissus, culmine quarum
Innumeræ somnum capiebant nocte uolucres,
Bubones atque accipitres, cumque hisce marinæ
Cornices pelago nunquam discedere doctæ.
Speluncæ at uirides uitis circundare ramos
Flexilis, & plenos producere sueta racemos.
Quin illic nitidis & fontes quattuor undis
Vicini inter se quisque in diuersa fluebant:
Prataque erant uiolis apióque uirentia multo.
Proinde illuc isset si diuûm ex ordine quisquam,
Laudasset formámque loci, lætúsque redisset.
Constitit hic, auidéque oculis pellecta probauit
Ales Aristoriden qui quondam occiderat Argum:
Speluncamque petit. nec contrà nesciijt illum
Auricoma aspiciens uenientem diua Calypso:
Quandoquidem inter se superi nouere beati,
Vel si longinquas horum quisquam incolat oras.
Nec Laërtiaden sanè Cyllenius intus
Comperit: in sicco residens nam littore flebat,
Quo lachrymas fundens, animúmque doloribus angens
Sederat, immensi spectans prius æquora ponti.

Tum sic Mercurium alloquitur formosa Calypso,
Conspicua, ut decuit, sellaque locata nitenti:
Nam quæ te Maia sate causa huc egit, amicum
Vt ueterem, rarò sic limina nostra petentem?
Fare age, si quid habes: mens id mi absoluere suadet,
Si liceat, reddique exactum denique possit.
Huc ades hospitij tamen antè ut pignora sumas.
Hæc fata apponit mensam ueneranda Calypso,
Ambrosiámque super: tum nectare pocula rubro
Implet: at ille cibo posthac potúque quietus
Indulsit: gratæque hilaratus munere cœnæ,
Respondit nymphæ Cyllenius hæcce roganti:
Aduentus causam nostri dea poscis: & omnem
Vt se habet, accipies, ea quam cognosse laboras.
Me pater omnipotens renuentem huc inclyta misit:
Nam quis sponte maris tantum transcurreret æquor,
Non ullam inueniens spacijs ingentibus urbem,
Quæ dijs sacra ferens hecatombes munera reddat?
Sed licitum nulli superûm, contemnere summi
Iussa Iouis, neque decreta immutare Tonantis.
Fantur adesse uirum tibi diua, miserrimus horum
Qui fuerit, quotquot Troiæ sub mœnibus altis
Bella nouem gessere annos, decimóque ruentes
Pallados in patriam læserunt numen euntes:
Proinde ea crudeles ijs exciit æquore uentos:
Integrúmque heros sociorum perdidit agmen:
Ast ipsum huc uentúsque ferens & fluctus adegit:
Quem missum ut facias confestim, nuncius adsum:
Nam procul à charis non ille peribit amicis,

Cernere

Cernere quos illi fatum est, ac posse reuerti
Optatam in patriam, tectique ad limen auiti.
Sic ait: auditis riguit queis alma Calypso:
Respondensque deo uelocia uerba profatur:
Durum estis nocuúmque dei genus ilicet omnes,
Concubitus hominum soliti inuidisse deabus,
Si qua uirum cupiens ex ijs dilexit apertè.
Sic quum Aurora sibi delegerat Oriona,
Inuidêre olli, queis uita facillima, diui,
Donec in Ortygia Phœbi germana nitentis
Hunc ueniens pulchris occidit casta sagittis.
Iasiona Ceres itidem quum pulchra foueret,
Olli & amicitia & lectis commixta frequenter
Pinguibus in campis, & facti uenit ad aures
Fama Iouis, pater hunc percussit fulmine summus.
Mortalem mihi nunc ijdem inuidistis adesse,
Quem rate confracta turbata per æquora uectum,
Eripui pelago, summi quum rector olympi
Illius abscissam disiecit fulmine puppim.
Qua cuncti illius comites quum clade perissent,
Huc ipsum uentusque ferens undæque tulere.
Dilectum hunc alui miserata, deúmque futurum
Promisi, arriperet quem nunquam curua senectus.
At quia iussa Iouis superûm non irrita cuiquam
Reddere, nec præter licet ire, intercidat heros,
Si iubet infido sese committere ponto
Iuppiter hunc. etenim non me duce missus abibit,
Cum mihi nec naues, nec prompti in nauibus adsint
Remigio socij, quorum secet æquora ductu:

Quin illum monitis, retegens obscura, iuuabo,
Vt charas patriæ tandem reuehatur ad oras.
Hæc dea: Mercurius contrà cui talia fatur:
Hunc age mitte, grauem deuitans numinis iram,
Sæuiat iratus ibi ne regnator olympi.
Hæc effatus abit uigilem qui extinxerat Argum.
Ad Laërtiaden sedenim ueneranda Calypso
Cessit, ubi accepit summi mandata Tonantis.
Littore qui solo residens de more perennes
Fundebat lachrymas: meliorem dulcis & æui
Partem absumenti, non iam ultrà nympha placebat,
Quam propter noctes longas dormire coactus,
In specubus uastis cupienti inuitus adesset:
Pérque dies saxis residens, aut littore sicco,
Densáque cum lachrymis ducens suspiria, & alto
Corda dolore premens, uastum spectaret in æquor.
Lugentique adstans, ita mœstum affatur Vlyssem:
Fundere iam lachrymas, animúmque absumere mitte
Infelix: tibi iam per me discedere tutum.
Ergo age ligna seca ferro prælonga, coaptans
Inde ratem, super atque trabes huic adijce rectas,
Altè, ut te ualeat portare per æquora, fixas.
Ipsa tibi cererem, lympháſque, & uina decenter
Rubra dabo, ne dira fames te lædat euntem.
Adijciam hinc uestes, uentum & post terga secundum
Sûbmittam, incolumis patriam quo flante reuisas,
Id modò si superi dederint, quos sustinet axis.
Me siquidem hæc norunt melius, perfectáque reddunt.
His nymphæ dictis metuit generosus Vlysses,

Respondénsque deæ uelocia uerba profatur:
Iam tu nympha aliud, reditum non mente uolutas,
Per tumidos pelagi quũ me rate currere fluctus
Difficiléſque iubes, quos uix ſulcare carinæ
Maiores ualeant uentis fœlicibus actæ.
Proinde ratem inuita nunquam te ſcandere tentem,
Ni dea iurando ſpondes mihi iure, futurum
Me læſum ut nullo dimittas optima damno.
Hæc ait: auditis ridens queis diua Calypſo
Heroëm manibus mulcens, hæc reddidit olli:
Impius es certè, uerſutè & callidus heros,
Talia qui nobis meditatus dixeris. ergo
Audiat hæc Tellus, cælúmque hæc deſuper amplum,
Et Stygis unda atro per Tartara gurgite currens,
Dij cuius iurare timent & fallere numen,
Non aliud tibi me damnum molirier ullum,
Quin tibi proſpiciens, eadem quippe illa parabo,
Quæ mihi conſulerem ſimili compulſa ruina.
Non iniuſta meo mens pectore, ferreus aut mi
Eſt animus, ſed qui miſeris ſuccurrere norit.
Extemplo his dictis præcedere candida cœpit,
Poſtque deæ clarus ueſtigia pergit Vlyſſes:
Speluncámque cauam pariter petiere profecti.
Conſidet hîc heros ſella qua ſederat antè
Mercurius: gratúmque cibum nympha obtulit olli,
Eſſet ut ebiberétque, homines queis uiuere ſueti.
Heroëm at contra ſedit dea. nec mora, promptæ
Ambroſiam apponunt famulæ nectárque ſedenti:
Adque manus epulas ambo extendêre paratas.

P ostquam exempta fames, compressus amórque bibendi,
T alibus alloquitur generosum heroa Calypso:
V iribus ingenij præstans Laërtia proles,
V t nunc in patriæ moliris littora terræ
I re citus, læto sic concipe gaudia corde.
N anque ea si nosses, tibi quæ toleranda supersunt,
E xoptata prius patriæ quàm tecta reuisas:
H isce lubens mecum fruerere penatibus, atra
M orte carens, animúmque tibi non grata moueret
V xor, eam quamuis noctésque diésque reposcas:
Q ua tamen inferior non sum, non corpore pulchro
I ngenióue minor. quis enim conferre deabus
C orpore mortales & formæ dotibus ausit?
Sic dea: cui contrà prudens ita fatur Vlysses:
H ac ueneranda mihi ne quæso irascere causa:
E t sanè haud dubitem non forma aut corpore tecum
P ræstanti uxorem contendere posse relictam:
N anque ea mortalis: tu nunquam diua senescis.
S ic tamen ipse uelim, cunctis cupiámque diebus
I re domum, patriæque reuisere littora terræ.
Q uòd superûm pelago siquis me perdat in alto,
C uncta feram, condens immensos corde dolores.
N am mala sum passus iam plurima, multáque bello,
A equore multa tuli, quibus hæc adiungier optem.
Hæc ait: atque imas sol est demersus in umbras.
O lli in speluncæ secessum ad celsa profecti
F ulcra, toro Veneris petierunt munera notæ.
P rotulit at postquam bigas aurora rubentes,
I nduitur solitis extemplo uestibus heros,

Alba

A lba deam tenuisque tegit, contextáque mira
A rte: sed & lumbis accincta est aurea nymphæ
Z ona: super capitíque adductum ante omnia uelum.
T uncque dea optanti reditum perfecit Vlyßi.
N anque olli ancipitem primùm dedit ipsa securim,
I ngentem, ære grauem solido, cui pulcher inesset
E x olea factus capulus. postque ascia sumpta est.
E xtremum ducente dea Laërtius heros
I nde nemus petit, arboribus quod creuerat altis,
C lethra, Alno, ad summum protensáque abiete cælum,
I amdudum siccis, leuiter quæ adstructa natarent:
Q uas ubi sollicito ueneranda ostendit Vlyßi,
R ettulit ad notos sese regina penates.
A st opera celeri secuit ligna inclytus heros.
V iginti arboribus cæsis ergo, hasce securi
E xpoliens, rectas ad amussim reddidit omnes.
A ttulit hîc terebras properanti diua Calypso.
Q ueis Laërtiades terebrauit secta coaptans,
T rans cuneis figénsque eadem compacta peregit.
V tque pauimentum mira faber arte poliret,
Q uæ pelago uectet prægrandia pondera, nauis
S ic heros agilem absoluit latámque carinam.
T um rectos statuit contos densósque peritè,
Q ueis longas adhibet tabulas, fixásque coërcet.
E rigit hîc intus malum, cui congrua cessit
A ntenna, & nauim qui dirigit æquore temo.
V iminibus structam circundedit inde salignis
(Vt maris arcerent fluctus) denséque reuinctis.
A ttulit interea generosa huic lintea nympha,

E quibus exactè perfecit, ut omnia, uelum.
A lligat inde pedes intus, funéſque rudentéſque,
A tque ratem in latum protraxit uectibus æquor.
O mnia quæ poſtquam quarta heros luce peregit,
M ittit ab Ogygia quinta illum dia Calypſo,
L otum, & odoratis intectum ueſtibus: utres
A ppoſuitque duos: uino alter plenus ut atro
E ſſet, aquis alter. quin multa uiatica ſacco
A diecit, necnon delecta obſonia: demum
I nnocuum ac lenem uentum ſubmiſit eunti.
O mine quo lætus, uelum protendit Vlyſſes,
A c nauim temone regit, non ille ſopori
D editus, obſeruans ſed Pleiadas atque Bootem
S erius occiduas uiſentem ſcilicet oras:
D ehinc Arcton, certo plauſtrum cognomine dictam,
Q uæ ſe illic uertens magnum aſpicit Oriona:
O ceaníque eadem eſt expers uel ſola lauacri.
H anc etenim læua linquentem parte Calypſo
I uſſerat heroem pontum ſulcare profundum.
Septima poſt decimam ſic lux affulſit eunti.
O ctaua aſt olli cœpit Phæacia montes
O ſtentare ſuos, ut queis iam proximus eſſet.
H anc primùm, ut pelago tenebras, exurgere uidit.
E cce autem Aethiopum rediens Neptunus ab oris,
E Solymis longè conſpexit montibus alta
A equora ſulcantem: atque ingentes concipit iras.
T unc quaſſans caput, hæc effudit pectore dicta:
A dijs, heu, reditum obtinuit Laertius heros,
A ethiopum petij lautas quo tempore menſas:

Phæacum

P *hæacum terrámque audax iam attingit Vlysses.*
S *i petet hanc, spondent finem olli fata malorum.*
S *ed tamen huic non pauca etiam toleranda supersunt.*
Congregat hæc fatus, nubes: sæuúmque tridentem
A *rripiens, pelagus turbat. dehinc omnia cogit*
P *rælia uentorum: cum queis ruit oceano nox*
I *nuoluens umbra magna terrámque polúmque.*
V *nà* Eurúsque Notúsque *ruunt,* Zephyrúsque *sonorus,*
H *orrifer &* Boreas *uoluens altum æquore fluctum.*
E *xtemplo heroi soluuntur frigore membra.*
I *ngemit: hæc secum dein mœstus uerba profatur:*
Heu quid iam peius misero mihi denique restat?
H *eu metuo mihi ne sit uera effata* Calypso,
Q *uum monuit pelago hausurum me damna priusquam*
I *n patriam ueherer: quæ iam perfecta dabuntur.*
H *eu quianam tantos induxit in æthere nimbos*
I *uppiter, inuertens pelagus? quísnam impetus eheu*
V *entorum omnigenûm? mors nunc mihi certa reposta est.*
F *elices* Danai, *quos térque quatérque beatos*
M *ors tulit* Atridis *ad* Troiam *grata ferentes.*
N *ónne illa satius fuerat me luce perire,*
Q *uum petiit telis acies me* Troïca *densis*
E *xtincti circum bellantem corpus* Achillis?
N *anque mihi inferias* Danai *cum laude tulissent:*
O *bscura nunc fata parant me perdere morte.*
Talia iactantis fluctus caput impulit ingens:
I *mpulsum exigua circúmque in naue rotauit.*
E *xcidit hìc heros procul à rate, proiicit atque*
T *emonem è manibus. medium tum frangere malum*

Vndarum mixtim ac uentorum immensa procella.
Quin cecidere mari ueliúmque antennáque longè.
Vndis ipse diu iacuit reuolutus in altis:
Nec tulit hunc ingens confestim emergere aquæ uis,
Vestibus, alma olli dederat quas nympha, grauatum.
Serius exiliens tristes tamen euomit undas,
Quæ capiti effluerent multæ, streperentque cadentes.
Ac neque sic fessus nauis curam abijcit, audax
Sed pelago sese impellens, illam arripit ultro,
Et lethi fugiens alas, rate sedit in ima,
Quam sæui huc illuc agitabant æquore fluctus.
Ac ueluti Boreas *Autumni tempore spinas*
Dense inter sese nexas impellit in agris,
Sic pelago nauim uenti in diuersa ferebant.
Nam Notus*, ut* Boreæ *raperetur flatibus, illam,*
Et Zephyro *quandoque* Eurus *mittebat agendam.*
Interea errantem Cadmo *sata conspicit* Ino
Leucothea, antè quidem mortali munere uiuens,
Sed quæ nunc superûm pelago sortitur honores.
Hæc igitur Laërtiaden *miserata dolentem,*
Assimilis mergo uolitans super æquora fertur,
Et rate diua sedens, misero sic fatur Vlyssi:
Fare age, tam rigidas curnam Neptunus *in iras*
Progressus, pelago tibi tot mala præbeat atro:
Nanque nec iratus quanuis tibi finiet æuum.
Nunc tamen hoc facito (prudens mihi nanque uideris)
Vestibus abiectis uentos agitare per æquor
Mitte ratem, & manibus reditum pete denique nando
Phæacum in terras, queis iam seruabere tutus.

Nunc immortalem substerne hanc pectore uittam,
Qua neque damna feres fretus, neque funus obibis.
Verùm ubi contigeris iucundæ littora terræ,
Fluctibus egressus quamprimum hanc abijce ponto
A terra procul, ac tete ad contraria uerte.
Hæc ubi dicta dedit, uittas dea præbet Vlyssi:
Ipsa autem mergo similis se mittit in undas:
Quam niger aduenìens contexit in æquore fluctus.
Quare animo secum dum plurima uolueret heros,
Ingemuit, talésque effudit pectore uoces:
Heu uereor ne quis superûm me fraude petitum
Rursus agat, rate quum me hortatur nare relicta.
Sed neque adhuc parêre uelim, cum longius absit
Quam modò prospexi terram, qua seruer ab undis.
Hoc tamen efficiam (nanque hoc præstare uidetur)
Donec ligna sua compagine fixa manebunt,
His residens patiar constanti corde dolores:
Cum tamen unda ratem concusserit, æquore nabo.
Consilijs neque enim potero melioribus uti.
Talia iactabat secum generosus Vlysses,
Atque olli in pelago fluctum excijt Ennosigæus
Immensum, horribilem, percußítque alta gementem:
Ac siccæ ueluti paleæ si uentus aceruum
Impetijt ualidus, cunctas huc raptat & illuc,
Sic quoque ligna ratis disiecit fluctus: at uni
Ille, ut equum quisquam conscenderet, hæsit eorum:
Exuit & uestes quas olli diua Calypso
Tradiderat: uittámque simul sub pectore nectit:
Brachiáque extendens, pronus se misit in undas,

N *are paratus: cum pelagi cum prospicit alti*
R *egnator, quassansque caput, simul haecce profatur,*
Sic mala multa ferens, ponto iactatus oberres,
D *um uersere uiris regalibus intermixtus.*
S *ed tua nec reddes hoc damna leuissima pacto.*
Impulit hæc effatus equos, Aegásque petiuit,
E *ximiè structas ubi lætior incolit ædes.*
A *tque hic cæruleis oculis metuenda uirago*
G *rata ferens Laërtiadæ sic fluctibus acto,*
S *edauit reliquos ne flarent æthere uentos:*
V *elocémque ciet Boream: tum frangit & undas,*
R *emigio donec celebris Phæacia tellus,*
H *eroëm à tetro seruatum funere cepit:*
Q *ui geminas noctes totidem lucésque per æquor*
E *rrando, instantem cernebat pectore mortem:*
T *ertia sed postquam lux olli apparuit orta,*
C *essauit Boreas, uenti & posuere, sinentes*
T *ranquillũ pelagus, terram quũ clarus Vlysses*
P *rospexit longè fluctu sublatus in altum.*
V *tque solet natis genitoris grata uideri*
V *ita, tulit multos morbi si fortè dolores,*
C *onsumptúsque diu fortunam sensit acerbam,*
Q *uum faciles olli superi cessere salutem:*
S *ic grata heroi tellus conspectáque sylua est.*
P *roinde illam pedibus properans contingere, nabat.*
A *t postquam è terra clamantem audisse ualeret,*
A *uribus ad cautes pelagi fragor accidit eius.*
N *am fracti in sicco resonabant littore fluctus*
C *um fremitu, nec spuma locum non texerat omnem.*

Nam

N am neque erant apti naues concludere portus,
D epresso at cautes in littore, surdáque saxa.
E rgo animi lassum defecit robur Vlyssem:
H æcque gemens secum suspiransque infit ad auras:
Me miserum, omnipotens nam cernere littora postquam
I nsperata dedit, secuíque hæc æquora nando,
I am mihi non ullus pelago patet exitus alto.
L ittus acuti implent scopuli, quos undáque circum
I nstrepit, & leue hinc consurgit ad æthera saxum.
A lta autem nimis est scopulos quæ uerberat unda,
V t nequeas firmare pedes ereptus ab orco,
N e duro illidat saxo me exire parantem
A rripiens fluctus, labor & mihi cedat inanis.
S in diuersa petens mage lenia littora quæram
P ortubus apta magis, coniectans brachia ponto:
T um uereor ne me tumefacta procella reportet
V ndosum in pelagus, suspiria longa trahentem:
N eu fortuna mari mihi pòst contraria, cetum
C oncitet ex illis quos educat Amphitrite.
I n me iratus enim sæuit regnator aquarum.
Talia dum secum generosus uersat Vlysses,
F luctus eum rapiens eiectum ad littus agebat,
Q uod laceram huic pellem, confracta quod ossa dedisset.
C onsilio ast illum iuuit Tritonia prompto.
N anque manu saxum suspirans cepit utraque,
T antisper tenuítque, ruens dum transiit unda.
Q uam postquam effugit, refluensque hanc impetus egit,
P ercussit miserum, longéque abiecit in æquor.
A c uelut egreditur fouea quum polypus alta,

S *ustinet hærentes ex omni parte lapillos,*
I *llius è ualidis manibus sic plurima saxo*
P *ellis adhæsit, eúmque intexit in æquore fluctus.*
I *nclytus hîc heros fati extra iura perisset:*
C *onsilium at Pallas maturum præbuit olli:*
Q *uandoquidem egressus confracto in littore fluctu*
E *xterius nare incepit, si fortè uideret*
D *epressum aut littus, uel sicco in littore portum.*
A *t fluuij postquam liquentis ad ostia nauit,*
C *ommodus est illic uisus descensus Vlyßi,*
V *t scopulis uacuus, nec uento obnoxius ulli.*
N *ouit enim porro fluitantem, est sícque precatus:*
Rex audi, quicunque ille es: tua numina supplex
N *anque peto ex undis, Neptuno inuisus atroci.*
A *bijcienda etenim non est dijs cura uirorum*
E *rrantes quicunque adsint. tua pulchra fluenta*
N *unc uelut accedo, & genua ad tua, plurima passus:*
S *ed miserere tamen rex optime supplicis, oro.*
Sic ait: at subitò cursum amnis sistit & undas,
C *uncta prius tranquilla ferens, ádque ostia tandem*
S *eruauit miserum. flexit genua ilicet heros,*
R *obustásque manus: fluctus nam corda domarat:*
E *t tumidum iam corpus erat: tum naribus undas*
E *que ore aspiceres multas fluitare. subinde*
S *emianimis iacuit, cumulo uictúsque malorum.*
V *erùm animi postquam redit in præcordia uirtus,*
Q *uam dea præbuerat, soluens à pectore uittam,*
P *roijcit in fluuium qua parte excurrit in æquor:*
A *tque illam in pelagus fluitantem protinus Ino*

Læta

Læta capit. post quæ miser amne egressus Vlysses
Incubuit iuncis, terræ dans oscula matri:
Hæcque ferens secum suspiria plurima duxit:
Hei mihi quid patior? quæ iam ultrà damna subibo?
Difficilem hanc fluuio noctem si degere tentem,
Heu metuo ne me gelidæ cum rore pruinæ
Viribus absumant defectum, animique uigore.
Frigidus aurora è fluuijs nam spiritus exit.
At si umbrosa petam nemoris secreta propinqui,
Méque labor frigúsque sinant requiescere densis
Arbustis, dulci resolutum membra sopore,
Præda feris timeo ne certa rapacibus addar.
Hæc tamen utilior misero sententia uisa est.
Ergo petit syluam, qua fons surgebat aperto
Propter eam campo: duóque hîc arbusta subiuit
Inter se connexa, oleastrum, oleámque uirentem:
Quas neque uentorum perflarat spiritus unquam,
Nec Solis radij penetrare, nec humidus imber
Quiuerat. implicitis inter se creuerat harum
Vtraque sic ramis: sub queis Laertius heros
Se condens, lecti in morem cumulauit aceruum
Frondibus adstructis, quarum esset copia præstò,
Quæ texisse uirûm duo seu tria corpora possent
Hyberno uel si sæuissent tempore uenti.
Ergo torum aspiciens simul est lætatus Vlysses:
In medióque cubans, se frondibus undique texit.
Non aliter torrem multo cinere occulit agri
Rusticus extrema, cui deest uicinia, parte,
Semina conseruans ignis, ne extincta requirat,

Quàm ſeſe folijs generoſus texerit heros.
Protinus ergo olli ſomnum Tritonia miſit,
Damnorum ut caperent obliuia grata iacentem.

HOMERI ODYSSEAE LIBER SEXTVS.

Erumnis igitur domitus ſomnoq́; iacebat
Egregius Laërtiades, quũ Pallas in urbẽ
Phæacũ ad populos ſe cõtulit ægide clara:
Qui campos habitaſſe tuos Hyperia ferruntur,
Finitimi quõdã Cyclopibus, ijſq; minores
Viribus, à dira mala plurima gente tuliſſe.
Quare hos Nauſithous deducens optimus illinc
Traditur in Scheria ſedem poſuiſſe remota,
Exornans urbem muro, domibúſque beatis,
Aedibus atque ſacris, poſtquam diuiſerat agros:
Verùm is iamdudum Stygias inuiſerat umbras:
Tunc etenim Alcinous regalia ſceptra gerebat.
Cæſia conceſſit proin huius in atria Pallas,
Vt reditum eiecto miſerata pararet Vlyſſi.
Ergo ſubit thalamum prudens Tritonia pulchrum,
Quo gratum Alcinoi capiebat filia ſomnum,
Indole Nauſicaa formáque æquanda deabus.
At geminæ famulæ formoſæ utrinque iacebant,
Cura quibus thalami, & cuſtodia credita ualuæ.
Hîc thalamum ingreditur ſimilis dea cæſia uento:
Conſtitit & ſupra caput illius, hæcce profata,

Remigis

Remigis eximij natæ aſsimilata Dymantis,
(Hæc erat æquæuæ ex animo dilecta puellæ)
Hanc igitur referens Pallas, ſic farier orſa eſt:
Te nimis, ut uideo, ſegnem edidit inclyta mater,
Suſtineas pulchras tibi cum ſordeſcere ueſtes.
Iam præſtò tibi ſunt hymenæi, ornata decenter
Sis quibus, atque alios ornes, qui te optima ducent:
Nam rectè his homines ſequitur bona fama peractis,
Gaudiáque ad charos permanant magna parentes.
Nunc age loturæ, quum lux ſe oſtendet, eamus:
Nam tibi me ſociam dederim, quî prompta pareris:
Virgineum perdes quandò ocyus ipſa pudorem.
Te ſiquidem lecti proceres ex agmine multi
Phæacum poſcunt, quorum alto es ſanguine creta.
Proinde hortare patrem, quum cras aurora nitebit,
Vt mulas currúmque paret, quo cuncta uehantur
Veſtimenta tibi, peplíque, & ſtragula ueſtis.
Ipſáque eo melius multo uectabere, quàm ſi
Ire pedes cupias, cum ſint procul urbe lauacra.
Hæc ubi dicta dedit, conſcendit Pallas Olympum,
Quo firmam memorant ſedem conſtare deorum,
Qui neque concutitur uentis, pluuiáue madeſcit,
Nec niuibus tegitur, ſed purus ſemper in illo
Et nebulis aër uacuus, candorq́ue ſerenus,
Quóque oblectantur superûm pia numina diuûm:
Illuc diua abijt, poſtquam eſt affata puellam.
Aurora hic oriens lectis exciuit ab altis
Nauſicaam placidæ miratam inſomnia noctis:
Quæ charis properè dictura parentibus, alta

A tria percurrens, inuênit in ædibus illos:
N anque foco genitrix ancillis cincta sedebat,
P urpureas ducens lanas formosa, patrique
C oncilium ad Regum magnorum occurrit eunti:
A d quod eum illustris Phæacum turba uocarat.
E rgo patrem uirgo dictis affatur amicis:
Nónne mihi instrueres genitor charissime currum,
S ublimem, solidum, uestes ut protinus omnes
A d fluuium lotura feram, quæ sordibus horrent?
T e quoque Phæacum positum decet ordine primo,
C oncilium puras adeuntem sumere uestes.
Q uin & sunt domibus nati tibi quinque, mariti
Q uos inter duo sunt, crescunt aliíque per annos:
C onsessumque horum, lota sine ueste recenter
N on ullus peteret: mihi quæ sunt omnia curæ.
Hæc effata, nouos hymenæos dicere apertè
N on est ausa patri, qui sensum accepit, & olli
R eddidit hæc: Tibi non mulas aliúdue negare
N ata queam: famuli currum tibi proinde parabunt,
Q ualem chara petis: tu rectà flumen adito.
Hæc ubi dicta dedit, famulis Rex inclytus aptè
C urrum ornare iubet, qualem eius nata petisset.
Q uæ properè, ut fuerant iniuncta, exacta dederunt.
E thalamo hinc uestes operosas regia proles
E xtulit, & curru posuit generosa polito.
A t formosa cibos uarios huic mater in arca
T radidit, apponens obsonia, & utre lyæum:
A ureus accessit quibus & lecythus oliui,
Q uo secum ancillas præclara perungeret omnes.

Ergo

Ergo altum uirgo currum conſcendit, habenas
Accepítque manu, ſimul inſonuítque flagello
Percutiens mulas. magno hîc ruit impete currus
Aſportans ueſtes multas, pariterque decoram
Nauſicaam, & quotquot delegerat illa miniſtras.
At fluuij poſtquam ad clari uenêre fluenta,
Lympha quibus faceret ſpecioſa lauacra perennis,
Sordida uti quamuis cuncta expurgare ualerent,
A curru famulæ mulas ante omnia ſoluunt.
Vicinum has amnem propter ſiuere ſubinde
Paſcentes gramen prædulce errare: ſed ipſæ
E curru accipiunt ueſtes, undiſque madentes
In foueis magno properè certamine calcant:
Dein lotas, cunctiſque à ſordibus expurgatas
Littore diſtendunt ſicco, quà multa lapillos
Vnda maris refluo quatiebat uerbere ſalſi.
Ergo ipſæ unxerunt ubi lotæ corpus oliuo,
Indulſere cibo ripam prope fluminis alti,
Dum ſiccas ueſtes ijs redderet ætherius Sol.
Poſtquam exempta fames, & amor compreſſus edendi,
Abijciunt lætæ uittas: tum denique Regis
Prima pilæ inter eas incepit filia ludum.
Qualis ad Eurotam, *aut* Erymanthi *culmine ſummo*
Exercet Diana *choros metuenda ſagittis,*
Aut apri aut leuis illa ſequens ueſtigia cerui,
Quam circum agreſtes glomerantur Oreades, *ortæ*
Ab Ioue, *præſtanti forma, cunctæque decoræ,*
Exuperans Diana *tamen ſupereminet omnes:*
Latonæ tacitum pertentant gaudia pectus:

T alis erat famulas inter generosa uirago.
A St ubi iam ad patrios esset reditura penates,
I nstructo referens curru pulcherrima uestes,
C onsilio hoc Laërtiaden Tritonia iuuit,
N ausicaam ut somno resolutus cerneret heros,
Q ua ducente miser Phæacum inuiseret urbem.
N anque pilam ad famulam iaceret cum regia uirgo,
I n fluuium longè famula coniecit aberrans.
T ollitur hic ingens atque excit clamor Vlyssem:
Q ui residens, animóque mouens non pauca, profatur:
Heu quásnam in terras hominum me fata tulerunt!
I niusti an uiuunt reigionibus hisce, feríque:
A n magis hospitio celebres, diuósque timentes?
V irginea, ut reor, ad nostras uox aduolat aures:
N ympharum hanc dicas uersantum in montibus altis,
A ut fontes prope, uel fluuios, uallésue uirentes.
C lamarunt magis ánne uiri me propter ad auras?
Q uicquid id est tamen experiar, propiúsque uidebo.
Exilit his dictis arbusti tegmine denso,
E t ramum è sylua frangit mala passus Vlysses,
V elaret folijs ut aperta uirilia multis.
V tque leo egreditur sylua generosus, in altis
M ontibus eductus, uentos perpessus & imbres,
A tque oculis ardens, ouiúmue boúmue per agmen
C eruarúmue ruit, diráque fame excitus audet
I n ualidis clausas inuadere ouilibus agnas:
S ic nudus quanuis sese miscere puellis
V i Laërtiades prædura urgente parabat.
E rgo illas salsis afflictus & horridus undis

Terruit,

T erruit, atque omnes diuerso ad littora cursu
F ugerunt: sola Alcinoo generata remansit:
N anque olli ingentes animos dedit inclyta Pallas.
P roin contra heroëm dubium stetit ánne puellam
A pprendens genibus supplex oraret: eandem
A n procul adstantem uerbis leniret, ut urbem
M onstrarétque sibi, & uestes præberet egenti.
H æc alternanti potior sententia uisa est
S tare procul, uerbísque prius mulcere puellam:
N e genibus prensis in se eius uerteret iram.
C onfestim dulci tum sic sermone profatur:
Te supplex regina peto, siue es dea, seu tu
M ortalis. quòd si è numero sis una dearum,
I ndole præstanti, formáque & corpore toto
D ianæ mihi puchra uidere simillima castæ.
S in te mortalem potius terra educat alma,
O ter felices qui te genuere parentes,
T er quoque felices fratres, quos gaudia porrò
M axima te propter subeunt, ubi tale frequentes
I ndugredi germen prospectant cunque choreas.
S upra alios omnes fuerit tamen ille beatus,
D otibus uxorem qui te amplis duxerit auctam.
M ortalem haud memini similem tibi cernere, siue
I lle uir, aut mulier fuerit, stupeóque uidendo.
C onsimile in Delo celebres ad Apollinis aras
C onspexi ad cælum palmæ consurgere germen:
N anque iter id multo populo comitante peregi,
Q uod mihi erat grauium pòst causa futura malorum.
I llud item stupui quondam regina uidendo

Cui simile è terra natum haud reor optima lignum,
Sic ego te stupeo mirans, ac tangere prensis
Te genibus metuo, plerisque doloribus haustus.
Hesternum uicena dies me eiecit ab undis:
Nanque hoc me spacio uexere per æquora fluctus.
Insula ab Ogygia nunc huc deiectus aberro,
Vt damnis alijs uexer, cum nulla quietis
Spes superet, mala multa etiam toleranda supersint.
Nunc miserere tamen: nam te mala plurima passus,
Primam adij: neque te præter mihi cernere quenquam
Mortalem licuit, postquam has sum uectus in oras.
Quare ostende urbem, quásque induar adijce uestes,
Siquam huc adueniens tecum regina tulisti.
At tibi dent quæcunque cupis, pia numina diuûm,
Tecta, uiríque animum concordi pace ligatum:
Nam potius nihil aut præstantius esse putarim,
Quàm cum recta tenet domibus concordia nexos,
Vxorémque uirúmque. hosti dolor altus, amicis
Gaudia, quanquam ipsos attingat summa uoluptas.
Hæc ille: Alcinoi soboles cui talia reddit:
Hospes, quandoquidem haud malus imprudénsque uideris,
Fortunásque uiris summi regnator Olympi
Diuidit ille bonis ut uult prauísque potenter,
Téque malis auxit, sunt attamen illa ferenda.
Nunc quoniam nostras oras urbémque petisti,
Non tu uestis inops fueris, neque scilicet horum
Indigus, ærumnas passo quæ tradier æquum est:
Quin urbis per me ac populorum nomina disces:
Hæc loca Phæaces habitant, urbémque propinquam.

Alcinoi ast ego sum generosi filia regis,
Phæacum in populum cui uis, cui summa potestas.
Sic ait: ancillisque iubens dein talia fatur:
Nunc uirum intuitæ fugitis? iam sistite cursum.
Nunc illum hostili deuectum huc mente putastis?
Non hic, non quisquam mortalísue humidus in nos
Damna ferens, pingues Phæacum accesserit agros.
Dijs siquidem chari sumus immortalibus altis:
Secessu at uasti quoniam maris hocce moramur
Postremi, nec quisquam alius uir nostra frequentat
Littora: cum miser hic ad nos peruenerit errans,
Hunc curare decet: nanque ab Ioue pauper, & hospes:
Et quæ parua damus, capienti grata feruntur.
Ergo illi famulæ potum præbete, cibúmque:
Et fluuio, uenti qua non flant parte, lauate.
Hæc ait. inter se hortantes steteruntque puellæ:
Quóque loco Alcinoi soboles præclara beati
Iusserat, heroëm fluuio residere iubentes,
Palliáque apponunt olli, tunicámque paratam.
Aureus accessit queis & lecythus oliui.
Abluere inde iubent illum sua membra liquenti
Flumine: quum sic est illas affatus Vlysses:
Hinc procul ancillæ consistite: nanque ego salsam
Ipse humeris spumam abluerim: pòst ungar oliuo:
Nanque diu caruit quouis nostrum unguine corpus.
Me uobis nunquam præsentibus usque lauarim:
Erubeo siquidem nudarier ante puellas.
Hæc ait. ast abeunt famulæ, dominæque renarrant
Singula: diuinus spumámque hîc abluit heros,

Plurima quæ dorso atque humeris illisa manebat:
Et caput abstergens, pelagi discussit odorem.
Ast ubi iam totum sibi corpus inunxit oliuo,
Induit & uestes, dederat quas uirgo petenti:
Cæsia maiorem conspectu reddidit illum,
Augustúmque magis, crispos ut uertice crines
Mitteret, ac similes hyacinthi floribus omnes:
Non aliter quàm qui argentum circunlinit auro
Doctus ab eximia faber artes Pallade multas,
Vulcanóque, opera absoluit non pauca peritè.
Mirum infudit ei Pallas per membra colorem.
Vicino pelagi tum littore sedit Vlysses
Ora deo similis, & pulchros corporis artus.
Obstupuit primo aspectu regina, suísque
Sic ait ancillis: Mentem huc adhibete puellæ:
Non sine mente deûm nostras deiectus in oras
Miscuit egregijs hic se Phæacibus heros.
Nam prius horrendo teter mihi corpore uisus,
Nunc similis dijs est summo regnantibus axe.
Atque utinam talem nanciscerer ipsa maritum,
Degeréque hac olli uitam regione liberet.
Nunc illi potum famulæ præbete, cibúmque.
Hæc ubi dicta dedit, dominæ parêre puellæ
Festinant, uictúmque ferunt properanter Vlyssi.
Ille famem, sibi quam ieiunia longa pararant,
Appositis auidè extinxit, corpúsque refecit.
Alcinoi post quæ soboles generosa plicatas
Imposuit curru uestes, ualidásque sub illo
Adiunxit mulas: conscendit & ipsa deinde:

Atque

Atque his magnanimum uerbis affatur Vlyssem:
Nunc hospes nostram rectà te confer in urbem,
Vt te celsa mei genitoris ad atria mittam:
Phaeacum proceres cunctos nanque hisce uidebis.
Nunc cape dicta memor, prudénsque haec mente teneto,
Dum per agros dabitur transire, hominúmque labores,
Post currum ancillis uenies comitantibus heros,
Ocyus hocque uia duce me certissimus ibis.
Ast ubi Phaeacum claram ueniemus ad urbem,
Turris ubi excelsa est, & utroque ab littore portus,
Atque ubi sacra foro uicina est ilicet aedes
E saxis erecta ingentibus Ennosigaeo,
Angustusque aditus, nam tractae ex aequore puppes
Obtexêre uiam, cum sit sua cuique carina,
Denique ubi efficiunt ratibus propria arma, rudentes
Atque alios funes, acuuntque ex ordine remos:
(Non etenim tenti curae Phaeacibus arcus,
Non pharetrae: at mali, at remi, celerésque carinae,
Queis pelagi tractus gaudent sulcare profundos)
Scommata, si mecum uideare, perhorreo uulgi.
Et quia Phaeacum noui genus omne superbum,
Extimeo peior ne quis sic farier ausit,
Quisnam hic Nausicaam sequitur formosus & ingens
Hospes? ubi inuentus? sanè hunc feret illa maritum.
An quenquam externum pelago quaesiuit in alto
Errantem, quòd nulla uirûm sit copia prestó?
An'ne quis oratus multa prece fortè puellae
Huc superûm caelo uenit, quem semper habebit?
Fecerit at melius quaerens aliunde maritum,

Quandò omnes nullo Phæacas honore reponit,
Quorum ipsam è numero multi petiere, boníque.
Dixerit hæc aliquis: fientque opprobria nobis:
Damnarémque aliam quæ talia cunque patraret,
Si quæquam inuitis se fortè parentibus ausit
Commiscere uiris hymenæos ante peractos.
Proinde meis aures adhibe charissime uerbis,
Alcinoo ut reditum obtineas comitésque uolente.
Est nemus alnorum, sacrum tibi Cæsia, iuxta
Idque uiam: atque ibi fons, & prata uirentia circum.
Hic patris Alcinoi delubrum, hic uinea floret
Vrbe procul, quantum uox permeet alta uocantis.
Hocce morare sedens, donec ueniamus in urbem,
Inclytáque Alcinoi capiant nos tecta parentis.
Hæc postquam ingressos adijsse putaueris hospes,
Tum te Phæacum uicinam confer in urbem,
Alcinoi rogitans quænam sint atria regis:
Quanquam ædes illas puero duce nosse ualeres.
Phæacum inter enim sublimia tecta potentum
Alcinoi similes uideas non ædibus ullas.
Hinc ubi deuenies nostros præclare penates,
Interiora celer tecti pete limina, donec
Ad matrem uenias. splendenti hæc assidet igni,
Purpureas & net lanas (mirabile uisu)
Post matrem famulæque sedent: altæ ipsa columnæ
Hæret. quin solium patris illic luce renidet,
Quo residens uinum similis dijs ebibit heros.
Hunc tu præteriens, supplex genua accipe matris,
Confestim ut reditu lætus potiare cupito,

Longius à patrijs quanquam regionibus absis.
Quòd si illam lenem offendas, si mente benigna
Te foueat, superest tibi spes certissima chari
Atria posse patris, reliquos & cernere amicos.
Hæc ait: ac torto mulas formosa flagello
Insonat: atque illæ properantes flumina linquunt.
Veloci at quaterent ubi campum ad littora cursu,
Frena tenens manibus moderantius impellebat:
Vt Laërtiades, famulæ & sequerentur euntem.
Sol cadit hic, olliq́ue nemus tenuere sacratum
Pallados. hoc primùm sedit Laërtia proles,
Et diuam supplex hac Pallada uoce precatur:
Clara Iouis summi proles Tritonia, nunc me
Exaudi miserum: precibus nanque antè fuisti
Surda meis, tunc quum me affligeret Ennosigæus.
Huic populo charus per te & miserabilis adsim.
Audijt hasce preces fundentem Cæsia: nec se
Conspicuam oranti tamen obtulit ipsa: potentem
Nam patruum uerita est, miserum uehementer Vlyssem
Qui prius afflixit, patriæ quàm ad tecta rediret.

HOMERI ODYSSEAE LIBER SEPTIMVS.

Is dictis diuam orabat Laërtius heros:
Nausicaã at uelox deuexit currus in urbem.
Quæ postquã eximij genitoris ad atria uenit,
Constitit ante fores: præstóque fuere sorori
Dijs similes fratres, curru nexásque resoluunt.

Ingenti mulas,uestésque in tecta reportant:
Ipsa petit thalamum:uetula atque huic ocyus ignem
Epiro in patria genita attulit Eurymedúsa,
Quam quondam Epiro raptam uexere carinæ
Selectum Alcinoo munus,Phæacas ut omnes
Qui regeret,responsa illis pro numine reddens.
Nausicaæ hæc igitur,primis quam eduxerat annis,
Accenditque ignem thalamo,cœnamque parauit.
Ast urbem cum iam peteret generosus Vlysses,
Multo illum nebulæ contexit Pallas amictu:
Phæacum ne si quisquam foret obuius olli,
Quisnam esset rogitans,conuicia diceret audax.
At postquam portis aderat uicinus,& urbi,
Tunc occurrit ei glauco dea lumine torua:
Gestantique urnam similis generosa puellæ,
Constitit ante ipsum:cui sic Laërtius infit:
Nata,precor te trade ducem mi ad tecta potentis
Alcinoi,populo qui regnat in hocce beatus:
Nam miser ex Apia terra nunc hospes adiui
Hæc loca:nec quisquam porrò mihi cognitus horum
Quotquot in hac urbe & regionibus hisce morantur.
Hæc ait:atque olli respondit cæsia uirgo:
Quæ petis,illa pater me commonstrante uidebis
Atria:nanque mei sunt ædibus illa parentis
Proxima.proinde ducem tacitè me chare sequêris.
Néue horum áspicito quenquam aut affator eundo.
Nam facilè externos Phæax non ullus amarit:
Nec ferme hospitium præbent aliunde profectis:
Nauibus at genus hoc fidit uelocibus unis,

Aequora

Aequora queis freti sulcant. nam Iuppiter illas
Vt pennas celeres dedit. aut quód mente capeßis.
Prima uiam fata hæc iuit Tritonia Pallas:
Postque deæ clarus uestigia ceßit Vlysses.
Vrbe igitur media Phæacum *nullus euntem*
Conspexit: siquidem bello metuenda uirago,
Aëre prædenso gradientem sepsit Vlyssem,
Ac multo nebulæ dilectum texit amictu.
Obstupuit cernens heros portúsque ratésque,
Conuentúsque uidens Phæacum, *ac mœnia longa,*
Celsaque, firmata & uallis, mirabile uisu.
Ast ubi uenerunt præclari ad tecta tyranni,
Cœpit eos inter sic fariter inclyta Pallas:
Hæc sunt illa, pater, quæ dudum tecta petebas,
In quibus eximij celebrant conuiuia reges.
Ergo aulam penetrans & limina, pelle timorem:
Nanque uir in quouis opere est præstantior, audens,
Ex alijs quanquam ueniens regionibus adsit.
Reginam inuenies ingressus in atria primùm
Areten proprio dictam cognomine, & ijsdem
Qui regem Alcinoum *genuere, parentibus ortam.*
Nausithoum siquidem genuit maris arbiter, olim
Cum forma eximiam Peribæam *mixtus inisset,*
Maxima natarum quæ uixerat Eurymedontis,
Quem sæuos perhibent quondam rexisse Gigantes,
Extincta illorúmque iniusta gente perisse.
Hæc compressa igitur natum dedit Ennosigæo
Nausithoum claris regem Phæacibus *olim.*
Nausithous genuit Rhexenoráque Alcinoúmque:

Quorum illum occidit Phœbus sine prole uirili,
Quam nullam huic tulerat noua nupta, sed edidit unam
Aretem, Alcinous qua uixit coniuge lætus,
Vxorem impense ueneratus, ut esset in orbe
Vir nullus tanto uxorem dignatus honore,
Aretem quanto dignam duxere parentem
Nati, atque Alcinous, Phæacúmque inclyta turba.
Suspicere hanc etenim soliti pro numine, grato
Ore salutabant, iret quum pulchra per urbem:
Quandoquidem huic prudens animus non defuit usquam:
Consulere ut populo, ac lites dissoluere posset.
Quòd si fortè tuos animo miserata labores
Hæc fuerit, superest tibi spes certissima, charos
Posse tuæ patriæ quandoque reuisere fines.
Hæc effata abijt bello metuenda uirago
Aequor in immensum, Scheriámque reliquit amœnam.
Hinc Marathona petens & Athenas Cæsia latas,
Condit Erechthei se limine. fortis at heros
Regis tecta subit, meditatus multa priusquam
Alta pauimenti contingeret æra nitentis.
Nam uelut à Luna Phœbeo aut sidere fulgor
Egrediens magni lustrabat tecta tyranni.
Aere etenim fuerant constructi à limine muri
Ad penetrale domus: pinnis circúmque nitebant
Cyaneis, auro solidæque ante omnia ualuæ:
Argento ductique ærato in limine postes,
Argento limen superum: hoc super, aurea cornix.
Perfecti sed utrinque canes auro atque argento,
Mulciber eximia quos fecerat arte decenter,

Inclyta

Inclyta ut Alcinoi seruarent limina, semper
Expertes lethi, quos nullum absumeret æuum.
Applicitæ ast intus muris à limine primo
Ad penetrale aderant sellæ, tenuésque per illas
Dispositæ uestes, muliebríque arte peractæ:
Phæacum his soliti proceres residere cathedris,
Pinguibus intererant epulis noctésque diésque.
In sacris autem iuuenes altaribus aurei
Stabant, accensásque faces hinc inde tenebant,
Quæ noctu afferrent lucem cœnantibus æde.
Quinquaginta intus famulæ, quæque ordine longo
Pinsere seu flauæ Cereris frumenta per ædes,
Texere seu telas, aut uoluere pensa, sedentes
In gyrum, similes proceræ frondibus alni:
Textáque stillabant oleum uelamina liquens.
Sicut enim reliqui cedunt Phæacibus altum
Per mare nauigijs pulchris, uxoribus horum
Sic tela texenda aliæ: Tritonia multas
Nam dedit ijs artes, & mentis acumina promptæ.
Extra aulam porrò complectens iugera terræ
Quattuor, hortus erat, circum undique septus, & altis
Consitus arboribus: quo Punica mala uirebant,
Et Pyrus, atque suis Mali cum fructibus amplæ.
Præterea dulces Ficus, Oleǽque uirentes:
Perpetui inque illis fructus, quos sicca negaret
Non æstas, neque hyems: zephyri nam flamina semper
Maturos reddunt genitos, gignúntque recentes.
Post pyra proinde pyrum, post mala senescere malum,
Post ficus cernas ficus, uuásque sub uuas.

V inea quin illic est fertilis, altera cuius
A rea siccatur Phœbea lampade, plano
P osta loco: alterius sed uinitor excipit uuas,
A ut calcat: florem perdunt aliæque subinde
N ondum maturæ: mutant aliæque colorem.
A reolæque illic distinctæ tramite recto,
S emper olus, quodcunque horti nouere, ferebant.
A t fontes intus gemini: quorum irrigat hortos
A lter: at alterius cursus sub limen in ædes
D efertur, largè præbens Phæacibus undas.
T ot superûm donis pollebant tecta tyranni:
S ingula quæ sistens multum est miratus Vlysses.
A t postquam hæc animo pellegit cuncta, penates
I ngreditur: celerique petens penetralia gressu,
P hæacum proceres rectoresque inuenit omnes
V ltima Mercurio libantes pocula diuo.
P ostremo huic etenim libabant nocte sopora.
E rgo per eximias ædes, mala passus Vlysses
T ectus ijt nebula, quam offuderat antè Minerua,
D onec ad Areten pertransiit, Alcinoúmque.
C úmque manu genibus reginam apprenderet heros,
S cindit se nubes, & in æthera purgat apertum.
O bstupuere olli tectis heroa uidentes:
C onticuere tamen: suppléxque hæc infit Vlysses:
Arete eximij Rhexenoris inclyta proles,
E cce tibi, Regina, miser, claróque marito,
C onuiuisque adsum, queis uitam sancta beatam
N umina dent, bona cuncta suis & linquere natis
I n domibus, quos & populus commisit honores.

At citò

At citò mi reditum in patriæ uos tecta parate.
Nanque diu à charis absum mala passus amicis.
Hæc ubi dicta, focis in puluere sedit ad ignem.
Phæacésque illum tacitè mirarier omnes:
Quos prudens uerba hæc Echenëus *rettulit inter,*
Phæacum ille uirûm iam natu maximus heros,
Facundíque oris, uetera atque recentia doctus.
Ergo senex illis maturus talia fatur:
Dedecus hoc ingens fuerit, Rex *optime, nobis,*
Hospes humi ante focum iaceat si puluere sicco:
Hique tuum expectant nutum, neque farier audent.
Proinde iube nitido solio residere, iacentem
Attollens, fidisque merum præconibus illi
Porrigere, ut superûm libemus pocula Regi,
Supplicibus solitus qui semper adesse uerendis.
Eque tuo mox proma penu cœnam afferat olli.
Hæc Echenëus *ait: queis postquam nobilis aures*
Præbuit Alcinous, *solertem accepit* Vlyssem,
Eque foco erectum, solio locat ipse nitenti:
Laodamanta autem sibi charum ante omnia natum
Exciit: Alcinoo *nam proximus ille sedebat.*
Hinc manibus lymphas ancilla dat. aureus olli
Guttus, erátque lebes argenteus. inde politam
Apposuit mensam, Cereris *quam sedula flauæ*
Muneribus cumulat gratis, uictumque ministrat
Largius, atque hilari profert præsentia uultu.
Ergo cibo ac potu indulsit Laërtius *heros.*
At Rex *præconem alloquitur, ac talia mandat:*
Pontonoë *infundens uinum cratêre propina*

Omnibus, ut superûm libemus pocula Regi,
Supplicibus solitus qui semper adesse uerendis.
Hæc ait: at dulcem præco cratêre lyæum
Omnibus extemplo infudit per tecta minister.
Ast ubi libarunt quantum uoluere bibentes,
Alcinous claris tum sic Phæacibus infit:
Phæacum audite hæc proceres, eq́ue ordine primi,
Quæ me cunque animus uobis effarier urget:
Perfectis epulis dormite ad uestra reuersi
Limina: mane senes orto sed cogite multos,
Hospes ut à nobis capiat conuiuia præsens,
Sacraq́ue reddamus dijs immortalibus. inde
Huic facilem reditum lætúmque parabimus omnes,
Confestim ut nostris ratibus sua tecta reuisat
Exultans, uel si longinquas incolat oras,
Vt mala nulla miser subeat neque damna priusquam
In patriam redeat, qua perferet omnia durus,
Quæ fatum ac triplices olli neuere sorores,
Quum miserum genitrix in luminis edidit auras.
Iam superûm siquis nos cælo inuisit ab alto,
Summa parant aliud quicquam pôst numina nobis.
Nanque deos semper manifestos cernimus, ollis
Quandocunque sacras hecatombas rite paramus,
Nobiscum & celebrant conuiuia læta sedentes.
Quòd si solus iëns occurrat fortè uiator,
Non sese occultant nobis: nanque hisce propinqui,
Cyclopes ueluti sumus, & fera turba Gigantum.
Hæc ait Alcinous: cui talia reddit Vlysses:
Nunc aliud potius tibi sit Rex optime cordi:

Corpore

Corpore non similis dijs immortalibus altis
Ingenióue adsum: mortali at sanguine cretus
Ex ijs, perpessos quos damna grauissima nostis,
Aequari ualeo quibus ipse doloribus haustis.
Plurima quinetiam uobis ego damna referrem,
Quæ toleranda mihi superi misere potentes:
At sinite afflictum quanuis cœnare dolenter.
Irato siquidem nil peius uentre, nec ullum
Ille sui immemorem fieri sinit improbus unquam,
Non miserum quanuis, magnóque dolore grauatum.
Proinde animus luctum suadet, sed uenter & esse
Et potare iubet semper, poscítque repleri,
Quæ mala cúnque tuli, cunctorum obliuia præbens.
Vos, simul extulerit digitos aurora rubentes,
Festinate precor patrias me mittere in oras,
Passum multa licet: quin uitam morte resoluam
Rura cupita semel cernens, patriósque penates.
Sic ait: atque omnes laudarunt dicta, iubentes
Hospitio exceptum dimittere digna locutum.
Ast ubi libantes quantum uoluere biberunt,
Phæaces cubitum quisque ad sua tecta reuersi,
Linquentes miserum tectis heroa beatis:
Quem iuxta Arete sedit, formáque decorus
Alcinous. famulæque hîc cœnæ uasa reportant.
Arete inter eos tum sic formosa profatur.
Pallium enim ac tunicam nouit, quas inclyta quondam
Fecerat eximias uestes, doctæque ministræ.
His igitur dictis generosum affatur Vlyssem:
Percontor te hospes primùm, quis? & unde uirorum

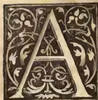
Huc ades? hasce tibi quisnam dedit optime uestes?
Nónne huc te errantem pelago uenisse ferebas?
Hæc ait Arete: cui talia reddit Vlysses:
O Regina, graues longo sermone dolores
Promere difficile est: superi mihi nanque dedere
Innumeros. tamen hæc referam quæcunque rogasti.
Ogygia immenso longè iacet insula ponto,
Qua magni Atlantis soboles uersuta Calypso
Aedes pulchra colit dea, non mortalibus ullis
Concubitu sese miscens, cuiquámue deorum.
Vi superûm at solus cessi deiectus in ædes
Illius. omnipotens candenti fulmine nam mi
Perfregit medio disiecítque æquore puppim.
Excidio ex illo sociûm manus occîdit omnis.
Ipse ima residens confractæ parte carinæ,
Per maria ad lucem nonam turbata ferebar.
Ogygia at decima me cepit nocte Calypsus
Insula formosæ: proprijs quæ sedula tectis
Exceptum curans aluitque, deúmque spopondit
Me fore, quem nunquam raperet damnosa senectus.
At mihi non animum mouit dea: sed tamen annos
Septem illic uixi, lachrymis sempérque rigabam
Quas mihi diuinas dederat nympha inclyta uestes.
Ast ubi iam octauus redeuntibus affuit horis,
Tum mihi persuasit reditum dea, siue iubente
Id Ioue, siue deæ mutata est fortè uoluntas.
Me rate proin mittens, Cereris dulcisque lyæi
Dona dedit, uestésque adiunxit nympha beatas,
Submittens facilem lenémque per æquora uentum.

Septima post decimam sic me lux uidit euntem:
Octaua at uestros cepit Phæacia montes
Ostentare mihi.tum gaudia pectore magna
Concepi, infelix:multos nam deinde labores
Exhausturus eram,mihi quos dedit Ennosigæus,
Qui mi iter impediit,commotis undique uentis:
Turbauitque fretum:cuius me scilicet undæ
Non sinerent ferri mœrentem naue per altum.
Nanque ratem medio disiecit in æquore turbo:
Ast ego nans undæ hoc sulcaui,donec in oras
Me uestras uentus rapiens fluctúsque tulere.
In quas egrediens,fluctu correptus,in acten
Ad surdas cautes & littora dura ferebar.
At retro naui rursus,dum fluminis undas
Ingrederer:locus est uisus nam commodus ille,
Ut neque saxosus,neque uento obnoxius ulli.
Huc animum exiui recreans.nox deinde moranti
Fusca superuênit.procul ergo egressus ab amne,
Arbustis tectus iacui,lectisque uolutus
Frondibus:infuditque deus per membra soporem.
Vexatus quanuis,tota sic nocte quieui
Fessus ad auroram,mediæque ad tempora lucis.
Verùm ubi Sol caderet,fugit mihi corpore somnus.
Natæ hîc fortè tuæ famulas in littore uidi
Ludentes,similis cum queis erat ipsa deabus.
Oraui hanc supplex:nec mentibus illa benignis
Excîdit,ut iuueni te uix occurrere tali
Posse putes:neque enim iuuenes sapere aspicis unquam.
Præbuit hæc cererem largè,laticémque lyæum:

Et fluuio lauit: dedit hasque mihi optima uestes.
Hæc, Regina, licet mœrens, uera omnia dixi.
Sic ait: Alcinous contrà cui talia fatur:
Nostra parùm rectè hoc effecit filia, quum te
Aedibus haud statuit nostris, muliebre secutum
Ancillarum agmen: quā primam es quippe precatus.
Hæc ait Alcinous: cui sic Laërtius heros:
Immeritam quæso bone Rex hoc nomine natam
Ne damna: ancillas iussit me nanque sequentem
Ire: sed erubui comitantibus ire puellis,
Ne cernens animo ferres fortaßis iniquo:
Zelotypi mortale genus nam uiuimus omnes.
Tunc hæc Alcinous grata uice reddidit olli:
Non mihi rem præter, faciles cor suggerit iras,
Hospes: honesta tamen sunt cuncta decentia porrò:
Iuppiter atque utinam & uellet cum Pallade Phœbus,
Qualis es, ut mecum concordi mente ligatum
Aspicerem generum, nostræ natæque maritum.
Nanque à me, degens nobiscum hac urbe libenter,
Tecta & opes caperes. te non remorabitur ullus
Phæacum inuitum: neque faxit Iuppiter istuc:
At tibi (ut hoc noris) reditum cras ipse parabo.
Interea somno resolutus membra quiesces.
At nauem hi ducent tranquilla per æquora, charam
In patriam ut redeas, aut quò tibi cunque libebit,
Eubœa uel si mage sit locus ille remotus,
Quam spacio immenso nostri distare loquuntur
Qui uidere, illuc Rhadamanthum puppe uehentes
Visurum Tityon terræ omniparentis alumnum.

Hi tamen exactum facilè una luce dederunt
Illud iter, retróque ad limina nota tulerunt.
Tu quoque quàm celeres nobis sint æquore puppes,
Perspicies, qualis remósque agitare iuuentus.
Sic ait Alcinous: queis dictis lætus Vlysses
Redditus, hæc olli respondit uerba precatus:
Hæc perfecta utinam reddat regnator Olympi:
Sic etenim Alcinous terra celeberrimus alma
Viueret, ad patriǽque ego tecta cupita redirem.
Hæc illi inter se uario sermone ferebant.
At iubet Arete famulabus pulchra uocatis
Porticibus lectos insternere, purpureóque
Stragulo eos tegere, ac superaddere deinde tapetes:
Molles quin etiam uestitu apponere amictus.
Ergo id opus famulæ properant per tecta, facesque
Gestantes, subitò lectos strauere: subinde
His dictis promptæ generosum hortantur Vlyssem:
Surge hospes: lectus præstò est: somnúmque capesse.
Hæc famulæ: ast heros dormitum abit inde libenter.
Qui somno indulgens, recreabat corpora lectis
Conditus instratis, ubi porticus ampla sonaret.
Alcinous tecti penetrali in sede quiescens
Dormiijt: hunc iuxta regina cubile parauit.

HOMERI ODYSSEAE LIBER OCTAVVS.

Vrora at currus ubi protulit orta rubẽtes,
Alcinous lectis exurgit mollibus heros:
Exit & è thalamo Laërtæ clara ꝓpago:
Quem sacer Alcinous Phæacũ adducit ad amplum
Conciliũ, ad curuas indictũ mane carinas.
C onsedere igitur saxis exinde politis
O rdine: móxque tulit sese Tritonia Pallas
P ræconi Alcinoi faciem assimilata, per urbem,
V t Laërtiadæ reditum generosa pararet.
A dstitit ergo uiris, & sic ad quenque locuta est:
Huc age Phæacum proceres, eque ordine primi
I te ad concilium super hospite consulturi,
A lcinoi celebres Regis qui uenit in ædes,
I actatus pelago, similis dijs, corpore præstans.
Excijt his dictis uires animósque uirorum.
C onuenere igitur, plenísque sedilibus olli
S ederunt. stupuit siquidem pars plurima cernens
P rudentem Laërtiaden, cum Cæsia magnum
I nfudisset ei capitíque oculísque decorem,
C orporis atque habitu maiorem heroa dedisset,
O mnibus ut charus Phæacibus, utque uerendus
R edditus, in populo certamina plurima uictor
P erficeret, quæcunque olli delecta iuuentus
P roposītura foret. sedenim petiere frequentes
C oncilium populi, quibus hæc Rex optimus infit:

Phæacum

Phæacum proceres, animis ea figite ueſtris,
Imo quæ cupimus deprompta è pectore fari.
Hic errans noſtras heros peruênit in ædes,
Nec ſcio an occiduo ánne oriente à ſole profectus.
At reditum noſtra certum ſibi naue parari
Orat. nos illi reditum de more paremus:
Quandoquidem nullum noſtra hæc ad limina uectum
Flere diu optati reditus toleramus egentem.
Inſuetam ergo undis ducamus in æquora puppim:
Quinquaginta itidémque duûm fortiſsima cuncto
Corpora de populo totáque ex urbe legantur.
Exite hinc remis aptè per tranſtra reuinctis
Extemplo, & pingues epulas curate frequentes:
Nanque dabo has largè quum limina noſtra petetis.
Hæc iuuenes mandata ferant, ſed cætera Reges
Sceptriferi manus ad noſtros properate penates,
Hoſpes ut accipiat conuiuia læta, nec ullus
Id neget: accerſant diuinúmque urbe poëtam
Demodocum. huic etenim deus oblectamina cantus
Supra alios tribuit, quò mens cunque egerit illum.
Præceßit Rex his dictis, aliíque ſecuti
Sceptriferi: præco cantorem adiítque peritum.
At lecti iuuenes quot Rex mandarat, ad alti
Se pelagi littus ſtudio flagrante tulere.
Ad mare ſed poſtquam iuuenes nauémque profecti,
Vndiſonum in pelagus nigram traxere carinam,
Tunc olli malum imponunt, ac uela miniſtrant,
Pellibus & ſectis nectunt ex ordine remos
Vt decet, extendunt & candida uela parati.

Inde salo puppim statuunt, ad tectáque clari
Alcinoi post hæc redeunt mira arte polita.
Porticus ergo uirûm, quin septa, domúsque repleta est:
Nam plerique illuc ierant iuuenésque senésque.
Bissenas his mactat oues Rex optimus, albis
Dentibus atque sues octo, geminósque iuuencos,
Tergora queis rapiunt sectis, epulásque ministrant.
Aduenit hic cantor Musæ dilectus, ab illa
Qui cepit quondam præbente bonúmque malúmque.
Nanque oculis captum, decorauerat inclyta cantu:
Pontonous sellam apponit cui protinus inter
Conuiuas lectos, longæ applicat atque columnæ:
Et clauo citharam suspendit deinde sonoram
Cantoris supra caput, admonuítque propinquam
Accipere: & præco cistam mensámque ministrat:
Quóque sitim sedet, magnum cratêra repleuit.
Admouere manus epulis hîc turba paratis.
Postquam excempta fames, compressus amórque bibendi,
Musa dedit uati laudes ac gesta uirorum
Carmine tum celebri notóque ad sidera cæli,
Iurgia Peliden nata inter & inter Vlyssem,
Contendêre uelut lauta ad conuiuia uerbis
Inter se grauibus: quo nomine maior Atrides
Gaudebat Graiûm aspiciens contendere primos.
Sic etenim in Pytho quondam responderat olli
Delius ingresso templum, ac responsa petenti.
Principium instabat magnæ tum nanque ruinæ,
Quam superûm in Troas rector Graiósque mouebat.
Ast ea dum uates caneret, Laërtius heros

Purpuream

Purpuream manibus uestem desumpsit utrisque,
Obducens capiti, faciem texítque decoram:
Nam flere erubuit coram Phæacibus heros.
Quandocunque igitur cessabat munere cantor,
Abstergens lachrymas uestem abducebat Vlysses
A capite, & superis libabat pocula sumens.
Atque is cum rursus caneret, rursúsque iuberent
Phæacum proceres cantus dulcedine capti,
Fundebat lachrymas heros, uultúmque tegebat:
Nec populo quisquam lachrymantem aduertit in omni,
Alcinoum præter: propius nanque ille sedendo
Percepit mœsto suspiria corde trahentem.
Remigio claris tum sic Phæacibus infit:
Phæacum audite hæc proceres, éque ordine primi,
Iam gratis nobis epulis satiata libido est,
Iam cithara, sequitur quæ epulas postrema uoluptas:
Nunc agite egressi certamina cuncta subire
Experiamur, ut hic referat pòst hospes amicis
In patriam rediens, alios quàm uincimus omnes
Cæstibus, & saltu, & cursu, duráque palæstra.
Exijt hæc fatus princeps, aliíque secuti.
At præco citharam clauo suspendit adunco,
Demodocúmque manu capiens, eduxit ab altis
Aedibus, atque uia cæcum deduxit eadem
Qua proceres ibant, certamina ut illa uiderent.
Ergo olli petiere forum, quos turba secuta est.
Hîc iuuenes multi consurrexere uigentes,
Acroneus, cúmque Ocyalo surrexit Elatreus,
Nauteúsque, Primneúsq; etiam, Anchialúsq;, & Eretmeus,

P onteúsque Proteúsque, Thoon, Anabesineúsque,
T ectonidæ Anchialus Polyneíque inclyta proles.
E uryalus similis gaudenti cæde Gradiuo,
N aubolidésque omnes & forma & corpore uincens
P hæacas, præter generosum Laodamanta.
T res itidem Alcinoo generati ex ordine surgunt,
L aodamásque, Haliúsque, ac diuinus Clytonëus.
H i primi celeris petierunt præmia cursus.
E rgo à carceribus cursum cœpere, simulque
P uluerulenta omnes campi per plana ruebant.
V eloci at cursu Clytoneus uincere cunctos.
Q uantus enim est mulis ubi culta noualia scindunt,
T erminus, ille alios omnes post terga reliquit.
D ifficili iuuenes certarunt deinde palæstra:
V ictori Euryalo cuius data præmia palmæ,
A mphialúsque alijs saltus prælatus honore est.
A st omnes disci certamine uicit Elatreus:
L aodamas satus Alcinoo dein cæstibus omnes.
V erùm ubi cunctorum est ludis satiata libido,
L aodamas socijs hæc infit rege creatus:
Nunc agite ô socij quæramus ab hospite, num quod
C ertamen didicit: neque enim malus esse uidetur.
S i femora aspicias, si crura manúsque, supérque
C eruicem ingenti præstantem robore, necdum
E xcessit robur: cumulo tamen ille malorum
V ictus adest: siquidem nihil æquore peius opinor
C oncussisse uirum, ualido sit corpore quanuis.
Hæc ille: Euryalus contrà cui talia fatur:
R ectè hæc Laodama narras, & cuncta decenter.

Accedens uerbis compella proinde benignis.
At postquam Alcinoo satus audijt haecce, profectus
Constitit in medio: tum sic affatur Vlyssem:
Huc hospes concede pater, certamina tenta,
Si quod doctus ades: nam te decet illa tenere.
Maior enim nulla est uiuenti gloria cuiquam,
Quàm quod obit proprijs manibus, pedibúsque peregit.
Nunc age, siquid habes, animóque expelle dolores.
Non iter usque diu cupies: nam puppis in aequor
Iamdudum tracta est, socij sunt iámque parati.
Règius haec iuuenis: cui sic Laertius heros:
Cur mihi Laodama mordentes haecce iubetis?
Mi dolor est longè mage quàm certamina curae:
Plurima quandoquidem subij mala, multáque passus
Hoc uestro sedeo coetu, reditúmque cupitum
A Rege exposco precibus, populóque coacto.
Hìc olli Euryalus respondens talia fatur:
Huic ego te similem haud credam, certamina doctè
Qui sciat illa, homines inter quae multa feruntur.
Te magis huic similem dicam, qui puppe sedendo
Imperitat nautis, curátque negocia ponto,
Quíque onerum memor est, custósque uiatica seruat,
Lucra aut rapta: neque es similis certamina docto.
Hìc illum toruè aspiciens, ita fatur Vlysses:
Haud rectè haec hospes dixti: iniustúsque uideris.
Sic non grata uiris superi dant cuncta potentes,
Ingenium, formam, atque orandi scilicet artes.
Vilior est aliquis formae nam saepe decore,
At speciem uerbis ornat deus, huncque libenter

P rospicit orantem populus, uirésque beati
S uspicit eloquij, superat quibus ille coactos:
P érque urbem incedens, pro numine cernitur ipsis:
A st alius forma similis dijs nascitur altis:
I llius at nulla est insulsis gratia uerbis.
S ic te conspicuum uultu uoluere potentes
R eddere cælicolæ, uanum ingeniúmque dederunt.
A t mi animum charo mouisti in pectore, uerba
R ecta parùm, fundens, sed nec certamen, ut inquis,
O mne mihi ignotum est: quin me reor ordine primo,
R obore dum fruerer solido, manibúsque fuisse.
N unc mala me passum multi afflixere dolores
E xhaustum bellísque uirum, pelagíque procellis.
S ic tamen afflictus, certamina uestra subire
E xperiar, uerbis turbatus pectora duris.
Hæc dicens, ipsa discum cum ueste prehendit
I ngentem, solidum, ac uincentem pondere cunctos,
P hæaces quibus inter se certare solebant.
H unc circuntorquens manibus proiecit Vlysses.
A t lapis insonuit: cuius perterrita iactu
P hæacum ad terram sese omnis turba reclinat:
S igna supergrediens sed transiit omnia saxum
P ræualidis missum manibus: cui cæsia signum
A ssimilata uiro proponit Pallas, & infit:
Luminibus captus signum hoc dignosceret hospes
C ontrectans: neque enim reliquis iacet intermixtum,
A t longè primum. proinde hoc certamine fide
P ræmia Phæacas inter tibi certa reponi.
Hæc dea: queis dictis multum est lætatus Vlysses,

Gaudens quòd socium in certamine uidit amicum.
Lenius est igitur Phæacibus hæcce locutus:
Huc agite ô iuuenes, ueſtrûm pleroſque putarim
Quò ieci, diſcum, aut iactúrum longius eſſe.
Ex alijs ſed enim quæ cor mihi ſuggerit audax,
Experiamur age hic (nam me irritaſtis & ultro)
Cæſtibus aut lucta aut pedibus nullum ipſe recuſem
Phæacum è numero, ſolum extra Laodamantem:
Nanque hoſpes meus eſt. quis enim contendat amico?
Demens ille quidem eſt, & nullo dignus honore,
Qui dura hoſpitibus certamina proferat hoſpes,
Externo in populo peiora ſibi omnia reddens.
Aſt alium nullum temno, nullúmue recuſo,
Quin contra experiar quenuis cognoſſe laborans.
Me ſiquidem nullo (quot ſunt) certamine damnes.
Tendere nanque arcus & contrectare politos
Edidici, primúſque uirum læſiſſe ſagitta
Agmine in hoſtili poſſem, uel plurima adeſſet
Si ſociûm manus, atque ea tendere docta ſagittas.
Méque Philoctetes arcu ſuperauerat unus,
Troianum in populum cum Græcia flecteret arcus.
Aſt alios à me credam ſuperarier omnes
Quotquot terra homines cereali munere nutrit.
Nam priſcis auſim nunquam contendere, quales
Amphytrioniades, atque Eurytus Oechalienſis,
Qui certare deis arcu uolucre ſupremis.
Confeſtim perijt proin Eurytus, inque paternis
Attigit haud ſenium laribus: nam percitus ira
Audentem hunc arcu ſecum contendere, Phœbus

Perdidit.ipse hastam iacio quò nempe sagittam
Nemo alius.cursu Phæacum uincere nequis
Me ualeat,metuo.nam me domuere furentes
In pelago fluctus,deiectum à puppe profundum
In mare:quæ cunctos artus mihi causa resoluit.
Hæc ubi dicta dedit,fecere silentia cuncti:
Alcinoúsque olli respondit talia solus:
Ingrata inter nos hospes non ista recenses,
Virtutem cum laude tuam quum ostendere pergis,
Iratus iuueni,qui te in certamine laudis
Dixerit expertem,nequis contemnere téque
Virtutémque tuam ualeat,qui congrua norit.
Nunc audi quæcunque loquar,quæ heroibus ipse
Pòst alijs referas quum tecta paterna reuises,
Coniuge cum chara natísque epulabere lætus,
Virtutem recolens nostram,quo rector Olympi
Nos opere à patribus doctos excellere cessit.
Non pugiles sumus egregij,duráue palæstra
Conspicui,at pedibus celeres,& puppibus apti:
Nos citharæ choreæque iuuant,conuiuia semper,
Multiplices uestes,lecti,calida atque lauacra.
Phæacum ergo agite huc primi saltare periti,
Saltate,ut charis referat pòst hospes amicis
Quum sua tecta petet,reliquos quàm uincimus omnes
Nauibus,& cursu ac cantu,quantumque choreis.
Demodoco ast alius citharam nunc ferre sonoram
Festinet nostris laribus per tecta iacentem.
Sic ait Alcinous:post quæ consurgere præco,
Regali citharam laturus ab æde sonoram.

Tum

Tum lecti è populo, queis publica cura dedisset
Iudicij leges pulchro in certamine, surgunt,
Ac quaruntque locum choreæ, latúmque theatrum
Fecerunt: præco citharam fert inde sonoram
Demodoco, qui se medium tulit. ergo iuuentus
Florida consurgit saltus choreæque perita:
Percutiuntque solum pedibus. miratur Vlysses
Proinde pedum iactus crebros: stupúltque uidendo.
Personat at cithara diuinus carmina uates
Pulchra super Veneris *formosæ ac* Martis *amore,*
Vt mixti inter se Vulcani *in limine primùm*
Clàm fuerint, dederítque is multa, cubilia turpans
Vulcaui regis, subitóque ut nuncius huic Sol
Venit, concubitu qui hos uiderat intermixtos.
Quod postquam accepit commota Lemnius *ira,*
Artis ad arma suæ redijt, mala multa uolutans:
Incudem & statuens magnam, fortißima cudit
Vincula, nexa modis miris, ut fixa manerent.
Cúmque dolos Marti *struxisset percitus ira,*
Exijt è thalamo, & qua tecti parte iacebant,
Fulcra toríque prius circum undique uincula fudit:
Desuper è trabibúsque inspersit multa politis,
Tenuia, quæ nullus ceu fila uideret arachnes,
E superûm numero: fecit sic cuncta dolose.
At postquam fraudes thalamis instrauerat omnes,
Egregiè structam Lemnum *perrexit in urbem:*
*(*Nanque *ea cunctarum est olli gratißima tellus)*
Aurea lora tenens. hæc Mars *speculatus ab alto est.*
Ergo ubi Vulcanum *digressum à limine uidit,*

Illius eximias lætus concessit in ædes,
Quippe coronatæ Veneris detentus amore:
Quæ cum fortè recèns à patre Tonante redisset,
Sederat, adueniens petijt quum tecta Gradiuus,
Accipiensque manum Cythereæ, talia fatur:
Chara mihi ante alias, lecto recubemus: ab hocce
Nam populo Vulcanus abest, Lemnúmque profectus,
Sintias agresti strepitantes uoce petiuit.
Hæc dicens, Veneri recubandi induxit amorem.
Ergo torum ingressi, somnum cepere: sed illis
Vincula Vulcani se circumfusa dedere:
Vt membra haud possent mutare aut tollere uincti,
Nullo posse modo se experti soluere uinclis.
Deinde superuênit sic nexis Mulciber, ut qui
Antè reuersus erat, quàm Lemnia rura teneret,
A Phœbo monitus speculato hæc ipsius ergô.
In thalamum quare cruciatus corda rediuit:
Vestibulóque adstans, & multa uictus ab ira,
Horrendum insonuit, superos atque exciit omnes.
Iuppiter omnipotens, aliorum & numina diuûm
Ridiculum inque decens ut opus uideatis, adeste:
Vt me loripedem contemnit nata Tonante
Cypris, & accensa est damnosi Martis amore:
Quandoquidem is pulcher, pedibúsque est integer, ipse
Debilior: cuius, qui me genuere parentes,
Causa fuere mali: nec me genuisse profectò
Debuerant. Nunc uos ut iuncti in amore quiescant
In lectis spectate meis: ego nanque uidendo
Discrucior: nec iam sic posse quiescere paulùm

Sperem

Sperem ambos, quanuis sit mutuus ignis in illis.
At somnum ut renuant, dolus hos ac uincla tenebunt,
Dum genitor dotes reddat mihi Iuppiter omnes,
Pro nata accepit quascunque pudore carente.
Nam formosa Ioui, sed non est filia prudens.
Hæc ait: at superi uenêre ad tecta frequentes
Firma: uenit lati maris arbiter, utilis atque
Mercurius, curuóque timendus Delius *arcu.*
Ast exire deas uetuit pudor ædibus omnes.
Vestibulis igitur superi mansere, bonorum
Auctores: risum collectísque exciit ollis
Vulcani magna nexus dolus arte periti.
Quæ spectans aliquis, propè stanti talia fatur:
Quæ parit ars uirtúsque, haud sunt spernenda profectò.
Assequitur lentus celerem, Vulcanus *adeptus*
Vt Martem *est, superûm licet ille celerrimus extet:*
Lemnius at claudus proin pœnas feruidus auget.
Hæc illi inter se uario sermone ferebant,
Mercurium alloquitur quum sic Ioue *natus* Apollo*:*
Nate Iouis*, largitor opum, interpréśque deorum,*
Fortibus an cuperes uinclis circum undique uinctus
Cum Venere *in pulchris dormire cubilibus aurea?*
Hæc Phœbus*: cui sic diuûm internuncius ales:*
O utinam hoc fieret, certa metuende sagitta,
Ter totidem ut nexus uinclis ingentibus essem,
Atque omnes coràm me diíque deæque uiderent,
Dum me formosa cum Cypride *lectus haberet.*
Omnibus hæc dicens risum exiit, Ennosigæum
Præter. is abstinuit risu, sempérque precari

V ulcanum ut Martem uinclis exolueret unus.
H æc ergo est olli uelocia uerba profatus:
Solue.ego polliceor quæcunque decentia poscis,
C uncta soluturum cum dijs tibi debita Martem.
Sic ait:ast olli claudus sic Lemnius infit:
N e me complectens terram hæc Neptune iubeto:
N am mala sunt promissa malorum nomine sponsa:
I pse ego quî ualeam cum dijs te nectere,soluat
D ebita ni Mauors,abeat sed fortè solutus?
Tum Neptunus ei respondit talia contrà:
D ebita ni reddat Mauors,Vulcane,solutus
A st abeat uinclis,persoluam ipse omnia porrò.
Arbiter hæc pelagi:redditque hæc Lemnius olli:
V erba tua haud cuiquam liceat renuisse pudenter.
Hæc dicens,uinclis exoluit Lemnius illos:
Q ui postquam duris dempserunt membra catenis,
T hreijcios Mauors confestim accessit in agros:
A t risu gaudens Cyprum Cytherea petiuit,
E t Paphon:hîc diuæ nam templum aræque calebant.
E rgo lauant illam Charites,oleóque perungunt,
I mmortale deæ quo par sit corpus inungi:
V estibus atque ornant pulchris,mirabile uisu.
Inclytus hæc cecinit uates:quæ clarus Vlysses
A udijt oblectans animos,alijque beati
P hæaces remis celebres,& nauibus apti.
A t Rex ipse Haliúmque & Laodamanta seorsum
D ein saltare iubet:nanque ijs contendere nemo.
E rgo pilam manibus postquam cepere politam,
P urpuream,Polybus quam prudens fecerat illis,

V mbrosa hanc alter iaciens ad nubila misit,
S e retro incuruans:altérque elatus in altum
C epit eam antè,pedes solium quàm tangere possent:
S ícque pilam experti sursum de more fuere.
I nde super saliunt pascentem plurima terram,
M otu alternantes crebro,iuuenésque propinqui
P laudebant circum:strepitúsque est plurimus ortus.
T um sic Alcinoo generosus fatur Vlysses:
Inclyte regnator,populis celeberrime cunctis,
T e choreæ eximiè doctos mi ostendere dixti:
P ollicitis maiora facis:stupeóque uidendo.
Sic ait:Alcinous quibus est lætatus:& inde
P hæacum primis ait hæc,éque ordine lectis:
Phæacum audite hæc proceres,aliíque coacti:
E gregiè prudens hospes mi hic esse uidetur:
P roin illi hospitij nos munera grata feramus.
B is seni in populo Reges moderantur habenis:
T ertius ac decimus post quos ego iura ministro:
D et nostrûm uestem ac tunicam nuc quilibet olli:
E lecti posthac auri det quisque talentum.
Q uæ collecta simul fuerint,manibúsque prehendet
I lla suis hospes,cœnam mox lætus adibit.
E uryalus porrò uerbis ac munere sese
O lli conciliet,cui non est congrua fatus.
Sic ait:ast alij laudarunt dicta probantes:
P ræmittuntque omnes,ut ferrent dona,ministros.
T um regi Euryalus respondens,hæcce profatur:
Optime Rex,populos semper celebrande per omnes,
H ospitis accensam placabo,ut præcipis,iram:

N anque dabo huic ensem, capulus quem argenteus ornet,
C ontegit éque recens secto uagina elephanto:
D uxerit immenso dignum quod munus honore.
Argento hæc dicens ornatum porrigit ensem
L aërte genito: dein talia uerba profatur:
Salue hospes pater: & grauius si fortè locutum
A udisti uerbum, ferat id cum turbine uentus.
A t tibi dilectam uxorem patriámque uidere
D ij dent, quum à charis procul es mala passus amicis.
Hæc ait Euryalus: cui sic Laërtius heros:
S alue & tu, tibi dentque dei quæ poscis, amice:
N ec te huius desiderium pòst mordeat ensis,
Q uem mihi, me uerbis cupiens lenire, dedisti.
Sic dicens, humeris speciosum accommodat ensem.
S ol cadit hic, præstóque heroi dona fuerunt,
I nclyta quæ in Regis præcones tecta tulere:
E t nati Alcinoi capientes illa potentis,
E xtemplo matrem iuxta posuere uerendam.
H îc sese Alcinous ductorem præbuit illis,
Q ui sedere dehinc uenientes sedibus altis.
T unc hac Areten affatur uoce maritus:
Huc arcam Regina affer, quæque optima, lectam,
A tque intus nitidam uestem tunicámque repone.
V os calidas undas properate afferre lebete,
L otus ut hic hospes, quum cuncta reposta uidebit
M unera quæ Reges Phæacum huc lecta tulerunt,
O blectet mentem cœna, cantúque decenti.
I pse dabo hunc auro solidum crateráque promptè,
V t facti semper nostri memor ædibus altis

Hoc

Hoc libare Ioui ualeat, reliquísque deorum.
Sic ait. Arete ancillis tum candida iußit
Ocyus ingenti Vulcanum ſubdere aheno.
Aſt illæ tripodem ſtatuerunt igne lebetem:
Iniciuntque undam, atque accendunt ligna ferentes:
Itque ignis tripodem circum, lymphæque caleſcunt.
Arete ergo arcam ſpecioſam præbet Vlyßi:
E thalamo referens: tunc intus dona locauit
Phæaces quod ei dederant cum ueſtibus aurum.
Ipſa etiam ueſtémque dedit, tunicámque nitentem:
Talibus atque ultro uerbis affatur Vlyſſem:
Cratêrem huucce uidens nodo connecte reuinctum,
Ne quis eum læſiſſe uia queat ilicet, alto
Quum ſomno implicitus curuata in naue quieſces.
Quæ poſtquam effatam audiuit Laërtia proles,
Cratêrem inuoluit, uario nodóque reuinxit,
Quem dudum heroi monſtrarat dia Calypſo.
Tum labrum ingreſſum iubet illum proma lauari:
Qui calidas animo lætus mox contigit undas,
Quarum omnem durus pridem intermiſerat uſum,
Liquerat auricomæ poſtquam atria pulchra Calypſus,
In quibus aßiduo ſtudio dea fouerat illum.
Hunc igitur poſtquam famulæ lauere, perungunt
Inde oleo, ac tunicam dant huic & pallia circum.
Tum labro egreſſus, uinum qua parte bibebant,
Se tulit. Alcinoi ſed enim pulcherrima regis
Filia, conſpicui ſiſtens in limine tecti,
Laërte genitum mirata eſt inclyta cernens:
Talibus heroémque affatur uocibus ultro:

Salue:iámque mei in patria non immemor esto:
N *anque mihi debes seruatæ præmia uitæ.*
Hæc ait:atque olli prudens ita fatur Vlysses:
N *ausicaa, Alcinoi regis generosa propago,*
O *utinam liceat reditu patriáque potiri,*
I *dque uelit summo qui regnat Iuppiter axe:*
N *anque colam te illic supplex pro numine semper.*
M *e siquidem uirgo seruasti à funere sola.*
Dixit, & Alcinoo sedit uicinus.at illi
D *istribuunt partes cuique,infunduntque Lyæum.*
H *isque superueniens cantorem adducere præco*
D *emodocum populo charum,quem collocat aptè*
C *onuiuas inter:statuit iuxtáque columnam.*
P *ræconi hæc autem fatur Laërtius heros,*
A *dorso abscindens primùm(nanque illa relicta*
P *ars Suis extabat,pingui circundata multo)*
Accipiens agedum cantori hæc porrige præco
D *emodoco:hunc etenim,quanuis afflictus,honoro,*
Q *uandò homines inter meritò reuerentia uates*
A *tque honor insequitur:nanque illos carmina Musa*
E *docuit,uatúmque genus dilexit amicum.*
Sic ait.accipiens præco proin porrigit illa
D *emodoco:lætis animis qui munera sumpsit.*
H *ic epulis palmas olli admouere paratis.*
P *ostquam exempta fames, & amor compressus edendi,*
P *lurima perpessus sic uatem affatur Vlysses:*
Demodoce, ante alios dignum te laude putarim,
Q *uum te uel docuit Phœbus,uel Musa Tonantis*
F *ilia:nanque canis Graiorum fata decenter*

Quæ

Quæ sunt cunque ausi, uel quæ subiere ferentes,
Non secus atque ipse adfueris, auditáue narres.
Duratei sed equi structuram concine porrò,
Pallade quem monstrante dolum, construxit Epëus,
Clarus at in summam duxit Laërtius *arcem,*
Hisce implens, Troiæ *qui mœnia subuerterunt.*
Quòd si uera istæc narraueris, utq́ue decebit,
Omnibus extemplo referam mortalibus audax
Diuina edocuit deus ut te carmina promptè.
Sic ait. at uates impulsus numine cantum
Incipit, ut reliqui bene structa classe Pelasgi
Discessere, igni nota in tentoria iacto:
Laërte at genitus, reliquis comitantibus, alto
Tectus equo, Troum *sedisset in agmine denso,*
Qui molem ingentem summa prius arce locarant.
Cum sic staret equus, uana effudere sedendo
Propter eum Troës *triplici ratione monentes,*
Scindere siue cauas ferro & tentare latebras,
Seu per saxa grauem demittere ab arce trahentes,
Vel simulacrum ingens placamina mittere diuûm.
Perfectum nanque hocce dari sic debuit ollis,
Supremum excidium Troiæ *quum fata parassent,*
Quæ cepisset equum, cuius resideret in aluo
Lecta manus Graiûm, *cædem hostibus illatura.*
Tum canit ut fuerint populati scilicet urbem,
Quos effudit equus Graios, *uacuæq́ue latebræ.*
Hinc alios alibi Troiam *uastasse canebat.*
At Laërtiaden, *cúmque hoc* Meuelaon *adisse*
Deiphobi celsas ædes, ubi fortis Vlysses

G radiuo similis durißima prælia passus,
P allados auxilio tandem superauerat hostes.
I nclytus hæc uates cecinit, Laertius atque
C onsumens animum lachrymis, mœsta ora rigabat.
A c ueluti mulier flet circumplexa maritum
Q ui cadit ante urbem pugnans, populósque uidentes,
D um charos natos audax patriámque tuetur,
I lla quidem spectans morientem, ut palpitat, altè
S tridet eum circum lugens, hostilia tergum
A gmina sed pulsant hastis, humerósque, trahúntque
C aptiuam, & miseros hausturam deinde labores,
I lla genas lacerat miserando exterrita casu:
S ic oculis lachrymas mœstus fundebat Vlysses:
N ec tamen hunc flentem Phæacum aduerterat ullus
A lcinoum præter: sedit nam proximus olli,
A ltaque ducentem audiuit suspiria primus.
R emorum gnaris quare Phæacibus infit:
Phæacum hæc audite duces, qui sceptra tenetis:
D emodocum cithara par est cessare canora,
Q uandoquidem grata hæc non omnibus omnia cantat.
C œna ut subducta est, mouítque hæc carmina uates,
I ngenti noster luctu non destitit hospes.
I llius immensi tetigerunt corda dolores.
P roin finem faciat, cuncti ut conuiuia læti,
L ætus & hic hospes celebret: quod præstat, opinor.
N am præstò iam sunt ueneranda hæc hospitis ergô
I n patriam reditus, collatáque dona benignè.
F ratris quippe loco est hospes, cumque hospite supplex
F actus ei qui uel paulo cordatior extet.
I dcirco neque mi uersutè callidus abde

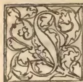
Quæ te

Quæ te cunque rogo: melius nam pandere cuncta est.
Dic nomen quo te materque paterque uocabant,
Atque alij in patria ciues, patriæque propinqui.
Nullus in orbe etenim uiuit sine nomine, non si
Sit bonus aut malus is, quum luminis exit in auras:
Nomina sed cunctis dant quum genuere parentes.
Terram urbemque tuam nobis populumque referto,
Vt te illuc ducant seruantes mente carinæ:
Nanque gubernator Phæacum haud nauibus ullus,
Nec temo, aut quæcunque alijs sunt nauibus apta:
Ipsæ animos nouere hominum, & quæ mente uolutant:
Cunctorumque sciunt urbes, agrosque feraces:
Perque fretum uolitant immensum præpete cursu,
Aëre contectæ nebulaque, nec ilicet ipsæ
Scindier aut metuunt, incommodaue ulla subire.
Nausithoum at memini quondam mihi ferre parentem,
Neptunum iratum Phæacibus esse, quòd ipsi
Nauibus incolumes deducere sueuimus omnes.
Quin monuit nauem Phæacum, à munere noto
Dum reditum caperet, fracturum hunc esse profundo,
Ingentem ut nostræ murum circundaret urbi.
Hæcce pater cecinit: quæ dent perfecta potentes
Cælicolæ, aut potius (si gratum est) irrita mittant:
Tu tamen ista refer: nec te mentirier æquum est,
In quibus erraris terris, ad quæque tulisti
Te loca, quas urbes, homines quos uideris errans,
Dic age, quique rudes, duriue, nec æqua ferentes
Hospitibus, quinam faciles, animisque benigni.
Cur luges? cur te interius dolor occupat ingens,

Cum Troiæ fatum, atque audis mala fata Pelaſgûm?
Quæ fecere dei, generi mortémque pararunt
Humano, ut ueteres ſint carmina grata nepotum.
Affinisne perit tibi fortè ſub Ilio alto?
An gener? ánne ſocer? quóſque ut non parua ſequatur
Cura, genus cauſa eſt, itidémque & ſanguis eorum?
A'nne aliquis ſocius tibi charior occĭdit? oro:
Nam fratre inferior nec peior ſcilicet ille eſt,
Qui prudens animi ſocius ſit cognitus ulli.

FINIS.

FRANCISCO VALESIO GALLIARVM REGI EXCELLENTISSIMO Franciscus Floridus Sabinus S. P. D.

Atis scio, Rex præstantißime, nō defuturos, quibus suscepta à me reddendorum Homeri poëmatum Latinis carminibus prouincia, nimis ardua, ac nō facilè suscipienda fuisse uideatur: nam eiusmodi opera in summo excellētiæ gradu posita, suspiciēda potius, quàm hoc pacto attingenda esse, (ne quis fortè ea ex optimis Græcis peßima Latina reddat) & qui id ausus fuerit, nimiū suis uiribus detulisse existimari debere, quū ea sibi successura in animo concipiat, quæ antiquorū nullus prorsus attigerit: recentiorū uerò permulti, & illi quidem doctißimi, cū ad id se negocium accinxissent, difficultatis magnitudine perterriti, aut ab opere destiterint: aut pro summa laude summū sibi dedecus cōparauerint. Quicunque tamen meum institutum ex immensa quadam in Homeri scripta amoris abundantia emanasse intelliget, illud neutiquam, ut opinor, omnino improbandū duxerit. quanquam nec illam nobis normā à ueteribus præscriptam esse putem, ut quæ ipsi non tractarunt, nobis minus integra reliquerint: neque recentiorū exēpla, quibus huiusmodi conatus ex uoto minimè cesserit, ita nos deterrere debeāt, ut quæ illi assequi nequiuerint, neque nobis quidē successura sperare poßimus. Pleraque etenim ab antiquis non tentata, sic nostris tēporibus tractata uidemus, ut nihil in eis uel ipsa antiquitas sit desideratura: & quæ à quibusdam sine laude

incepta fuerunt, ab alijs postea magna cũ gloria ad summum deducta sunt: quorũ plurima exempla hoc loco adducerem, nisi eorum censuras qui ex tam futilibus coniecturis de aliorum scriptis sententiam ferre solent, anilibus deliramẽtis insulsiores esse existimarem. Quænã est enim maior impudentia, quàm ipsas res, quanti sint faciẽdæ, nolle accuratius perspicere, sed friuolis potius leuißimísque argumẽtis quicquam aut probare, aut improbare? Neque hoc ideo dictum uelim, quòd omnes qui nostra hæc legerint, eadem sperem probaturos: cum plerisque ne ipse quidẽ Homerus aut Virgilius satisfaciat: sed quòd eos magnopere uituperãdos arbitror, qui siue errent, siue maximè sapiant, non poßint, quare eorũ alterutrum faciant, certis rationibus ostendere. qui ut interim ualeant, non defuerint, nisi fallor, quibus mirũ uideatur, me, postquam utrunq; Homeri opus Latinis carminibus reddere decreuerim, non potius ab Iliade, quàm ab Odyssea esse auspicatum, cum illa (ut alias causas taceam) magis hominum manibus teratur, quàm altera. Hi autẽ sic accipiant, me semper in ijs quæ tractãda suscepi, quæcunq; illa sunt, id in primis curasse, ut nullum, quoad eius fieri posset, calumniãdi locum nasutis relinquerẽ. Cum enim plerique Iliadi manus sint admoliti, Odyssea certè omnibus adhuc intacta supererat. Proinde etsi principio à uertẽda Iliade ducto, plus mihi fortasse ex eo labore laudis comparassem, q̃ aliorum quisquam qui hactenus scripserint: non dubiũ est eiusmodi cẽsores confestim fuisse dicturos, aliorum laboribus aliquid politius, limatius, absolutiúsque addere, perfacile esse. de qua re, quum Odysseam absoluero, mihi dubitandum non erit. Cæterùm dum alijs uellicãdi ansam eripere studeo, maiorẽ mihi negocij uim

cij uim

cij uim difficultatemq́; comparaui. Enimuero cum Ilias circa altiora uersetur, ut paulo amplioren heroici carminis maiestatem desideret, simplicior tamē est, & cui Latinæ phraseos grauitas longè magis q̃ Odyssea accommodari queat. Hæc siquidem miris modis uaria est, omnésque persequitur minutias: quarū si non Latina lingua, Latina certè poësis est pauperrima: quod facit ut nullo ferè pacto te illis lucē dare posse speres. Huc accedit, quòd si ab Iliade initiū duxissem, nō pauca loca à P. Virgilio (quē mihi unicū hoc in opere ducem proposui) elegātissimè tractata, Virgilianis carminibus potuissem exprimere: quod in Odyssea infrequēter admodum mihi usu uenisse didici, nisi quòd Protei figmentum aliquot Maronis carminibus illustrare ualui. Neq; enim quum unū aut alterū carmē ex diuinis eius scriptis, idq́; diuersissimis locis, in mea interserere quiuerim, tanto mihi usui cessit, quāto si integra loca Virgilianis numeris, hoc est absolutissimis, dignè ac pro poëmatis maiestate reddere potuissē. Quæ cum ita se habeāt, illud etiam mihi diligētissimè erat cōsiderandum, quónā præcipuè exemplo diuinū hoc poëma latinè redderem: nec quicquam mihi se hac in re satis firmum offerebat. P. siquidem Virgilius, qui solus mihi Latinorū heroici carminis maiestatē, aliósq; ornatus, ut Græcorū Homerus, exactè reddidisse uidetur, nullam mihi in summa operis tractandi lucem afferebat: cum ipse non Homeri se interpretem, sed æmulum profiteatur: quæque latinè ex Homero reddit, plerunque aut magis exaggeret, aut contrahat magis: quod in interprete magnopere esset uituperādum. Supererat mihi igitur ex ueteribus, Horatij de hac re præceptum, si modò illud est præceptum, quod in arte poëtica proponit, dum tres

primos Homeri Odysseæ uersus duobus ipse Latinis reddit: in quibus tamen cum Homeri sensus non plenè mihi explicatus uideatur, non modò in cæteris id præscriptum sequi non libuit, sed ne sic quidem ut ille fecit, eos Odysseæ uersus reddere uolui: quod alij pleriq; Horatium eius rei auctorem proferentes fecissent. Cum igitur multis modis eius rei periculum facerem, nullum uertendi genus magis re ipsa Homero conuenire comperi, quàm si omnes eius sententias totidē carminibus explicarem. Id enim eò mihi redire uisum est, ut siquid fortasse in Homero redundaret, quod Latinæ Musæ Græcis multo seueriores respuerent, modestè illud cōtrahēdo, eodem, qui Homeri carminum est, numero, integrum me eius poëtæ sensum reddere posse expertus sim. Quod quāuis mihi difficillimū fuerit, nec quēquā uiuere putem, qui idem aut simile opus eodē instituto absq; maximis sudoribus reddere queat, ingenuè tamen asserere nō dubitauerim, nisi mihi integrum ubique Homeri sensum ita explicasse uiderer, ut non aliter facturus fuerim si latius fuissem diuagatus, aut si quā ex ea re meis carminibus uel obscuritatem uel duritiem afferri animaduertissem, nequaquā me fuisse dubitaturum quod uno carmine ab Homero dicitur, duobus aut tribus etiam reddere. Verùm quòd in octo quos iam uerti libris, id mihi ex animi sententia cessisse cognoui, in eo me instituto perseuerasse nondum pœnituit. At nouū est superstitionis genus, dixerit quispiā, neque ab ullo unquā usitatum. Ego uerò an alijs ignotū inexpertúmue fuerit, non laboro, dū integros mihi poëtæ quē interpretandū suscepi, sensus expressisse fateātur, qui defecato animo mea legerint. Iam quòd aliqua me in Homero contraxisse dixi, ad poëtæ sententiā non pertinet, sed

tinet, ſed ad quandam, qua ille exuberat, uerborum copiam: quæ ſi ſingula exprimere uoluiſſem, haud dubiè cõtra ea cõmiſiſſem, quæ Horatius *præcipit, quum fidum interpretẽ, ut uerbum uerbo reddat, laborare nõ debere admonet.* Neque *enim id mihi unquam fuit propoſitum, quod* Andreæ Iuſtinopolitano, *qui in uſum puerorũ indoctorúmq; ſimile quippiam fecit: uerùm ut quæ ab* Homero *dicerẽtur, totidẽ ubiq; latinis uerſibus à me reddita in lucem prodirent.* Quod *ſi doctis probabitur, ut maior mihi hoc in negocio labor fuerit exhauriendus, lætioribus certè auſpicijs me id aſſecutum plerique aſſerent, quàm hos, qui dũ* Homeri *ſententiam explicent, nullo in loco ponunt, uel ſi* Homerũ *multis carminum millibus ſuperent: quo nihil abſurdius mihi poſſe fieri uidetur.* Iam *enim quum tot uerba eodem aggerunt, quũ ſibi longius diuagari licere putant, nihil minus referunt quàm eum poëtam quem interpretandum ſuſceperunt.* Verùm *cum ſuo quiſque per hoc pelagus uento nauiget, ſuam cuique ſponſam, mihi meam.* Porrò *autem in exprimendis* Homeri *epithetis eo temperamento ſum uſus, ut quæ cum* Latina *uenuſtate reddi poſſe cenſuerim, diligẽter exprimerẽ, multa item multis rationibus omitterem.* Nonnulla *enim quæ reddi potuiſſent, quòd frigidum quippiam in* Latino *carmine & infacetum ſonarent, aut omiſi, aut pro ijs alia poſui: quale eſt, uerbi cauſa,* νῆας ἐΐσας: *quod epitheton propriè aut æquales aut congruas ſignificat: quorum tamen in poëmate* Latino *neutrum admodũ probaris.* Quædam *ſunt quæ uix magno uerborũ ambitu explices, ut illud,* ἔχον πεμπώβολα χερσίν: *per quam uocem uerua quinque ordines habentia ſignificantur: quod uix duobus* Latinis *carminibus aſſequaris.* Sed *neque*

ſatis rectè φώκας νέποδας in Latino uerſu accõmodes, uel ſi eas paruipedes, aut pedibus carentes uertas: neq; νῆας κυανοπρῴρους, uel in ſoluta oratione abſque Oedipo cõiectore exprimas. Sũt & quæ proprio nomine apud nos carẽt, ut ἀκμόθετον: quæ uox, lignum ſuſtinẽs incudem, ſignificat: tamen eam in Latinum carmen abſque riſu nequaquã intrudas: quorum ſimilia in Homero infinita deprehendas. in cuius poëmatibus licet ea ſint admirãda, in Latinũ carmen feliciter includi nequeunt. In ijs ergo & ſimilibus modũ ſeruaui, ut nec omnino illa, ſi fieri poſſet, præterirẽ: neq; in ijs reddẽdis ultra decorũ laborarẽ. nã quæ toties Homerus inculcat, εὐρύοπα, & νεφεληγερέτα Ζεύς, γλαυκῶπις Ἀθήνη, εὔσκοπος ἀργιφόντης, λευκώλενος Ἥρη, & horũ ſimilia quãplurima ſic itidẽ diſtinxi, ut ſæpius repetita faſtidiũ non parerent, neque tamen prætermiſſa uiderentur. Nec enim dubium eſt quin ſæpenumero ijs frequentius utatur Homerus, quòd eorum ferè ſingula ſingulos cõcludãt uerſus. Cæterùm quandocunq; aliquam poëtæ ſententiã magis propriè illis oſtẽdi animaduerti, nullo modo mihi ea, (quoad eius fieri poſſet) prætermittenda duxi. Ac ſi eundẽ plurima quandoq; eidem rei epitheta addere cõperi, ſi ea latinæ phraſi elegantius poſſent accommodari, & ipſe cuncta expreſſi. ſin minus, ita opus diſtinxi, ut quæ uno loco præteriſſem, de eadem re agens alibi reddiderim, hoc pacto auctoris ſenſum explicans, & uocum coaceruationem effugiens. Quæ pro rei magnitudine quambreuiſſimè attingere uolui, ne quis quod cõſultò feci, per inſcitiam à me factum arioletur. Sanè uerò quod ad carminum ſtructuram attinet, ante omnia operã dedi, ut pro mei ingenij captu accuratè illa expolirẽ, ſummam in primis facilitatẽ ſeu perſpicuitatem

ſpicuitatem cõſectatus. Sed & data opera alijs nonnunquam epithetis quàm Homerus faciat, uſus ſum, ut aliquam carmini gratiam conciliarem. Vix enim credi poteſt quantum ornamenti una dictio poëticæ ſtructuræ aut dare aut adimere queat: cuius rei P. Virgiliũ ante alios omnes ſtudioſiſſimum fuiſſe, uel ex eo intelligimus, quòd nominum plerunque genera contra Grammaticorũ ac Latinæ linguæ præcepta immutat, uel quum Phaëthontiadas amaræ corticis muſco circundat, ne ſi amari poſuiſſet, omnem uerſui gratiam ſubtraheret: uel quum à rituum & cerimoniarum fide recedit, fœdera ſacra porca iuncta fuiſſe dicens, cũ porco fierent. Tantum abeſt ut Seruium grammaticũ ullo iudicio fuiſſe putem, qui Virgilium à Criticis reprehendi iure putet, quòd cũ Homerus Odyſſeæ X I. στυγερὴν ἐριφύλην appellet, quæ uox odioſam ſignificat, aut odio dignã: ipſe in V I. Aeneidos mœſtam Eryphylen uocauerit. In ſimilibus igitur (quæ tamẽ in me toleranda eſſent) Virgilium uolens imitatus ſum: quanquam & operis difficultas me plerunque ad ea protraxerit. Nam & eundem ſecutus auctorem, proceleuſmatico non ſemel, tribracho nõ ita frequẽter, iambo perrarò ſum uſus, idque in ijs locis ubi ſedem habere poſſunt: trochæo tamen atque anapæſto abſtinui: ne fortè quæ Virgilio licuerint, cũcta mihi etiam licuiſſe temerariè perſuaderem. Ad hypermetra etiam quandoque me carminis ratio adegit, ad tmeſin paulo frequentius. Quæ licet pleriſq; poëſeos uitia uideantur, magnam tamen illi gratiam conciliant, uel ipſo Virgilio teſte, qui cum non Homeri ſe interpretem, ſed æmulũ (ut dixi) profiteretur, in ſuo opere, ſui iuris ſcriptor, eorũ permulta uitaſſet, niſi mirificè poema exornarent: quod & ecthlipſis & ſyna-

lœphe sæpenumero præstāt, & spondeus in quinto loco positus: quæ maiorem grauitatem maiestatémque uersui afferre apparet. Earundem nanque syllabarum complosionem, quam Cacophaton parēre Grammatici tradunt, & Grammaticis lōgè melior Fabius Quintilianus est auctor, (quum uidelicet ab ea syllaba dictionē incipimus, qua superior finitus est sermo) nec ipse quidē Virgilius in carmine, neq; M. Tullius in soluta oratione uitare potuerunt, sicut neque fieri ferme potest, ut paragogen in carmine uitemus: quāuis & ipsa magnum persæpe decorem illi afferat. In eorundem autem carminum repetitione (quæ unius Homeri propria est, & simplicem quandam redolet uetustatem, quæ'que nō ideo probatur, quòd Homerus ea frequentius utitur, sed iccirco prorsus non reijcitur, quòd multis magnis'que illius uirtutibus est intermixta) ita mihi temperare conatus sum, ut interpretis officio non sine Latini poëmatis ratione fungerer, hac quoque in parte Virgilium summi iudicij poëtā ut plurimum secutus: tum demū mihi ipsi satisfecisse uisus, quum Virgilij me exemplo tutari ualeam. Nam reliquos quanuis doctissimos uiros, qui aliquot Homeri carmina diuersis in locis uerterunt, prorsus relinquam, nisi eos summum in illo opere scopum attigisse uiderim. A quo ne M. quidem Tullium nostræ eloquentiæ deum excluserim, qui cum Sirenum cātilenam ex Odysseæ duodecimo Latinis carminibus reddiderit, in eadē exprimenda mea Minerua uti decreui. In quo non deerunt scioli, qui me hoc nomine impudēter accusent, quòd tanti uiri auctoritatem sequi noluerim. Vt tamen etiam ad rauim pro suo arbitratu parùm id rectè à me factū exclamēt, nunquam tamen mihi persuaserint, M. Tullium ita in carmi-

nibus

nibus enituisse, ut posteris eorum uertēdorum normam, eámque non prætermittendā reliquerit: Arati siquidem Phænomena nollem uertere ut ille fecit: & quæ ex tragœdijs plerunque latinè reddit, multis uiris doctis non adeò probantur, quin nostris temporibus uixisse & uiuere credant, qui in eodem argumento sint illo feliciores. De qua re ut plura nō dicam, sicubi uacillaui (nec enim fieri potest ut quisquam ubique sapiat) non dubito quin ueniam erratorum à doctis sim impetraturus, et ab ijs præsertim, qui per se, quāti sit momēti aliena subire iudicia, experti sunt. Verè enim ac elegāter inquit Horatius in arte Poëtica,

Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus:
Nā neque chorda sonum reddit, quē uult manus & mēs:
Poscentíque grauem, persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus.

Et ipse de quo egimus Cicero, plerunque suum erratū agnoscere, & μνημόνικον ἁμάρτημα fateri nō erubescit. Nec solum id in simplicibus tātùm locis, sed in integris persæpe argumētis fecit, quū sua scripta posterioribus scriptis cōfutauit. Demum quid mirum me interpretem aliquando errasse, quum ipsum quem interpretor auctorem, quandoque dormitasse prodat Horatius? Proinde te, Rex optime atque excellentissime, enixè oro atque obsecro, ut nostros hos labores æqui boníque consulas: illúdque cogites, non pauca mihi impedimenta, dum hac in arena uersarer, fuisse oblata. Vix enim in eam pedem intuleram, quum Alexāder Farnesius Cardinalis ad te, Carolumq́ue Cæsarem à Paulo III summo pontifice de summa rerum Christianarū legatus missus in Galliā uenit: cui dum pro officij iure frequentius adessem, per totum

id temporis ſpatium, quo ille iniuncti oneris prouinciā geſſit, ſuſcepti operis curā prorſus deponere coactus ſum: nec multò poſt magni tumultus bellici inſtrepuerūt, quibus nihil Muſis magis eſſe contrarium compertum eſt. Nunc autem quoniā pax inter te Carolúmq; Cæſarē haud ſine dei optimi Max. nutu firmata eſt, perpetuámquē propterea inter Chriſtianos tranquillitatem fore ſperamus, erit cauſa cur me ad hoc negocium totis uiribus accingam, ac utrunque tibi Homeri poëma Latinis carminibus eodem hoc inſtituto reddere adnitar. Vale.

EMENDATIONES.

In epiſtol. pri. pa. 6. b. uerſ. 26. uulgatus. In eadē epi. pag. 7. uerſ. pen. mitias. Fol. 1. b. uerſ. 20. Aegiſthus. 3. a. 4. ſedentum. 5. b. 17. afforet. 8. a. 5. lege. 11. a. 9. ſuperent. 13. b. 27. quas. 15. a. 10. ctis mo. a. 29. iura. 15. b. 13. His actis Phronio puppēmque Noēmona cretum. 22. b. 18. excipiāt. 28. a. 26. Quicquam. 32. a. 1. miniſter. 33. a. 1. fouitq; iuuamine magno. b. 6. hecatombes. 37. a. 26. chari. 41. b. 14. quum. 42. b. 5. tibi. 45. a. 14. hauſturū. 48. a. 17. Quæ. a. 19. uerat arbor. a. 23. poſſet. 52. a. 20. quibus & . 54. a. 6. Verberat. a. 23. His precibus. 55. a. 23. Peribœam. 60. a. 1. dedēre. a. 10. ferebāt. 64. a. 4. iacturos. 67. a. 19. nunc. b. 1. ornat.

xxxıx. ε. 7